

המכללה לחינוך
בטכנולוגיה ולאמנויות

ידיעון

לשנת הלימודים תשע"ח 2017 - 2018

סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאומנויות
ידעון תשע"ח, 2017-2018

תוכן העניינים

7	חלק א: כללי
13	מוסדות המכללה
14	מבנה הפקולטות
20	הנחיות קריאה

21	חלק ב: מערך הלימודים
22	הכשרת אקדמאים להוראה
24	לימודי סטאז'
25	לימודי המשך לתואר בוגר בהוראה (B.Ed.)
26	לימודי יסוד
26	לשון עברית
27	לימוד אנגלית למטרות אקדמיות
28	סמינר שואה וג'נוסייד

29	הפקולטה לחינוך
31	אשכול לימודי חינוך
33	החוג לחינוך
35	המחלקה לגיל הרך
46	המחלקה לחינוך לבית הספר היסודי
50	המחלקה לחינוך מיוחד רב-גילי (א'-י"ב)
54	החממה לזימוות חינוכית-חברתית
59	החוג לניהול עסקי-חברתי
64	תואר שני מוסמך בהוראה (M.Teach)
67	תואר שני בניהול וארגון מערכות חינוך (M.Ed.)
71	תואר שני בטכנולוגיה בחינוך (M.Ed.)
74	תואר שני בהערכה בחינוך (M.Ed.)
77	המרכז להכשרה ולפיתוח מנהלים למערכות חינוך

79	הפקולטה למדעים
80	חינוך גופני ותנועה
84	החוג למדעים
86	התמחות במדעים לחינוך מיוחד
87	לימודי ביולוגיה, חינוך וקיימות
89	ביולוגיה בדגש סביבתי לבית הספר העל-יסודי
90	לימודי חינוך: החממה לפיתוח יזמות חינוכית-סביבתית
92	לימודי התמחות והתנסות בהוראת מדעים
98	תואר שני בחינוך סביבתי (M.Ed.)
102	החוג למתמטיקה
102	מתמטיקה לכיתות א'-ו'
103	מתמטיקה לכיתות א'-ו' בחינוך המיוחד
104	תואר שני בחינוך מתמטי לבית הספר היסודי
106	תואר שני בחינוך לפעילות גופנית ולבריאות (M.Ed.)

109	הפקולטה למדעי הרוח והחברה
110	המחלקה להוראת האנגלית
114	מדעי הרוח – בדגש עיוני-תרבותי
116	החוג לספרות
119	מקרא ותרבות ישראל
121	היסטוריה לכיתות ז'-י'
123	תואר שני בהוראת מדעי הרוח (M.Ed.) בגישה רב-תחומית
125	מדעי הרוח לבית הספר העל-יסודי ולחטיבות הביניים בדגש חברתי-יזמי
126	תוכנית רג"ב למצטיינים
128	תואר שני בטיפול באמצעות אומנויות (M.A.A.T.)
129	התמחות באומנות חזותית
129	התמחות בפסיכודרמה
129	התמחות בתנועה
129	התמחות בביבליותרפיה

131	הפקולטה לאומנויות
132	בית הספר למחול.....
137	מסלול מחול ותנועה לרקדנים-מורים בפועל.....
140	בית הספר לאומנויות הבמה.....
141	מסלול בימוי והוראת תיאטרון.....
145	מסלול משחק: תעודת בוגר בית הספר למשחק.....
147	מסלול עיצוב תפאורה ותלבושות לתיאטרון ולקולנוע.....
149	התוכנית להסבת שחקנים, מעצבים ואקדמאים להוראת התיאטרון.....
151	המחלקה לעיצוב.....
155	המחלקה לאומנות.....
159	בית הספר לתקשורת וקולנוע לתואר ראשון.....
165	תואר שני מחקרי באוריינות חזותית - אומנויות בחינוך (M.Ed.).....
169	התוכנית ללימודי תעודה באוצרות.....
171	הסבת אקדמאים/אומנים להוראת האומנויות.....

173	יחידות ומכונים
174	המכון לחינוך מתקדם: הגות, מחקר ומעשה בחינוך.....
178	הרשות למחקר ולהערכה ע"ש מרדכי סגל.....
179	התמחות בהוראה (סטאז').....
179	שנה א' להוראה במסגרת "אופק חדש".....

181	תשתיות אקדמיות ומערך מסייע
183	מערך משאבי מידע ולמידה.....
185	מהו"ת - מרכז התעצמות ותובנה.....
185	המעבדות: ביולוגיה, כימיה, פיזיקה.....
186	מינהל טכנולוגיות ומערכות מידע.....
187	היחידה לפדגוגיה דיגיטלית.....

חלק א: כללי

ייעוד המכללה כמוסד חינוכי ואקדמי להכשרת מורים

מכללת סמינר הקיבוצים היא מוסד ממלכתי, חינוכי ואקדמי להכשרת מורים. הסמינר הוקם בשנת 1939 על ידי התנועה הקיבוצית כדי להכשיר עובדי חינוך והוראה ברוח ערכי התנועה והחינוך ההומניסטי. בעקבות תהליכי האקדמיזציה בשנת 1988 קיבל הסמינר מעמד של מוסד להשכלה גבוהה. מכללת סמינר הקיבוצים פועלת בפיקוח המועצה להשכלה גבוהה. המכללה משרתת אוכלוסיית סטודנטים מכל מגזרי הציבור, מתוך מחויבות לשלושת המעגלים הקונצנטריים של הוויית האדם בישראל: המעגל ההומניסטי-אוניברסלי, המעגל היהודי והמעגל הצינוני. להלן מוצגות מטרות המכללה כמוסד חינוכי ואקדמי להכשרת מורים.

א. הומניזם כתשתית רעיונית וערכית למלאכת החינוך וההוראה

אנו רואים במורשת ההומניסטית והדמוקרטית את התשתית הרעיונית והערכית לעבודתנו בחינוך ובהוראה.

במישור הפילוסופי אנו רואים באדם יצור חופשי ואחראי לגורלו ומעמידים את קידום התפתחותו ואושרו כמטרה העליונה של החשיבה והעשייה האנושית. בבסיס השקפה זו עומד יחס של כבוד לאדם מכוח היותו ניחן בחירות, בתבונה, במצפון ובכוחות הדמיון והיצירה. בתכונות אלו הייחודיות לאדם אנו מזהים את מקור כבודו האנושי ויכולתו לעצב לעצמו תרבות נאורה ומשגשגת. מכאן מחויבותנו לטיפולן החינוכי של איכויות אנושיות אלו וכן התנגדותנו לכל ניסיון לדכאן בשמם של ערכים אידיאולוגיים, דתיים או לאומניים.

במישור החברתי-פוליטי אנו מציבים את השוויון בין בני האדם, על יסוד אנושיותם המשותפת, כבסיס לסולידריות ולמוסר כלל-אנושיים. בממד הבינאישי נפעל לטפח אצל הלומדים רגישות, סובלנות, אכפתיות ועזרה הדדית. בממד הפוליטי שאיפתנו היא לקדם סדר חברתי דמוקרטי, צודק, פלורליסטי והומני.

במישור האינטלקטואלי אנו מחויבים לטיפולן פתיחות דעת, חקרנות, השכלה רחבה, רציונליות, ביקורתיות ויצירתיות.

ב. מקומו וייעודו של המחנך בחברה הישראלית

ברצוננו להכשיר את המתחנכים להתמודדות נאותה עם הסוגיות המרכזיות בחייהם. מתוקף מחויבותנו לגישה ההומניסטית בחינוך אנו רואים לעצמנו זכות וחובה לפתח אצל תלמידינו את מיטב הכלים להתמודדות עם האתגרים שמזמנים להם החיים - ברמת הפרט, ברמת החברה הישראלית וברמה הכלל-אנושית.

הכשרה כזאת אפשרית אגב התייחסות יסודית וביקורתית למכלול התופעות והמגמות המאפיינות את תקופתנו: אל היסודות החיוביים, כגון התקדמות במדע, ברפואה ובזכויות האדם; ובמידת חשיבות לא פחותה - אל היסודות ההרסניים, כגון פגיעה בבני אדם בשל קנאות דתית ואידיאולוגית, הרס מתמשך של עולם הטבע וניוון אנושי בגינם של עוני, בערות, סמים ואלימות.

בד בבד עם התייחסותנו לתופעות כלל-אנושיות חובתנו לטפח כלים ועמדות שיקדמו פתרונות הולמים לבעיותינו הייחודיות כאזרחיה של מדינה צעירה, המתמודדת עם שאלת קיומה הפיזי ועם סוגיות עקרוניות של זהות עצמית. מכללת סמינר הקיבוצים רואה לעצמה זכות וחובה לקחת חלק פעיל בהתחדשות התרבות העברית ובקידום התגבשותו של העם היהודי כאומה ריבונית בארצו ההיסטורית. לקידום יעד זה פועלת המכללה לטיפוח יחס של כבוד למורשת ישראל על כל גווניה, להעמקת הידע בתולדות עם ישראל בעבר ובהווה ולצירופם של הסטודנטים במכללה לדו-שיח מושכל, ביקורתי ויוצר עם התרבות העברית לדורותיה. כל זאת מתוך ראיית ניסיונו של העם היהודי כמיעוט בקרב האומות כמנוף להבנה ולסובלנות כלפי מיעוטים ולשמירה על כבוד האדם וזכויותיו, ללא קשר למינו, מוצאו או דתו.

בכל היבטי העשייה החינוכית, אוניברסליים ולאומיים כאחד, על טיפוח הכושר והמחויבות להבחין בין היסודות הבונים לאלו ההרסניים לעמוד כמטרה לנגד כאשר אנו נסייע לתלמידינו להיות אזרחים ומורים מעורבים ואחראים, בעלי ידע ותבונה.

ג. עיקרים פדגוגיים

לנוכח משבר הערכים המודרני והמבוכה הפוסט-מודרנית דרוש גיוס של משאבי החינוך ההומניסטי הן ממורשתו הקלאסית הן מפיתוחיו העכשוויים. שילוב הולם של מורשות אלו מעמיד דגם אינטגרטיבי להוראה ולחינוך שלו שלושה עיקרים פדגוגיים מנחים: תרבות, אוטונומיה ואוטנטיות.

בתרבות כעיקרון איכותי אנו מתכוונים לטיפוח אישיות המתחנכים בעזרת המיטב שבתחומי הדעת, המוסר, האזרחות והאומנות. בתהליך זה, במילותיו של ג'ון דיואי, נעשה התלמיד ל"יורש- שותף באוצרות השכל והמוסר, שהצליחה האנושות לצבור לעצמה". כיורש, הוא מודע לתכנים, לאמות מידה ולמיומנויות המשמשים תשתית משותפת להבנת תופעות ולשיקול דעת. כשותף, מצפים ממנו שברוחו הצעירה יעמיד תרומה רעננה וייחודית שתעשיר את החיים במשמעות, בערך ובמשאבים לרווחה אנושית. בחינוך לתרבות יש להתייחס הן לממד האוניברסאלי הן לממד הייחודי לאומי. בכך יתאפשרו פיתוח האדם כאדם, מתוך זיקה לנעלה ביותר במורשת האנושית, וגיבוש מאפיינים ישראלים ייחודיים, מתוך זיקה לנכסי הרוח שהעמידה התרבות היהודית מראשיתה ועד ימינו אלו.

באוטונומיה אישית כעיקרון ביקורתי אנו רואים את הכושר לבחון עמדות ולגבשן בגישה תבונית, ביקורתית ועצמאית, מתוך זהירות מתמדת שלא לקבל אוטומטית מוסכמות תרבותיות, אופנות חברתיות, דעת הרוב, סמכות חיצונית ודעות קדומות. האוטונומיה האישית היא תנאי הכרחי להתקדמות מדעית וחברתית, וטיפוחה בקרב הסטודנטים מחייב את המורים לפתיחות דעת, סובלנות ויושר אינטלקטואלי.

באותנטיות כעיקרון אישיותי אנו מגדירים את יכולתו של אדם לחיות ולהשאיר את רישומו בעולם, מתוך קשב, כבוד ונאומנות להווייתו האנושית הייחודית. טיפוח תכונה זו בא לחזק ביחיד את האמון ביכולתו לתת לחיים פשר ומשמעות ייחודיים לו. מטרתנו לעודד במתחנך את האמירה האישית, את החירות ואת האחריות לסלילת דרכו בחיים. אימוץ עיקרון זה נועד לסייע להתפתחותה של אישיות מעניינת, בעלת הנעה פנימית, הזנה עצמית, והתאמה בין עולמה הפנימי להתנהגותה החיצונית הגלויה לעין. לקידום של כל אלו נדרשים אנו לחינוך ריגושי הולם, שאינו נכנע לאונגימיות ולניכור המאפיינים ארגונים ומוסדות בחברה המודרנית. עלינו ליצור אקלים חינוכי ומפגש חינוכי שיטפחו אצל התלמידים קבלה עצמית וכבוד עצמי, אהבת חיים וחדוות למידה, דמיון פורה, העזה לפרש דברים בצורה שונה ויחסי "אני-אתה" דיאלוגיים, במונחיו של בובר, המושתתים על פתיחות, על אמון ועל כבוד הדדי.

בגישה אינטגרטיבית זו החותרת לאיזון נכון, בכל עת ועם כל לומד, בין שלושה עיקרים פדגוגיים אלו, יש לראות חלופה לגישות הקיצוניות מהכיוון השמרני ומהכיוון הפתוח כאחד. אל לנו להסכים לגימודו של הלומד בשמה של המורשת התרבותית, ואל לנו להתפשר עם הנמכתן של אמות מידה תרבותיות וחינוכיות רק כדי לרצות את התלמיד ו"להיטיב" עמו. במלאכת החינוך בכלל ובהכשרת מורים בפרט עלינו לשאוף ליהנות משני העולמות כאחד: לכבד את הסטודנט ולהתחשב בנטיותיו ובכשריו הייחודיים; אך בו בזמן לעמת אותו עם הדרך הארוכה והקשה הניצבת לפניו בתהליך התחנכותו העצמית והכשרתו המקצועית. עלינו לעודד אותו לצעוד בה במרץ, בתבונה ומתוך אחריות אישית וחברתית.

ד. מטרות בהכשרת המורים והמחנכים

1. כאדם וכמחנך:

- ❖ פיתוח תרבות אינטלקטואלית ומוסרית בכלל ואתיקה מקצועית בפרט.
- ❖ טיפוח היכרות וכבוד של האדם כלפי אישיותו שלו וכלפי זולתו.
- ❖ טיפוח הקפדה על אמות מידה גבוהות של האדם כלפי עצמו וכלפי קהילתו, לקראת השתפרות מתמדת בתחומי החיים השונים.

2. בתחום הידע והדעת:

- ❖ ידע מרבי והתעדכנות מתמדת במקצוע ההתמחות.
- ❖ ידע בדיסציפלינות קרובות, היכרות עם תחומי הדעת ובניית תשתית תרבותית לפיתוחה של ראייה מקפת ולשילובה של ההתמחות בהקשר הרחב.
- ❖ ידע של תיאוריות חינוכיות ושל שיטות הוראה.
- ❖ היכרות עם תחומי הפסיכולוגיה ההתפתחותית, הקוגניטיבית, החינוכית והחברתית, ויכולת ליישם את הידע בתחומים אלו בעילות לטובת היחיד והקבוצה.

3. בתחום האוריינות העיונית:

- ❖ יכולת לרכוש דעת, ליצור דעת ולהפיצה, אגב שימוש במקורות ידע שונים
- ❖ והפעלת שיקול דעת אינטלקטואלי.
- ❖ יכולת הבעה נאותה בכתב ובעל פה.
- ❖ יכולת להשתמש בכתביה, בקריאה, בדיבור ובהאזנה ככלים לטיפול בידע.

4. בתחום מיומנויות הוראה ותקשורת:

- ❖ יכולת להפעיל שיטות הוראה בהתאם לאוכלוסיית התלמידים.
- ❖ יכולת ליישם ידע פדגוגי ומתודי כללי ולהתאימם לייחודיות של כל מקצוע.
- ❖ יכולת ניתוח, פיתוח, יישום והערכה של תוכניות לימודים מתוך הקשבה ופתיחות לחידושים.
- ❖ יכולת אבחון, מעקב והערכה.
- ❖ יכולת תקשורתית אמפתית: מורה-תלמיד, מורה-כיתה, מורה-הורים, מורה-קהילה.

מגילת 2020

מכללת סמינר הקיבוצים, אשר שליחותה להכשיר אנשי חינוך וטיפול בעלי גישה הומניסטית ואחריות חברתית סביבתית - פועלת לטיפול דעת אקדמית, לביסוס אזרחות דמוקרטית ולשילוב אמנויות בחינוך.

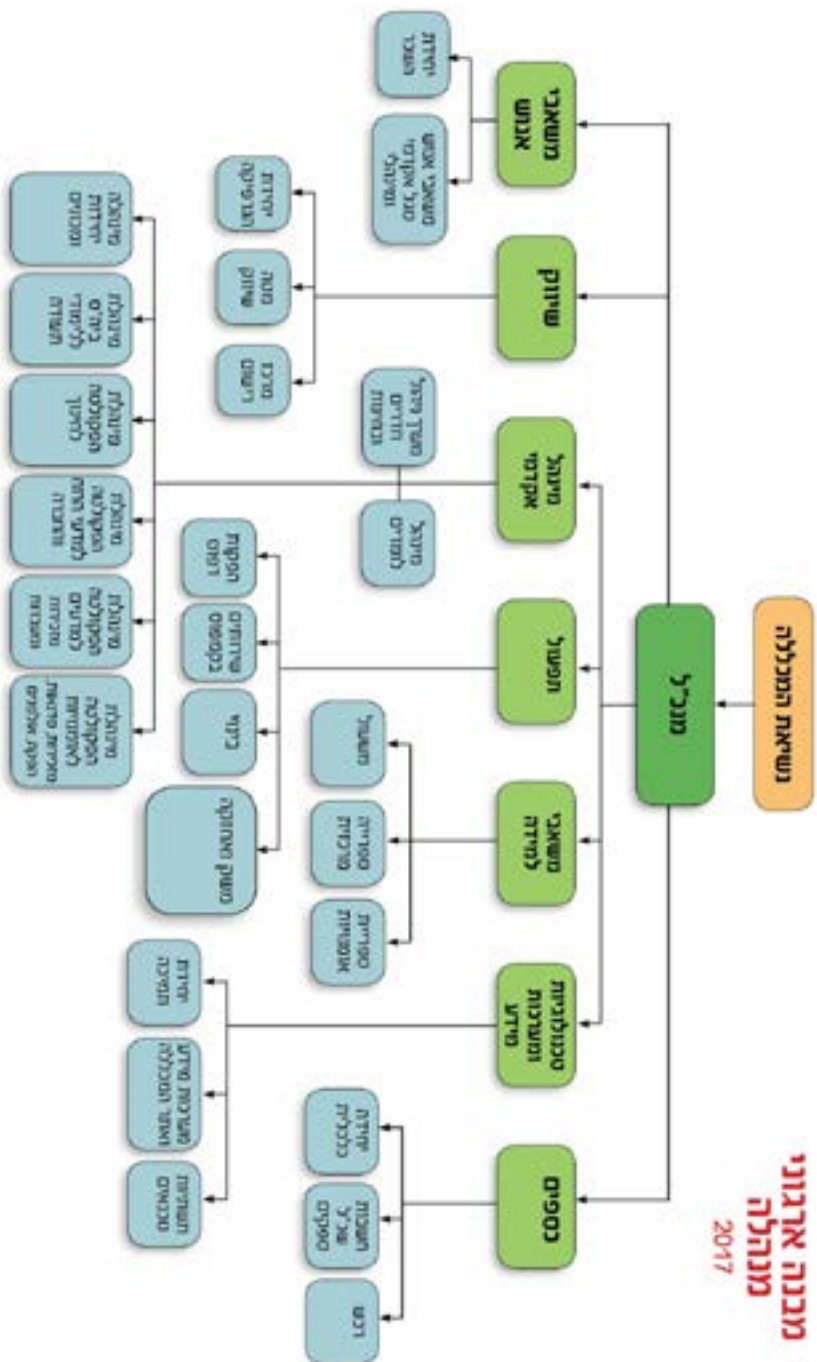
המטרות האסטרטגיות לחומש הבא: תשע"ה-תשע"ט

- **קידום סדר יום חינוכי-הומניסטי** המכוון לטיפול רוח האדם ולתיקון עולם. באמצעות מעורבות חברתית ומנהיגות בקרב הסטודנטים, הסגל האקדמי והסגל המנהלי.
- **פיתוח כישורי התקשורת הבינאישית** וההתבוננות הפנימית בקרב הסטודנטים, והעצמתם כלומדים וכמורים בעתיד בעלי אחריות אישית.
- **טיפוח הרוח הייחודית ותחושת הבית** של המכללה, המבוססות על תרבות של שותפות ויזמות.
- **פתיחות לדרכי הוראה חדשניות ומגוונות** לשילוב אמנויות ולהטמעת פדגוגיה דיגיטלית - לקידום למידה חווייתית ומשמעותית ולפיתוח היצירתיות.
- **קידום מחקר והגות** בקרב סגל המכללה.
- **פיתוח, שדרוג וחינוך מלא של התשתיות הפיזיות:** קידום פרויקט בניית קמפוס המכללה החדש והשלמתו, מתוך שמירה על דמה גבוהה של שירות ואיכות בתקופת הפינוי-בינוי.
- **יישום המעבר לזו"ת** - היכסים אקדמיים ומנהליים.

ערכי המכללה

סמינר הקיבוצים. להצליח ולהישאר בן-אדם.

מוסדות המכללה

אספת העמותה והוועד המנהל - יעל שאלתיאלי (יו"ר)

המועצה האקדמית - פרופ' אייל נוה (יו"ר)

חברי הנהלת המכללה:

נשיאת המכללה	פרופ' ציפי ליבמן
מנכ"ל	צאלה יפה
רקטור	ד"ר יהודית וינברגר
דיקנית הפקולטה לחינוך	ד"ר אירית לוי פלדמן
דיקנית הפקולטה למדעים	ד"ר אילנה אבישר
דיקנית הפקולטה למדעי הרוח והחברה	פרופ' סמדר דוניצה-שמידט
דיקנית הפקולטה לאומנויות	ד"ר טלי גביש
ראש ביה"ס ללימודי תעודה	שבי גוברין
דיקנית הסטודנטים	ד"ר חנה אבני-שיין
ראש המכון לחינוך מתקדם	פרופ' נמרוד אלוני
ראש תחום פדגוגיה דיגיטלית	ד"ר דובי וייס
סמנכ"ל כספים	מוטי זכר
סמנכ"ל משאבי אנוש	חגית אלוני
סמנכ"ל שיווק, פרסום ויח"צ	איריס קריא
מנהל תפעול	צדוק לילה
מנהל מינהל טכנולוגי	יואב וולף
מנהלת משאבי למידה	עדנה נעמן
מנהל אקדמי	יוסי בן אשר
מבקר פנים	דוד טל (משקיף)

מבנה הפקולטות

הפקולטה לחינוך

ד"ר אירית לוי פלדמן

אילת דביר-מלכה

דיקנית הפקולטה

ראש מינהל

מחלקות לתואר ראשון, B.Ed.:

ראשי מחלקות

ד"ר נירה ואלה

המחלקה לחינוך לגיל הרך

ד"ר מרסלו מנחם וקסלר

המחלקה לחינוך לבית ספר יסודי

ד"ר עדי שרעבי

המחלקה לחינוך מיוחד

ראשי חוג

חוגים

ד"ר איריס בקשי

החוג לחינוך

ד"ר ענבל אבו

החוג לניהול עסקי-חברתי (בשיתוף עם המכון הדמוקרטי)

תוכניות תואר שני

ראשי תוכניות

ד"ר דובי וייס

טכנולוגיה בחינוך, M.Ed.

ד"ר קובי גוטרמן

ניהול וארגון מערכות חינוך, M.Ed.

ד"ר צפי טימור

מוסמך להוראה, M.Teach

ד"ר מיכל לוי קרן

הערכה בחינוך, M.Ed.

יחידות נוספות:

מרכזי היחידות

יחידות

ד"ר רועית דהן

אשכול לימודי חינוך

ד"ר אופירה טיקוצ'ינסקי

מהו"ת - מרכז התעצמות ותובנה לסטודנטים בעלי לקויות למידה

ד"ר קובי גוטרמן

המרכז להכשרה ופיתוח מנהלים למערכות חינוך

הפקולטה למדעים

ד"ר אילנה אבישר

בתיה קלדרון

דיקנית הפקולטה

ראש מינהל

מחלקות וחוגים לתואר ראשון, B.Ed.

ראשי מחלקות וחוגים

ד"ר גילי יוסף

ד"ר אדיב גל

ד"ר רותי ברקאי

המחלקה לחינוך גופני ותנועה

החוג למדעים

החוג למתמטיקה

הכשרת אקדמאים להוראה:

ד"ר גילי יוסף

ד"ר רותי ברקאי

ד"ר אורנה פליק

חינוך גופני ותנועה

מתמטיקה על-יסודי

מדעים על-יסודי

תוכניות תואר שני, M.Ed.

ראשי תוכניות

פרופ' עמוס דרייפוס

ד"ר איריס אלקחר - מרכזת

פרופ' דורית פטקין

ד"ר גילי יוסף

חינוך סביבתי

חינוך מתמטי

חינוך לפעילות גופנית ולבריאות

יחידות נוספות:

ראש היחידה

ד"ר דפנה גן

מועצה ירוקה

הפקולטה למדעי הרוח והחברה

דיקנית הפקולטה

ראש מינהל

פרופ' סמדר דוניצה-שמידט

מרב הלר

מחלקות וחוגים לתואר ראשון, B.Ed.

ראשי מחלקות וחוגים

ד"ר בוורלי טופז	המחלקה לשפה וספרות אנגלית
ד"ר תמר קטקו	המחלקה למדעי הרוח בדגש עיוני-תרבותי
תמיר גבאי	המחלקה למדעי הרוח בדגש חברתי-יזמי
ד"ר מימי חסקין	החוג לספרות
ד"ר אמנון יובל	החוג להיסטוריה
ד"ר מורן גאם הכהן	החוג למקרא ותרבות ישראל
ד"ר מעין מזור	הכשרת אקדמאים להוראה:

תוכניות תואר שני:

ראשי תוכניות

פרופ' שי פרוגל

מדעי הרוח בגישה רב-תחומית, M.Ed.

בית הספר לטיפול באמצעות אומנויות, M.A.A.T.

ראש בית הספר: ד"ר נעמה לב ארי

ראש תוכנית אומנות חזותית:

לינור שטיינהרדט

מרכזת: רינה לרנר

ראש תוכנית פסיכודרמה:

ד"ר יפתח רון

ראש תוכנית תנועה:

ד"ר מאיה וולקן

ראש תוכנית ביבליותרפיה:

ד"ר אורלי וקנין

יחידות נוספות:

ראשי יחידות

ד"ר תמי הופמן

תוכנית רג"ב לסטודנטים מצטיינים

ד"ר עופרי מישוב

לשון עברית לפטור

ד"ר טינה ולדמן

אנגלית אקדמית

הפקולטה לאומנויות

דיקנית הפקולטה

ראש מינהל

ד"ר טלי גביש

דנה גל נצר

בתי ספר

אומנויות הבמה

מחול

אומנות

עיצוב

תקשורת וקולנוע

ראשי בתי ספר

איציק ויינגרטן

ד"ר שלומית עופר

ד"ר הדרה שפלן-קצב

דנה צרפתי

מאיר ראובני

הכשרת אקדמאים להוראה

מיכל בן עמי

תוכניות תואר שני, M.Ed.

אוריינות חזותית בחינוך, M.Ed.

ראש התוכנית

ד"ר טל דקל

יחידות נוספות:

עיצוב תפאורה ותלבושות

לתיאטרון ולקולנוע

אוצרות

ראשי יחידות

דנה צרפתי

ד"ר טל דקל

יחידות ומכונים

<u>ראשי יחידות</u>	<u>היחידות</u>
ד"ר ניסים אבישר	היחידה לקידום ההוראה ומועצת הסגל האקדמי
ד"ר דפנה המר-כודנרו	היחידה למורים מתחילים (סטא'ז)
ד"ר יעל עופרים	"אופק חדש"
ד"ר דובי וייס	ראש תחום פדגוגיה דיגיטלית

דיקנט הסטודנטים

ד"ר חנה אבני-שיין	דיקנית
חיה שגב	עוזרת דיקנית
ענת גזית	רכזת תעסוקה ומועדון בוגרים
משה ישעיהו	תוכנית פל"ח לסטודנטים יוצאי אתיופיה
ד"ר רעות גורדון	התקווה הישראלית
אמונה עספור	רכז להרחבת נגישות ההשכלה הגבוהה עבור החברה הערבית

הרשות למחקר והערכה ע"ש מ' סגל

ד"ר רינת ארביב אלישיב	ראש הרשות למחקר ולהערכה
אפרת וולף אברהמי	מזכירות הרשות למחקר ולהערכה

המכון לחינוך מתקדם

פרופ' נמרוד אלוני

ראש המכון לחינוך מתקדם:

היחידה לכתבי עת:

"החינוך וסביבו"; "גילוי דעת" (שפיט);

"בין המילים" - כתב עת מקוון

יחידת קבוצות הגות ומחקר

קשרים בינ"ל

ד"ר תמר קטקו

כנס תל אביב השנתי לחינוך מתקדם

ד"ר הדס דקל

היחידה לליווי והנחיית בתי ספר

ד"ר אדם הישראלי

היחידה למעורבות חברתית

הנחיות קריאה

א. מונחים

בוגר בהוראה	- תואר ראשון בהוראה - B.Ed.
מחלקה	- תוכנית הכשרה לשכבת גיל או תחום
התמחות/חוג	- התחום הראשי בו מתמחה הסטודנט/ית
התמחות משנה	- תחומי הוראה נוספים
סמסטר	- מחצית תקופת הלימודים השנתית
משעול	- מערך יעץ ומשאבים לפיתוח מקצועי רב-תחומי

ב. קיצורים וראשי תיבות

בלמ"ת	- בית הספר ללימודי תעודה
B.Ed.	- בוגר בהוראה. תואר ראשון בהוראה
M.Ed.	- תואר שני בהוראה
M. Teach	- תואר שני בהוראה לבית הספר העל-יסודי
חנ"מ	- חינוך מיוחד
מהו"ת	- מרכז העצמה ותובנה לסטודנטים בעלי לקות למידה
נ"ז	- נקודות זכות
נקודה/שעה	- 1 שעה (ש"ש) = 2 נקודות סמסטריאליות
פרו"ס	- פרו-סמינריון
ש"ס	- שעה שבועית-סמסטריאלית*
ש"ש	- שעה שבועית-שנתית**
ת"י	- תרבות ישראל

* 2 ש"ס - 2 שעות אקדמיות סמסטריאליות = 2 נקודות
 ** 2 ש"ש - 2 שעות אקדמיות שנתיות = 4 נקודות
 (משך שיעור, בדרך כלל, 2 שעות אקדמיות - 90 דקות).

- הנהלת המכללה שומרת לעצמה את הזכות לשינויים שיידרשו, לפי הצורך.
- כל האמור בידיעון מתייחס לשני המינים כאחד.

טל"ח

חלק ב: מערך הלימודים

לימודי יסוד

תחומי הכשרה לתואר ראשון B.Ed, תעודת הוראה והתמחויות: תוכנית ארבע-שנתית לתואר בוגר בהוראה B.Ed ותעודת הוראה. בשנה הרביעית משולב סטאז' (התמחות בהוראה) בתוכנית הלימודים.

הגיל הרך

נתיבים:

- ❖ חינוך דיאלוגי
- ❖ חינוך מיוחד
- ❖ חינוך יצירתי

בית הספר היסודי (א'-ו')

התמחויות:

- ❖ מדעים
- ❖ מתמטיקה
- ❖ ספרות
- ❖ תרבות ישראל

בית הספר העל-יסודי (ז'-י')

- ❖ מקרא
- ❖ היסטוריה
- ❖ ספרות
- ❖ ביולוגיה בדגש סביבתי
- ❖ מדעי הרוח בדגש עיוני-תרבותי
- ❖ הוראת אנגלית כשפה זרה (ג'-י')

תוכניות לבית הספר העל-יסודי

ברוח החינוך הדמוקרטי:

- ❖ מדעי הרוח בדגש חברתי-יזמי
- ❖ ביולוגיה בדגש דמוקרטי-סביבתי
- ❖ ניהול עסקי-חברתי

חינוך מיוחד לבית הספר היסודי והעל-

יסודי

התמחויות:

- ❖ מדעים לכיתות א'-ו'
- ❖ מתמטיקה לכיתות א'-ו'
- ❖ ספרות לכיתות א'-ו'
- ❖ תרבות ישראל לכיתות א'-ו'
- ❖ היסטוריה לכיתות ז'-י'

- ❖ ספרות לכיתות ז'-י'

חינוך גופני ותנועה (א'-י"ב)

מחול ותנועה, אומנויות המחול (א'-י"ב)

- ❖ מחול ותנועה
- ❖ רקדנים-מורים בפועל

אומנויות הבמה (ז'-י')

- ❖ הוראת בימוי ותיאטרון
- ❖ משחק (תעודה של מכללת סמינר הקיבוצים)
- ❖ עיצוב במה (תעודה של מכללת סמינר הקיבוצים)
- ❖ עיצוב ואומנות
- ❖ תקשורת וקולנוע

תוכניות מיוחדות

- ❖ תוכנית המצטיינים
- ❖ לימודי השלמה לתואר B.Ed.
- ❖ הכשרת אקדמאים להוראה

תוכניות לתואר שני

- ❖ חינוך סביבתי
- ❖ חינוך מתמטי
- ❖ הוראת מדעי הרוח בגישה רב-תחומית
- ❖ אוריינות חזותית בחינוך
- ❖ טכנולוגיה בחינוך
- ❖ ניהול וארגון מערכות חינוך
- ❖ M. Teach מוסמך בהוראה
- ❖ חינוך לפעילות גופנית ולבריאות
- ❖ הערכה בחינוך

תוכניות לתואר שני: M.A.A.T.

- ❖ טיפול באמצעות אומנויות בהתמחות ביבליותרפיה
- ❖ טיפול באמצעות אומנויות בהתמחות אומנות חזותית
- ❖ טיפול באמצעות אומנויות בהתמחות תנועה
- ❖ טיפול באמצעות אומנויות בהתמחות פסיכודרמה

הכשרת אקדמאים להוראה

מרכזים:

הפקולטה לחינוך: **ד"ר מרסלו מנחם וקסלר** - חינוך יסודי, **ד"ר נירה ואלה** - הגיל הרך, **ד"ר עדי שרעבי** - חינוך מיוחד

הפקולטה למדעים: **ד"ר רותי ברקאי**, **ד"ר אורנה פאליק**

הפקולטה למדעי הרוח והחברה: **ד"ר מעין מזור**

הפקולטה לאומנויות: **ד"ר נאוה סביליה-שדה**, **מיכל בן עמי**

מטרת התוכנית להכשרת אקדמאים להוראה היא להכשיר מחנכים, והיא מיועדת לאקדמאים המעוניינים ללמוד לקראת תעודת הוראה ולמורים אקדמאים המעוניינים בשינוי מסלול או התמחות. תוכנית הלימודים במכללה מביאה בחשבון את הרקע הקודם של הלומד ומשלבת התנסות בשדה החינוך עם לימוד תיאורטי.

קהל היעד של התוכנית

- ❖ אקדמאים בעלי תואר ישראלי מוכר.
- ❖ אקדמאים בעלי תואר אקדמי מחו"ל נדרשים להציג תרגום מאושר של גיליונות הציונים ואישור על שקילה של התואר ממושרד החינוך. אישור המסמכים מתבצע על ידי ועדה אקדמית מטעם המכללה.
- ❖ מורים אקדמאים בעלי תעודת הוראה המעוניינים לשנות את תחום ההתמחות או להרחיב את תחום ההסמכה, ומורים בעלי רישיון הוראה שאין בידם תעודת הוראה.

מבנה תוכנית הלימודים

תוכנית הלימודים לתעודת הוראה כוללת: לימודי חינוך והוראה, לימודי התמחות ולימודי יסוד (בהתאם לרקע של כל מועמד).

לימודי חינוך והוראה: שיעורים בתחום הפסיכולוגיה, הפילוסופיה והסוציולוגיה של החינוך. שיעורי חינוך מתקדמים בנושאים מגוונים, כגון: עבודה עם הורים, היענות לשונות הלומדים, הנהגת כיתה ועוד. שיעורי מתודולוגיה להיכרות עם שיטות וכלי מחקר בשדה החינוכי, כגון: כלי מחקר איכותניים בעבודת המחקר. שיעורים הקשורים להוראה של תחום ההתמחות: סדנאות דידקטיות העוסקות בדרכי הוראה של מקצועות שונים, התנסות בהוראה בבתי ספר.

לימודי התמחות: העמקת הידע בתחום הוראת המקצוע. היקף לימודי התמחות נקבע לפי תחום הלימודים של הסטודנט לתואר ראשון ותעודת ההוראה שאליה הוא לומד. סטודנט שמבקש ללמוד לקראת תעודת הוראה בתחום הלימודים שלמד לתואר ראשון יהיה פטור מרוב לימודי התמחות. חייבים בלימודי התמחות מלאים סטודנטים שלימודיהם לתואר ראשון הם בתחום שונה מתחום תעודת ההוראה שהם מבקשים לקבל.

לימודי יסוד: תרבות ומורשת עם, לשון עברית, מיומנויות מחשב, עזרה ראשונה, ביטחון ובטיחות, זהירות בדרכים.

תוכניות אישיות

התוכניות להכשרת אקדמאים הן אישיות ומותאמות לכל סטודנט, על פי לימודי התואר הראשון ותעודת ההוראה שלקראתה הוא לומד. יועצים אקדמיים מומחים בונים לכל סטודנט תוכנית לימודים אישית המותאמת לצרכיו ולרקע האקדמי שלו.

מסגרות הלימוד

קורסים רבים בתוכנית להכשרת אקדמאים להוראה ניתנים במסגרות ייעודיות להכשרה: מרבית לימודי החינוך וההדרכה (דרכי הוראה) וחלק משיעורי ההתמחות נלמדים בכיתות הומוגניות שבהן כל הלומדים הם תלמידי הכשרת אקדמאים להוראה.

התנסות בהוראה

העבודה המעשית היא מוקד ההכשרה בתוכניות הלימודים לאקדמאים להוראה. מטרת רכיב זה של הלימודים היא הכשרת הסטודנט לעבודה בבית הספר והיכרות עם דרכי הוראה מגוונות ועם תוכניות הלימודים במערכת החינוך. ההתנסות בהוראה היא בתחום התמחותו של הסטודנט ובהיקף של 9-12 ש"ש - שני ימי התנסות בשבוע בשנה אחת, או יום אחד בשבוע במשך שנתיים. מסלולים אחדים מקיימים שבוע עבודה מעשית מרוכזת כמה פעמים בשנה. העבודה המעשית מלווה על ידי מורה בבית ספר ומדריך פדגוגי מטעם המכללה.

תחומי ההכשרה של אקדמאים להוראה

התמחויות רב-גיליות:	חטיבה עליונה (ט'-י"ב) בהתמחויות:	בית הספר העל-יסודי (ז'-י') בהתמחויות:	בית הספר היסודי (א'-ו') בהתמחויות:	הגיל הרך- גננות בהתמחויות:
חינוך מיוחד (א'-י"ב)	אומנות ומדיה דיגיטלית	ביולוגיה	ספרות	חינוך מיוחד
אנגלית (ג'-י')	אומנויות העיצוב	מתמטיקה	תרבות ישראל	חינוך יצירתי
חינוך גופני ותנועה (א'-י"ב)	תקשורת וקולנוע	היסטוריה	מתמטיקה	
	קולנוע	ספרות	מדעים	
	תקשורת	מקרא		
		תיאטרון		
		אזרחות		

לימודי סטאז'

לימודי חובה המקנים רישוי להוראה של משרד החינוך ואינם חלק מלימודי תעודת ההוראה. לימודי הסטאז' כוללים עבודה בפועל בהיקף של שליש משרה לפחות, במוסד המוכר על ידי משרד החינוך, וסדנת סטאז' בהיקף 2 ש"ש. סטודנט בתקופת סטאז' נחשב למורה לכל דבר ומקבל משכורת על עבודתו ממקום העבודה. את לימודי הסטאז' ניתן לעשות אך ורק לאחר שהסטודנט סיים בהצלחה את חובותיו בהתנסות המעשית, דרכי הוראת המקצוע ו-80% מיתר חובותיו הלימודיות (בכלל זה לשון עברית, עזרה ראשונה, ביטחון ובטיחות וזהירות בדרכים). ההשתתפות בסדנת סטאז' בתום הלימודים מחייבת תשלום מלא. חובת הסטאז' אינה חלה על מורים בפועל המועסקים במערכת החינוך במעמד קבוע. מורים בפועל הלומדים למטרת תוספת מסלול או התמחות, ואשר יש בידיהם רישיון הוראה קבוע ומעוניינים לקבל רישיון הוראה נוסף, חלה עליהם חובת סטאז' במסלול התמחות נוסף.

לימודי המשך לתואר בוגר בהוראה (B.Ed.)

תוכנית זו מיועדת למורים בעלי תעודת מורה מוסמך/ בכיר המעוניינים להשלים תואר אקדמי ראשון בחינוך (B.Ed.).

לימודי המשך לתואר בוגר בהוראה יהיו באותו תחום התמחות שבו למד המורה לתעודת בכיר, על פי הלוח שלהלן.

התמחויות ללומדים לקבלת תואר (B.Ed.)

שם המחלקה	ההתמחות
הגיל הרך	חינוך יצירתי חינוך מיוחד
בית הספר היסודי כיתות א'-ו'	ספרות, תרבות ישראל, מדעים, מתמטיקה
בית הספר העל-יסודי כיתות ז'-י'	ספרות, מקרא, היסטוריה, ביולוגיה, הוראת תאטרון, מתמטיקה
בין-מסלולי א'-י"ב	חינוך גופני ותנועה מחול ותנועה חינוך מיוחד
מסלול על-יסודי כיתות ט'-י"ב	אומנות ומדיה דיגיטלית תקשורת וקולנוע קולנוע תקשורת אומנויות העיצוב מחשבים וטכנולוגיות מידע ניהול עסקי-חברתי

היקף התוכנית:

מועמדים בוגרי מכללת סמינר הקיבוצים (משנת הלימודים תשמ"ה ואילך) ובוגרי מכללות אקדמיות אחרות להכשרת מורים (החל בשנה שבה הוכרה המכללה כמוסד אקדמי) יחויבו במכסה של 36 ש"ש, בתוספת השלמת לימודי אנגלית לרמת "פטור", על פי הנחיות מל"ג. השלמת התואר תהיה במסלול ובהתמחות שבהם למדו לתעודת מורה בכיר.

תנאי הקבלה להשלמה ל-B.Ed. מפורסמים באתר המכללה.

ניתן יהיה לקבל הכרה בלימודים קודמים בהיקף של עד 4 ש"ש בגין קורסים שנלמדו במסגרת לימודים לתואר B.Ed. שנלמדו לא יאוחר מחמש שנים מעת סיום הלימודים למורה מוסמך בכיר.

לימודי יסוד

לימודי היסוד הם חלק מחייב ובלתי נפרד ממבנה הלימודים במכללה, לקראת קבלת התואר הראשון בחינוך או תעודת הוראה. מספר שעות החובה במקצועות אלה, וכן חלוקתן על פני שנות הלימוד, משתנים מתוכנית לתוכנית. הפירוט בעניין כל מחלקה/תוכנית מופיע במסגרת הלימודים המפורטת שלו.

לימודי יסוד כוללים את הנושאים האלה:

ש"ש	הנושא
6-2	לשון עברית (על פי מיון)
6-0	אנגלית לפטור ולימודי אוריינות באנגלית כשפה זרה (על פי מיון)
2	עזרה ראשונה, זהירות בדרכים, ביטחון ובטיחות
1	סמינר שואה וג'נוסייד

לשון עברית

ראש היחידה: ד"ר עופרי מישוב

מטרות:

- ❖ גיבוש דמות מורה בעל יכולת הבעה ועושר משלבי, אשר יוכל לשמש דוגמה ומקור חיקוי לתלמידיו.
- ❖ הכנת המורה מצד מדע הלשון, כך שיוכל להתמודד עם נושאי לשון מגוונים בעל פה ובכתב ברמות הלשון השונות, יוכל להורות לשון מתוך הבנה כיצד פועלת המערכת ולהגיב על ליקויי לשון בהתאם לנסיבות.
- ❖ הכשרת מורה בעל מודעות פונולוגית ומורפולוגית.

פרקי הנושא:

א. יסודות הלשון וחוקי הצטרפותם

- ❖ תורת ההגה
- ❖ תורת הצורות בשם ובפועל
- ❖ דיון בתופעות לשון ותיקוני הגייה
- ❖ מבנה המשפט
- ❖ סוגיות בסמנטיקה

ב. מקורות הצמיחה של השפה

- ❖ רובדי לשון – היכרות עם טקסטים מתקופות שונות וניתוח דקדוקי-סגנוני שלהם;
- ❖ לימוד ניבים – מקורם ומשמעותם והשימוש הנכון בהם.
- ❖ נורמות הלשון.
- ❖ התנסות בקריאת טקסט מקראי המונחית על ידי מערכת טעמי המקרא וסימני הניקוד.

ג. מיומנויות לשון

- ❖ הבעה בעל פה ובכתב – פיתוח רעיון ועריכתו בדרך לוגית ומשכנעת.
- ❖ שימוש בכתב חסר הניקוד על פי כללי האקדמיה ללשון.
- ❖ קריאה קולית – העברת תכנים ופרשנות על ידי הנגנה ושמירה על הגייה בהתאם לכתוב.
- ❖ תפקודי שפה בהקשר בית ספרי: ניסוח שאלות מסוגים שונים.
- ❖ הטקסט – הבנה וארגון.
- ❖ שימוש במילונים לסוגיהם.

סוגיות בלשון עברית

תורת ההגה והצורות, תחביר וסמנטיקה, הבנת טקסט ודרכי ארגונו, הרצאה וקריאה קולית. לשון הטקסט לקריאה ולכתיבה של טקסטים בעברית בת זמננו דרושות מיומנויות לשון. ייבחנו טקסטים מסוגים שונים ומבניהם. רכישת מיומנויות הקריאה תלויה בלימוד מיומנויות של פיתוח רעיונות לכתיבה במבנים מקבילים, תהליך טקסט ותמצות. בהוראת תכנים אלה ייעשה שימוש בסוגיות מתחום המורפולוגיה, התחביר, הסמנטיקה וחקר השיח.

הבעה בעל פה

גיבוש דמות חינוכית בעלת לשון תקינה ועשירה המתקשרת עם חניכיה במשלבי השפה השונים ומשמשת דוגמה ללשון טובה ומקור לחיקוי לחניכיה; פיתוח הכושר להבעת רעיון בעל פה תוך כדי ניצול מבנים רטוריים ולוגיים המסייעים לגיבוש שיח מובנה, בהיר ונורמטיבי; פיתוח היכולת לקרוא קריאה קולית מדויקת, ברורה ומוטעמת בהתאם לכתוב; פיתוח היכולת להעביר רעיונות באמצעות קריאה פרשנית המתחשבת בנמען בכלל ובצרכיו הייחודיים של הילד בגיל הרך בפרט. * סטודנט שמחויב ברמה של 6 שעות לשון, יחויב בתשלום עבור שעותיים.

לימוד אנגלית למטרות אקדמיות

ראש היחידה: ד"ר טינה ולדמן

היחידה לאנגלית אקדמית מציעה קורסים ברמות "טרם-בסיסי א'+ב'", "בסיסי" ו"מתקדמים א' + ב' ". מטרת הקורסים היא להקנות לסטודנט כישורים בשפה האנגלית בד בבד עם כישורים אקדמיים נוספים, שיאפשרו לסטודנט לתפקד באופן מוצלח בעולם האקדמי והמקצועי. סטודנט שנה א' במכללה החייב בלימודי אנגלית כשפה זרה (על פי מבחן פסיכומטרי/מבחן אמי"ר) נדרש לסיים את לימודיו בקורסי אנגלית ולהגיע לציון "פטור" בתוך שנה ממועד תחילת לימודיו במכללה (פרק זמן זה יחושב על פי לוח השנה הקלנדרי).

קורסים בשפה האנגלית

מספר שעות נדרש	מבחן אמיר	פסיכומטרי	רמות
-	234	134	פטור
סמסטריאלי, 2 ש"ש	233-220	133-120	מתקדמים ב'
סמסטריאלי, 2 ש"ש	219-200	119-100	מתקדמים א'
סמסטריאלי, 3 ש"ש	199-185	99-85	בסיסי
סמסטריאלי, 3 ש"ש	184-170	84-70	טרום-בסיסי ב'
סמיסטריאלי, 4 ש"ש	169-150	69-50	או: טרום-בסיסי א'

ציון עובר: 60 ומעלה

סמינר שואה וג'נוסייד

מרכזת: ד"ר שרון גבע

נושא שואת יהודי אירופה במלחמת העולם השנייה מעסיק את החברה בישראל מראשיתה: עם חלוף השנים מידת העניין בנושא הולכת וגוברת וכך גם מידת מרכזיותו במערכת החינוך בישראל לגווניה. מטרותיו של סמינר שואה וג'נוסייד הן: להקנות לסטודנטים ידע חדש ולעורר בקרבם סקרנות ורגישות למשמעויותיה של השואה כמאורע חסר תקדים בהיסטוריה של העם היהודי, וללמד על סוגיית הג'נוסייד (רצח עם) בכלל ובמיוחד במאה העשרים.

הסמינר מתקיים במשך יום אחד במכללה, שבו מתקיימים הרצאות, סדנאות ומפגשים עם ניצולים וצאצאיהם, בני הדור השני והשלישי. חובת ההשתתפות בו חלה על כל הסטודנטים, והיא חלק מתוכנית הלימודים בכל המסלולים.

הפקולטה לחינוך

אשכול לימודי חינוך

מרכזת: ד"ר איריס בקשי

רקע

לימודי החינוך הם חוט השדרה והמעטפת של ההכשרה להוראה. מטרתם היא להקנות תשתית תיאורטית-עיונית מקיפה הכוללת את תחומי הידע הבסיסיים הנחוצים לעבודתם של נשות ואנשי חינוך. לימודי החינוך מיועדים להוביל את הלומדים לעיצוב השקפת עולם חינוכית ותפיסת תפקיד שיוכלו להנחותם בפסיעותיהם הראשונות בעבודת החינוך. ייחודם של לימודי החינוך הוא בקישור ובגישור שהם עורכים בין תיאוריה למעשה, בין האקדמיה לשדה ובין החזון למציאות.

מבנה הלימודים

אשכול לימודי החינוך בנוי מחמישה תחומי דעת המבנים יחדיו תשתית בסיסית ושער כניסה לעולם החינוך. כל אחד מתחומי הדעת נשען על דיסציפלינה אקדמית-מחקרית שונה, אך כולם מכוונים את זווית הראייה הייחודית שלהם להתבוננות מעמיקה ומעשירה בזירה החינוכית. נקודות המבט הללו משמשות אבני בניין ליצירתה של תודעה חינוכית מקצועית שלמה וכוללת.

דרכי הלמידה

דרכי הלמידה באשכול לימודי החינוך מגוונות ומשתנות בהתאם למסגרות הלמידה. לצד דרכי למידה מסורתיות מוצעות דרכי למידה חדשניות. כך למשל, הקורס קריאה מודרכת בפילוסופיה של החינוך הנלמד במסגרת של סדנה מציע הוראה-למידה דיאלוגית; קורס חברה ישראלית הנלמד במתכונת של ארבעה ימים מרוכזים מציע התנסות במגוון דרכי למידה יצירתיות; וקורס מבוא לסוציולוגיה של החינוך הנלמד במסגרת שיעור רב-משתתפים, רגיל או מקוון, מפתח דרכי למידה פעילות ומתקשבות.

מסגרת והיקף הלימודים

חמשת תחומי הדעת הנכללים בלימודי החינוך הם:

1. סוציולוגיה של החינוך

מבוא לסוציולוגיה של החינוך - קורס סמסטריאלי חצי-מקוון (1 ש"ש)
חברה ישראלית: סוגיות מגוונות - קורס בהיקף סמסטריאלי

הקורסים עוסקים בהתבוננות ובניתוח של החברה ושל מערכת החינוך, ובעיקר של הקשרים וההשפעות ההדדיות ביניהן. הם כוללים שני שדות ניתוח עיקריים: ניתוח מערכת החינוך כמוסד מרכזי של החברה וניתוח מערכת החינוך ומוסדותיה כמערכות חברתיות בפני עצמן. הקורסים מעניקים ללומדות וללומדים ידע בסיסי ונקודת מבט ביקורתית כלפי המציאות החברתית והחינוכית.

2. פילוסופיה של החינוך

קריאה מודרכת בפילוסופיה של החינוך - קורס סמסטריאלי (1 ש"ש)
מבוא לפילוסופיה של החינוך - קורס סמסטריאלי רב-משתתפים (1 ש"ש)

פילוסופיה של החינוך היא הגות שמושא עיונה הוא החינוך, והגדרתה המיוחדת נגזרת מהגדרת הפילוסופיה בכלל. הפילוסופיה של החינוך מתמקדת בניסיונות להגדיר מהו חינוך ובבחינות ביקורתיות של מציאותיותו השונות. קורס הקריאה המודרכת בפילוסופיה של החינוך הוא קורס מקדים לקורס המבוא, והוא מתמקד בפיתוח כשירות קריאה בסיסית בטקסט פילוסופי ובטקסטים נוספים, בהיכרות ראשונה עם שאלות יסוד בחינוך ובניסיון לטפח לומדות ולומדים בעלי רצון לקרוא ולהרחיב דעת.

3. מבוא לפסיכולוגיה של החינוך - קורס רב-משתתפים (2 ש"ש)

הפסיכולוגיה היא נדבך חשוב בהכשרתם של נשות ואנשי חינוך. מקצוע ההוראה, המחייב ריבוי קשרים ומגעים אנושיים עם יחידים ועם קבוצות, מצריך ידיעה והבנה מעמיקות בתחומיה השונים של הפסיכולוגיה. מטרת קורס המבוא היא לטפח גננות, מורות ומורים אמפתיים המסוגלים להבין ולהעריך את עמדותיהם, יכולותיהם והתנהגויותיהם של התלמידות והתלמידים. כמו כן, למידת הפסיכולוגיה עשויה לעורר מודעות וביקורת עצמית ולסייע למחנכת/למחנך לבחון בעצמו/ה את התנהגויותיו/ה המקצועיות.

4. מתודולוגיה מחקרית

מבוא למחקר איכותני - קורס סמסטריאלי (1 ש"ש)
מבוא למחקר כמותי - קורס סמסטריאלי (1 ש"ש)

מטרת הקורסים המתודולוגיים היא לתת לגננות, למורות ולמורים כלים להתפתחות מקצועית בעבודתם בכיתות ותשתית ידע הכרחית להמשך לימודים עיוניים ומחקריים. בתוך כך, הקורסים המתודולוגיים יתמקדו בתשתיות הפילוסופיות של המחקר האיכותני-נטורליסטי והמחקר הכמותי, בגישות ובמיומנויות הנחוצות לעריכת מחקרים בשדה החינוך ובקריאה ביקורתית של מאמרים ודיווחים מדעיים בנושאי חברה וחינוך. במסגרת קורס המבוא למחקר איכותני יושם דגש על הזיקה המיוחדת בין מחקר איכותני ובין חינוך/הוראה.

5. סמינריון בחינוך

שיעורים בנושאים שונים בהקשר חינוכי - קורס שנתי (3 ש"ש)

הסמינריונים בחינוך עוסקים בנושאים חינוכיים מגוונים ומכוונים להנחיה של כתיבת עבודות גמר אקדמיות. לכן קורסים אלו כוללים לימוד מעמיק של נושא הסמינריון בהקשר חינוכי בד בבד עם לימוד והתנסות בכתיבת עבודה. בסמינריונים נדרשת מעורבות פעילה של הסטודנטיות והסטודנטים, הנדרשים לערוך מחקרים, להציג רפרטים לפני הכיתה ולכתוב עבודה שתעמוד בקריטריונים מקובלים. בחלק מהמחלקות של הפקולטה לאומנויות מוצעים סמינריונים חברתיים המשלבים בתוכם את החובה לעריכת סמינריון בחינוך עם החובה למעורבות חברתית. סמינריונים אלו משלבים פעילות בארגונים חברתיים ועריכת מחקר בעל אופי רפלקטיבי הממוקד בחיבור בין הפעילות החברתית לנושא הסמינריון.

החוג לחינוך

ראש החוג: ד"ר איריס בקשי

רקע

הלימודים בחוג לחינוך מעניקים ללומדות וללומדים את הבסיס החינוכי, התיאורטי והמחקרי לזהותם המקצועית כמורות וכמורים במערכת החינוך הממלכתית. מטרת החוג היא לטפח מורות ומורים מובילים בעלי בסיס אינטלקטואלי ותיאורטי רחב וכלים מעשיים להובלת שיפורים בבתי הספר. החוג שואף לטפח מורות ומורים שלמים המגשרים בתפיסותיהם ובמעשיהם בין חינוך להוראה, בין הגות ומחקר למעשה בכיתות, בין המעשה בכיתות למשמעות החברתית שלו ובין מסורת לחדשנות, ליוזמה ולמנהיגות בעידן הנוכחי. בתוך כך, הלימודים בחוג מבקשים לספק מענה לשלוש דיכוטומיות רווחות בשיח ובשדה הפעולה החינוכיים: בין יחיד לחברה, בין הפורמלי ללא פורמלי ובין תיאוריה למעשה.

מבנה החוג

לימודי החוג כוללים לימודי יסוד בשלוש מגמות השזורות זו בזו ויוצרות יחדיו תשתית לימודית שלמה: מגמה העוסקת במחשבה החינוכית ומתמקדת בהיבט התרבותי והחברתי של החינוך; מגמה העוסקת בפן העיוני והמעשי של השליחות החינוכית בחברה דמוקרטית; ומגמה העוסקת בהוראה ולמידה חדשניות בעידן הדיגיטלי. תוכנית החוג נלמדת בהיקף של 26 ש"ש, ומתווספת ללימודי היסוד וההכשרה להוראה ולחוג הדיסציפלינרי.

לימודי החוג לחינוך (היקף 52 נקודות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי התמחות החוג לחינוך	התמחות החוג לחינוך					
	מחשבת החינוך הפרוגרסיבי		2			2
	מבוא לחשיבה פוליטית	2				2
	אידיאולוגיה ומדיניות בחינוך		2			2
	קריאה מודרכת בפילוסופיה של החינוך	2				2
	פדגוגיה פרוגרסיבית במבחן הזמן		2			2
	למידה, הוראה, הערכה		2			2
	חברה ישראלית		2			2
	סמינר מחלקתי - חינוך רדיקלי			2		2
	חינוך ואומניות			4		4
	חינוך לקיימות		2			2
	וידיאו בהוראה ככלי לגיבוש זהות		2			2
	מבוא לסוציולוגיה של החינוך	2				2
	ילדים ונוער בסיכון	2				2
	עולמות וירטואליים ולמידה שיתופית			2		2
	פסיכולוגיה של למידה והוראה	4				4
	תרבות יהודית		2			2
	גישות חדשניות לשילוב טכנולוגיות	2				2
	פיתוח יזמות חינוכית-חברתית בבית הספר			2		2
	מחשבת החינוך הדמוקרטי			2		2
	קידום שינויים במסגרות חינוכיות			4		4
	סמינריון לבחירה				6	6
סה"כ לימודי החוג לחינוך		14	16	16	6	52

המחלקה לגיל הרך

ראש המחלקה: ד"ר נירה ואלה

רקע

תוכנית ההכשרה לגננות (לידה עד 6) מתבססת על השקפת עולם הומניסטית, פלורליסטית, פרוגרסיבית ועל גישות פדגוגיות חדשניות ויצירתיות. היא רואה בתקופת הילדות פרק משמעותי וחשוב העומד בפני עצמו, שאיננו הכנה לחיים או לבית הספר. תקופה זו משפיעה על התפתחותם של ילדים וילדות ושל הוריהם.

הכשרת הגננות נגזרת מתפיסה זו. היא בונה את היכולות שלהן להיות מתערבות מקצועיות בתחומים רבים ומחייבת היכרות מעמיקה ורגישה עם מגוון צרכים, יכולות ואפיונים של ילדים ועם תהליכים אישיים וקבוצתיים. הסטודנטיות והסטודנטים מוכשרים להיות סוכני שינוי חינוכיים המשפיעים על מעגלי החיים של הילד, משפחתו והקהילה שבה הוא מתחנך.

מחלקת הגיל הרך מעודדת יוזמות למעורבות בחברה הישראלית בתחומי הגיל הרך, כחלק מתפיסת עולם ערכית-מקצועית וסדר יום חינוכי חברתי.

זהותם המקצועית של הסטודנטיות והסטודנטים נבנית ומתגבשת בתהליך הדרגתי ובדיאלוג מתמיד: של הצוות המקצועי במכללה, בין הצוות המקצועי לבין הסטודנטיות והסטודנטים ותוך כדי קשר הדוק בין האקדמיה לשדה החינוכי. מושם דגש על הצרכים השונים של הלומדים, כקבוצה וכיחידים, על תהליכי הצמיחה, ההתפתחות וההתמקצעות הנדרשים לפיתוח עמוד שדרה חינוכי.

תוכנית ההכשרה משלבת ידע אקדמי עדכני מדיסציפלינות שונות וכלים פרקטיים מגוונים ברמה האישית וברמה הבין-אישית. מודל ההכשרה מתקיים בדומה למודל העבודה בגן הילדים. ההכשרה מזמנת פעילות, התנסות ותרגול עשירים לכל אחת ואחד מהסטודנטים מתוך שכלול יכולות האמפטיה והרפלקציה, העמקת יכולת ההתבוננות וחשיבה מורכבת ומסתעפת; אלו מלווים בשכלול יכולות ההבעה ב"שפות שונות" המאפשרות ביטוי שווה לכלל השותפים.

במחלקת הגיל הרך פועלים שלושה נתיבים בעלי תפיסת עולם משותפת והדגשים שונים להתמחויות בגיל הרך: **הנתיב הדיאלוגי, הנתיב היצירתי ונתיב החינוך המיוחד**. בכל הנתיבים תוכנית הלימודים היא ארבע-שנתית לתואר בוגר בהוראה B.Ed. ותעודת הוראה. בשנה הרביעית משולב סטאז' (התמחות בהוראה) בתוכנית הלימודים.

נתיב החינוך הדיאלוגי

החינוך הדיאלוגי מתבסס על השקפת עולם הרואה את הילדים כבעלי זכויות בחברה, בעלי יכולת, יוזמים, יוצרים, הוגי רעיונות ומפתחים תיאוריות על העולם. בבסיס ההכשרה של הנתיב הדיאלוגי עומדים ערכים של הקשבה, הדדיות ושיתופיות.

הסטודנטיות לומדות לפתח שיח דיאלוגי המאפשר לילדים ולגננת לבטא את עצמם ולהקשיב לאחר. שיח זה מתקיים בין המבוגרים לבין הילדים ובין הילדים לבין עצמם. הוא מייצר אמפטיה, שיתוף פעולה ולמידה משמעותית. תפקיד הגננת ליצור מרחב התפתחותי לילדים המאפשר ביטוי לכל אחד ואחת מהם. חינוך דיאלוגי מאפשר מקום משמעותי לילדים לא רק כצרכנים פסיביים של ידע ומיומנויות וכמבצעי הוראות, אלא כיוזמים, יוצרים, הוגים רעיונות ומפתחים תיאוריות. נקודת המוצא בתוכנית ההכשרה היא ההתבוננות על גן הילדים כעל מקום המאפשר קיום חיים מלאים

ומשמעותיים. ההכשרה ממוקדת בדרכים ליצירת שיח דיאלוגי בין מבוגרים לבין ילדים, ובין ילדים לבין עצמם. ההנחה היא ששני ערוצים אלו הכרחיים לשם הבניה של העולם החברתי-תרבותי של הילדות ולשם התקדמות הדרגתית ברכישת כישורים ומיומנויות בשלב החיים העכשווי.

נתיב החינוך יצירתי

שפת האומנויות מהווה ציר מרכזי בתוכנית והיא מאפשרת ביטוי אישי וקבוצתי רחב ורבגוני. היכולת לטפח ולממש תפיסה זו טמונה בפיתוח יכולות חשיבה מורכבת, אמפתית, מסתעפת ומתחדשת, שמרכיבות יחד את החשיבה היצירתית. לאומנויות השונות, על פי חשיבה זו, יש מקום משמעותי בחיים האנושיים, בהקשרים רבים ומגוונים, ובתוך כך גם בתהליכי הוראה ולמידה.

הדגש הראשון בתהליך ההכשרה מושם על החוויה האישית של הסטודנט/ית המתכשר/ת להוראה המורכבת מהעשרה תרבותית והתנסות אישית בתחומי אומנות שונים בתוך הקבוצה. כמו כן ניתנת תשומת לב מיוחדת לכישורים, נטיות הלב והקשיים של הסטודנטים, הלומדים לראות בעצמם אנשי חינוך ויוצרים ומוצאים דרך ביטוי אישית וייחודית להשקפת עולמם ולרגשותיהם.

הדגש השני בתהליך ההכשרה מתרכז בילד, במעשה החינוכי ובתוכניות הלימודים הן ברמה העקרונית והמושגית הן ברמה המעשית ובהקשר של טווח הגילאים שאליה מכוונת ההכשרה. כל אלו בהשראת ההיבט של שילוב האומנויות בנושאי הלימוד ובמתודות ההוראה השונות. הסטודנטים לומדים לאמץ את דרכי ההוראה שבהן התנסו בעצמם, על מנת ליצור דגם מיוחד במינו של החינוך המאפשר גילוי עצמי, התאמה לסגנון למידה וביטוי אישי. חיזוק הביטחון העצמי והעצמה של הילדים בגיל הרך. תוכנית הלימודים מזמנת ללומדים אשכול שיעורים רחב בשילוב אומנויות בדרכי ההוראה כגון: תיאטרון בובות, תנועה, אומנות פלסטית, מוזיקה, דרמה ועוד. התנסות זו מקנה ידע וכלים רחבים באופן המותאם לגילאי הילדים הצעירים.

נתיב החינוך המיוחד לגיל הרך

"ילדים עם צרכים מיוחדים" הוא שם כולל לילדים עם קשיי התפתחות בתחומים שונים: הפרעות על הרצף האוטיסטי, הפרעות שפתיות, חסרים קוגניטיביים ומגוון נכויות, תסמונות וקשיים פיזיולוגיים, מוטוריים וחושיים, וכן ילדים הנמצאים בקצה המנעד הנורמטיבי.

איתור ילדים עם צרכים מיוחדים בגיל הרך ובניית תוכניות התערבות מותאמות הם משימה מורכבת. היא מצריכה ידע מעמיק בהתפתחות של ילדים, בתוכניות לימודים ובשילוב והתאמה ביניהם.

נקודת המוצא בתוכנית ההכשרה היא התפיסה שילדים עם צרכים מיוחדים והוריהם הם חלק בלתי נפרד מקבוצת ילדי הגן ומהקהילה. תוכניות הלימודים בגן צריכות להיות מערכתיות, כאלה שמביאות בחשבון את כל סביבות החיים של הילד ומשפחתו, גמישות ומותאמות למגוון הצרכים של יחידים ושל קבוצות בתוך הגן השלם.

תהליך ההכשרה

שנה א': הילד כפרט ומסגרות לגילאי לידה-3

הסטודנטיות, בשלושת הנתיבים, מתנסות במסגרות של חינוך לגילאי לידה-3 (פעוטונים, מעונות יום, משפחתונים), בדגש על היכרות עם אפיוני הילדים בגיל הרך ועל השונות שבין הילדים; היכרות עם המסגרות החינוכיות הייחודיות לגילאים אלו (תינוקות, מעונות, פעוטונים) ועם המשפחה והקהילה שבתוכה הילדים חיים.

שנה ב': ניהול מסגרות חינוכיות לגילאי 3-6

הסטודנטיות, בשלושת הנתיבים, מתנסות בגני ילדים לגילאי 3-6. בשנה זו הן שותפות מלאות בעבודת הצוות החינוכי של הגן, והן חוות את מלוא מורכבותה של העבודה החינוכית.

- ❖ בנתיב החינוך הדיאלוגי הדגש הוא על בניית תוכנית לימודים דיאלוגית-צומחת, מתוך תחומי העניין של הילדים עצמם.
- ❖ בנתיב החינוך היצירתי הדגש הוא על יישום ופיתוח דרכי עבודה יצירתיות בתוכנית הלימודים בהתאמה לגילאי הילדים ואפיוני הגנים.
- ❖ בנתיב החינוך המיוחד הדגש הוא על תוכנית לימודים המשלבת ילדים בעלי צרכים מיוחדים בגן הרגיל.

שנה ג': פיתוח דרכי עבודה מותאמות לאוכלוסיות שונות

הסטודנטיות מעמיקות ומרחיבות את יכולתן בעיצוב דרכי העבודה במסגרות חינוכיות מגוונות בגיל הרך: גני ילדים בעלי אפיונים שונים ומסגרות בחינוך המיוחד (בנתיב החינוך המיוחד). בשנה זו מושם דגש על פרישת קשת התפקידים הרחבה של הגננת, החל בארגון, ניהול ובניית תוכנית לימודים ועד נטילת אחריות חברתית, שיתוף ההורים והשפעה על הקהילה.

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד ולימודים כלליים

בדגש חינוך דיאלוגי; מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי יסוד	לשון עברית				4
	אנגלית לפטור				4
סה"כ לימודי יסוד					
לימודי חינוך	סוציולוגיה של החינוך				2
	חברה ישראלית		2		2
	פילוסופיה של החינוך			2	2
	קריאה מודרכת בפילוסופיה			2	2
	סמינריון בחינוך	6			6
	מתודולוגיה מחקרית		4		4
סה"כ לימודי חינוך					
דרכי הוראה		8	4		20
סה"כ התמחות בהוראה					
התנסות בהוראה	היכרות והתנסות בסביבה חינוכית				6
	היכרות והתנסות בגנים 3-6		10		10
	ניהול מסגרות חינוכיות			8	8
ס"כ התנסות בהוראה					
לימודי התמחויות	התמחות בהתפתחות הילד	16	14	20	52
	חטיבת חינוך לשוני	12	14	6	32
	חטיבת מדעים	8	12	10	30
	סה"כ התמחויות				
סה"כ לילקוט					
	64	64	48	8	184

לימודי מכללה

סדנת סטאז'				4	4
עזרה ראשונה		4			4
זהירות בדרכים			1		1
ביטחון ובטיחות			1		1
לימודי שואה וג'נוסייד			2		2

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד ולימודים כלליים בדגש חינוך דיאלוגי; חוג התפתחות הילד (היקף 52 נקודות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי התמחות התפתחות הילד	התפתחות רגשית-חברתית לידה-6	4				4
	לימודי נח"ת	2				2
	התפתחות קוגניטיבית לידה-6	4				4
	תנועה לגיל הרך	2				2
	הגשת חומרים		4			4
	המשחק בגיל הרך		2			2
	מוזיקה בגן הילדים	2		2		4
	חגי ישראל בגן הילדים			4		4
	שילוב ילד עם צרכים מיוחדים בגן רגיל			2		2
	מחשבת החינוך המיוחד	2				2
	עבודה עם הורים				2	2
	עבודת צוות בגן הילדים		2			4
	דרכי למידה בגן הילדים			4		4
	מעורבות חברתית - מעשי		4			4
	סמינריון התפתחות הילד			6		6
	קורסי בחירה		2	2		4
	סה"כ התמחות התפתחות הילד	16	14	20	2	52

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד ולימודים כלליים

בדגש חינוך דיאלוגי (חטיבת חינוך לשוני וחטיבת מדעים)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
חטיבת חינוך לשוני	דרמה יצירתית		2			2
	התפתחות שפה בגיל הרך	4				4
	עיצוב סביבת למידה			2		2
	ניצני אוריינות		2			2
	ספרות ילדים וקריאת ספר		4			4
	הסיפור המקראי בגן הילדים		4			4
	השפה של שירי הילדים	2				2
	ניווט שיחה דיאלוגית בגן			4		4
	תקשורת בקבוצת הילדים: ללמוד להיות ביחד	2				2
	התפתחות סנסומוטורית	2				2
	אוריינות אקדמית	2				2
	קורס חברתי לכחירה		2			2
סה"כ התמחות חינוך לשוני						32

חטיבת מדעים

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
חטיבת מדעים	טבע בעונתו + סיורים	6				6
	מבוא למדעי החומר		4			4
	בעלי חיים			4		4
	קיימות		4			4
	הגינה הלימודית בגן הילדים			4		4
	הוראה בסביבה מתקשבת	2				2
	חשיבה מתמטית בגן		4			4
	שילוב			2		2
סה"כ חטיבת מדעים						30

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד וחינוך מיוחד מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי יסוד	לשון עברית	4			4
	אנגלית לפטור	4			4
	הוראה בסביבה מתוקשבת	2			2
סה"כ לפרק					
לימודי חינוך	סוציולוגיה של החינוך	2			2
	חברה ישראלית		2		2
	מבוא לפילוסופיה של החינוך	2			2
	קריאה מודרכת בפילוסופיה	2			2
	סמינריון בחינוך			6	6
	מתודולוגיה מחקרית		4		4
סה"כ מדעי החינוך					
דרכי הוראה	דרכי הוראה	8	8	4	20
	סה"כ התמחות בהוראה	8	8	4	20
התנסות בהוראה	היכרות והתנסות בסביבה חינוכית	8	12		20
	היכרות והתנסות בסביבת חינוך מיוחד			16	16
סה"כ התנסות בהוראה					
לימודי התמחות	התמחות בהתפתחות הילד	16	22	14	52
	התמחות בחינוך מיוחד	14	18	16	52
	חטיבת מדעים	8	12	10	30
סה"כ התמחויות					
סה"כ לילקוט					
218					
70					
78					
60					
10					

לימודי מכללה

סדנת סטאד'				4	4
עזרה ראשונה		4			4
זהירות בדרכים			1		1
ביטחון ובטיחות			1		1
לימודי שואה וג'נוסייד			2		2

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד וחינוך מיוחד חוג התפתחות הילד (היקף 52 נקודות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
	התפתחות רגשית-חברתית לידה-6	4				4
	לקויות קשות			2		2
	התפתחות קוגניטיבית לידה-6	4				4
	תנועה לגיל הרך	2				2
	הגשת חמרים		4			4
	דרמה יצירתית	2				2
	המשחק בגיל הרך		2			2
	מוזיקה בגן הילדים	2	2			4
	חגי ישראל בגן הילדים		4			4
	תיווך		2			2
	עיצוב סביבות למידה		2			2
	עבודת צוות בגן הילדים		2			2
	מעורבות חברתית - מעשי		4			4
	ספרות ילדים וקריאת ספר	2		2		4
	סמינריון התפתחות הילד			6		6
	ניתוח אירועים בגן חנ"מ			4		4
סה"כ התפתחות הילד		16	22	14		52

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד וחינוך מיוחד חוג חינוך מיוחד (היקף 56 נקודות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
	מחשבת החינוך המיוחד	2				2
	תקשורת ילדים בקבוצה		2			2
	התפתחות סנסומוטורי ב'			2		2
	הסיפור המקראי בגן הילדים	4				4
	קורסי בחירה		4	6		10
	דרכי עבודה עם הורים בחינוך המיוחד				4	4
	עבודת צוות בגן חינוך מיוחד			4		4
	ליקויים התפתחותיים		4			4
	קשיים רגשיים והתנהגותיים כראי תאורית המיינד			2		2
	לימודי נח"ת	2				2
	התפתחות שפה בגיל הרך	4				4
	ניצני אוריינות		2			2
	ליקויי תקשורת שפה ודיבור			2		2
	לקויות תקשורתיות		2			2
	לקויות חושיות		2			2
	אוריינות אקדמית	2				2
	קורס חברתי		2			2
סה"כ התמחות חינוך מיוחד						52
		14	18	16	4	

חטיבת מדעים

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
חטיבת מדעים	טבע בעונתו + סיורים	6				6
	מבוא למדעי החומר		4			4
	ילדים ובעלי חיים			4		4
	התפתחות סנסומוטורית	2				2
	קיימות בגן הילדים		4			4
	הגינה הלימודית בגן הילדים			4		4
	ניירופסיכולוגיה			2		2
	חשיבה מתמטית בגן		4			4
סה"כ חטיבת מדעים						30
		8	12	10		

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד וחינוך יצירתי

מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי יסוד	לשון עברית	4				4
	אנגלית לפטור	4				4
	הוראה בסביבה מתוקשבת	2				2
סה"כ לימודי יסוד						
לימודי חינוך	סוציולוגיה של החינוך	2				2
	חברה ישראלית		2			2
	מבוא לפילוסופיה של החינוך	2				2
	קריאה מודרכת בפילוסופיה	2				2
	סמינריון בחינוך				6	6
	מתודולוגיה מחקרית		4			4
סה"כ לימודי חינוך						
		6	6		6	18
דרכי הוראה	דרכי הוראה	8	8	4		20
סה"כ התמחות בהוראה						
		8	8	4		20
התנסות בהוראה	היכרות והתנסות בסביבה חינוכית	6				6
	היכרות והתנסות בגנים 3-6		10			10
	ניהול מסגרות חינוכיות			8		8
סה"כ התנסות בהוראה						
		6	10	8		24
לימודי התמחויות	התמחות התפתחות הילד	16	22	14	2	54
	חינוך יצירתי	22	12	20		54
סה"כ התמחויות						
		38	34	34	2	108
סה"כ לילקוט						
		68	58	46	8	180

לימודי מכללה

4	4				סדנת סטאז'
4			4		עזרה ראשונה
1		1			זהירות בדרכים
1		1			ביטחון ובטיחות
2		2			לימודי שואה וג'נוסייד

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד וחינוך יצירתי
 חוג התפתחות הילד (היקף 52 נקודות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
חוג התפתחות הילד	התפתחות רגשית-חברתית לידה-6	4				4
	התפתחות קוגניטיבית לידה-6	4				4
	ספרות ילדים	2	4			6
	תנועה לגיל הרך	2				2
	חשיבה מתמטית		4			4
	המשחק התנועתי בגיל הרך			2		2
	הגשת חומרים		4			4
	כישורי שפה	2				2
	התפתחות שפה	2				2
	חג חגיגה ומועד		4			4
	לקויות התפתחותיות			2		2
	שילוב ילדים בגן רגיל			2		2
	עבודה עם הורים				2	2
	תוכניות למידה בצמיחה			2		2
	מעורבות חברתית - מעשי		4			4
	סמינריון התפתחות הילד			6		6
	שיעור בחירה התפתחות הילד		2			2
	סה"כ התפתחות הילד					54
		16	22	14	2	

הגיל הרך (לידה - 6) - דו-חוגי - התפתחות הילד וחינוך יצירתי
 חוג חינוך יצירתי (היקף 54 נקודות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
חוג חינוך יצירתי	התמחות חינוך יצירתי					
	מדרמה יוצרת לתיאטרון	4				4
	חינוך לדמוקרטיה	2				2
	טקסט ודרמה			6		6
	תיאטרון קריאה		2			2
	דרכי למידה בגן הילדים			4		4
	התפתחות סנסומוטורי	2				2
	תיאטרון בובות ככלי חינוכי	6				6
	מחשבת האומנות	2				2
	מוזיקה בחינוך והוראה	2				2
	מוזיקה ככלי לביטוי אישי			2		2
	אומנות פלסטית		4	4		8
	תנועה מופע וריקוד בגיל הרך		2			2
	טבע בעונתו	4				4
	מבוא למדעי החומר		2			2
	הסיפור המקראי בעולמו של הילד			4		4
	קורס חברתי		2			2
	סה"כ התמחות חינוך מיוחד					54
		22	12	20		

המחלקה לחינוך לבית הספר היסודי

ראש המחלקה: ד"ר מרסלו מנחם וקסלר

המחלקה לחינוך לבית הספר היסודי במכללת סמינר הקיבוצים מכשירה אנשי ונשות חינוך בעלי חזון רחב ומעמיק, המתבסס על מגוון השקפות עולם פדגוגיות וידע דיסציפלינרי בתחום ההוראה. ההכשרה לחינוך והוראה במחלקה מתמקדים ביצירת חוויות מאתגרות ומעצימות של למידה והתפתחות, מתוך מטרה לפתח את היכולות האינטלקטואליות, הרגשיות והיצירתיות של המורות והמורים לעתיד ולחזק את אמונתם וביטחונם ביכולתם לחולל שינוי. כל זאת מתוך ראייה של החינוך כפעולה שיש לה השפעה בהקשר החברתי התרבותי ומחויבות לחינוך הציבורי במדינת ישראל. תוכנית הלימודים במחלקה היא ארבע-שנתית לתואר B.Ed. ולתעודת הוראה לבית הספר היסודי, כיתות א'-ו'.

לימודי ההכשרה לבית הספר היסודי יתקיימו במתכונת דו-חוגית. במקביל לחוג לחינוך ילמדו הסטודנטים/ות בחוג דיסציפלינרי נוסף לפי בחירתם.

מאפייני המחלקה:

- ❖ לימוד מקצוע נדרש, מאתגר ובעל השפעה בהקשר החברתי-תרבותי.
- ❖ התמחות באחד מתחומי הדעת של תוכנית הלימודים בבית הספר היסודי.
- ❖ היכרות והתנסות עם מגוון השקפות עולם, גישות ופרקטיקות המתייחסות לחינוך, להוראה וללמידה.
- ❖ הדרכה פדגוגית וליווי בהתנסות המעשית במגוון מסגרות חינוכיות החל בשנה א'.

עקרונות מרכזיים בחינוך היסודי

כשירויות הבעה ואורינטות אקדמית. למידה של רזי הקריאה והכתיבה האקדמית לצורך התמודדות עם היעדים הלימודיים בחוג.

הוראת קריאה וכתיבה לגילאים א'-ו'. מורים בבית הספר היסודי הם מורים-מחנכים כוללניים. פירוש הדבר שעליהם להורות תחומים רבים מעבר למקצוע ההתמחות. קריאה וכתיבה הן ציר מרכזי בהתפתחות הלמידה של הילדים ושל יכולתם להצליח בבית הספר, לפיכך ילמדו כל הסטודנטיות/ים את הוראתן.

הוראה בכיתות הטרוגניות. מענה להתנהגויות של ילדים בכיתה גדולה: לחצים חברתיים; הדרה והחרמה; גזענות ואפליה; בנייה של אווירה סולידרית בתוך הכיתה.

מיומנויות של אמפתיה בחינוך בכלל ובכיתה בפרט. איך מפתחים אמפתיה על כל רכיביה בתוך הכיתה (סמכות מכילה; הקשבה; פרשנות על התנהגויות ילדים; רפלקציה על התהליך הלימודי; ועוד).

מבנה הלימודים במחלקה

1. לימודים משותפים לכלל הסטודנטיות במחלקה:

מעבר לעקרונות שכבר צוינו, לימודי המחלקה מתבססים על הוראה ופרקטיקה פדגוגית השמה דגש על החיבורים בין התיאוריות הפדגוגיות השונות ליישומן בשטח החינוכי. הסטודנטיות/ים ילמדו גישות ופרקטיקות מגוונות בחינוך.

2. הדרכה פדגוגית והתנסות מעשית:

ההדרכה הפדגוגית היא ליבת הלמידה במחלקה לחינוך לבית הספר היסודי. לאורך שלוש השנים הראשונות יקבלו כל הכיתות ליווי צמוד של מדריכים ומדריכות פדגוגיים. להדרכה הפדגוגית שני חלקים עיקריים: למידה והפנמה של עקרונות פדגוגיים של החינוך היסודי; והתנסות מעשית משנה א'. ההתנסות המעשית תתבצע בבתי ספר שונים, כחלק מהלמידה של מאפייני מסגרות שונות, דרכי ניהול של צוות, אוכלוסיות שונות וכדומה.

3. לימודי התמחות במקצוע הוראה מרכזי:

בחירה בתחום דעת אחד מתוך הארבעה: מדעים, ספרות, מקרא ותרבות ישראל, מתמטיקה. לימודים אלו כוללים הרחבה והעמקה בתחום הדעת, לימוד עקרונות ההוראה ותוכנית הלימודים של תחום הדעת בבית הספר היסודי והתנסות מעשית בהוראתו החל בשנה ב'.

הכשרה לבית ספר יסודי דו-חוגי

מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי יסוד	לשון עברית	4				4
	אנגלית	4				4
	סמינר בנושא שואה וג'נוסייד			2		2
	עזרה ראשונה		4			4
	סדנת זהירות בדרכים			1		1
	ביטחון ובטיחות בביהס"פ			1		1
סה"כ לימודי יסוד						
לימודי הכשרה להוראה	מתודולוגיה		4			4
	אוריינות אקדמית/כישורי הבעה	2				2
	מבוא לפילוסופיה של החינוך	2				2
	מבוא למנהיגות	2				2
	הוראת קריאה	2				2
	הוראת הבעה וכתביה		2			2
	הוראת מתמטיקה		2			2
	הוראה מתקנת בקריאה			2		2
	מבוא למחשבת החנ"מ				2	2
	שילוב תלמידים		2			2
	מעורבות חברתית - מעשי	4				4
סה"כ לימודי הכשרה להוראה						
דרכי הוראה	דרכי הוראה	8	6	8		22
התנסות בהוראה	התנסות בהוראה		6	6	8	16
התנסות בהוראה	התנסות בהוראת מקצוע		6	6		12
סה"כ הדרכה והתנסות						
לימודי התמחות	החוג לחינוך	16	16	14	6	52
לימודי התמחות	התמחות/ספרות/תרבות ישראל/ מדעים/מתמטיקה*	16	16	12	8	52
סה"כ ילקוט						
		70	60	52	14	196

* פירוט לימודי ההתמחויות נמצא בעמודי הפקולטות מדעים/מדעי הרוח.

לימודי החוג לחינוך (היקף 52 נקודות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי התמחות החוג לחינוך	התמחות החוג לחינוך					
	מחשבת החינוך הפרוגרסיבי		2			2
	מבוא לחשיבה פוליטית	2				2
	אידיאולוגיה ומדיניות בחינוך		2			2
	קריאה מודרכת בפילוסופיה של החינוך	2				2
	פדגוגיה פרוגרסיבית במבחן הזמן		2			2
	למידה, הוראה, הערכה		2			2
	חברה ישראלית		2			2
	סמינר מחלקתי - חינוך רדיקלי			2		2
	חינוך ואומנויות			4		4
	חינוך לקיימות		2			2
	וידיאו בהוראה ככלי לגיבוש זהות		2			2
	מבוא לסוציולוגיה של החינוך	2				2
	ילדים ונוער בסיכון	2				2
	עולמות וירטואליים ולמידה שיתופית			2		2
	פסיכולוגיה של למידה והוראה		4			4
	תרבות יהודית		2			2
	גישות חדשניות לשילוב טכנולוגיות	2				2
	פיתוח יזמות חינוכית-חברתית בבית הספר			2		2
	מחשבת החינוך הדמוקרטי			2		2
	קידום שינויים במסגרות חינוכיות			4		4
	סמינריון לבחירה				6	6
סה"כ לימודי החוג לחינוך						
		14	16	16	6	52

המחלקה לחינוך מיוחד רב-גילי (א'-י"ב)

ראש המחלקה: ד"ר עדי שרעבי

רקע

תוכנית לימודים ארבע-שנתית המעניקה תואר ראשון בחינוך - B.Ed. - ושתי תעודות הוראה: תעודת הוראה בחינוך מיוחד לגילאי 6-21 ותעודת הוראה בתחום דעת נבחר (מתמטיקה, תרבות ישראל, מדעים, ספרות) לחינוך רגיל יסודי בכיתות א'-ו', או לעל-יסודי בכיתות ז'-י' (היסטוריה או ספרות). בשנה הרביעית משולב סטאז' (התמחות בהוראה) בתוכנית הלימודים.

מטרת תוכנית הלימודים להכשיר מורים מחנכים לילדים עם מוגבלויות שונות הלומדים במסגרות החינוך המיוחד והמשתלבים בבתי ספר כלליים (רגילים). הסטודנטים רוכשים בלימודיהם כלים ומיומנויות הנדרשים להוראת תלמידים בכלל ותלמידים עם מוגבלויות בפרט. המחלקה מכשירה מחנכים מקצועיים, יצירתיים וגמישים שיבחינו במיוחד ובמיוחד שבכל תלמיד ויתאימו את דרך הוראתם לצרכים וליכולות של כל אחד מתלמידיהם.

יעדים

פיתוח לומדים עצמאיים ואוטונומיים בד בבד עם הקניית גישה חינוכית-ערכית המושתתת על כבוד ואמונה ביכולותיו של האדם, ברצונותיו ובצרכיו.

❖ מתן כלים לראייה רחבה ורב-ממדית של התלמיד, מתוך התמקדות בצרכים וברצונות המיוחדים לו.

❖ שילוב התקשוב והנגשתו לאוכלוסיית התלמידים עם המוגבלות.

❖ הכרת תיאוריות התפתחות - קוגניטיבית, לימודית, רגשית, חברתית ומוטורית - תקינה ולקויה.

❖ הכרת אוכלוסיות שונות עם מוגבלות, הן מההיבט התיאורטי והן באמצעות מפגשים אישיים וסיורים לימודיים.

❖ התנסות במגוון דרכי הוראה, אסטרטגיות הוראה-למידה ורכישת אמצעים וכלים להעשרת ההוראה בכיתה.

❖ ליווי הסטודנט בגיבוש תפיסת עולמו האישית והמקצועית, המבוססת על הומניזם וזיקה לקהילה.

מבנה התוכנית

❖ התמחות בחינוך מיוחד בהיקף 26 שנתיות.

❖ דרכי הוראה והתנסות מעשית בחינוך המיוחד בהיקף של כ-20 שעות שנתיות.

❖ מעורבות קהילתית בהיקף של 2 ש"ש.

❖ התמחות נוספת להוראה בחינוך הרגיל לבית הספר היסודי או העל-יסודי, בהיקף של 26 שעות שנתיות.

דרכי הוראה

שנה א'

התכנים בשנה זו עוסקים בשלבים הראשונים לכניסה לעולם ההוראה בחינוך המיוחד, הן בהיבט האישי של גיבוש זהות מקצועית והן בהיבט המקצועי של היכרות עם סוגי האוכלוסיות של החינוך המיוחד.

שנה ב'

שנה זו מתמקדת בהתמקצעות בתחום הוראת תלמידים עם ליקויי למידה והפרעות התנהגות, למשל: תכנון וכתביה של מערך שיעור ויחידת הוראה, למידה של דרכי הוראה מותאמות, תכנון והפעלה של מרכז למידה מתוך יישום עקרונות ההוראה המותאמת.

שנה ג'

מטרתה של תוכנית ההדרכה בשנה ג' היא להכין את הסטודנטים לקראת כניסתם לעבודה במערכת החינוך כמורים לחינוך מיוחד, הן מבחינת ידע, הכרת תיאוריות, תוכניות ומודלים בחינוך מיוחד והן מבחינה פרקטית-יישומית.

התנסות מעשית

לצד הלימודים העיוניים מושם דגש מיוחד על התנסות מעשית של הסטודנטים במסגרות החינוכיות השונות. ההתנסות במסגרות אלו מתחילה בסמסטר השני של שנה א' ונמשכת לאורך כל שנות הלימוד. את ההתנסות מלווה צוות הדרכה מקצועי ומיומן המסייע לסטודנטים לרכוש ניסיון וביטחון.

ההתנסות מלווה בקורסי הדרכה (דרכי הוראה) שבהם לומדים הסטודנטים את עקרונות ההוראה בחינוך המיוחד כמפורט לעיל.

בשנה א' - הסטודנטים מתנסים בעמידה מול כיתה ובהעברת פעילויות חינוכיות וחברתיות וביצוע מחקר פעולה, בבתי ספר לחינוך מיוחד.

בשנה ב' - הסטודנטים מתנסים בהוראה בבתי ספר שבהם לומדים תלמידים עם הפרעות התנהגות וליקויי למידה בבתי הספר לחינוך מיוחד ובבתי הספר הכלליים. בשנה זו מושם דגש על יישום עקרונות ההוראה המותאמת.

בשנה ג' - ההתנסות המעשית מתבצעת בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר לחינוך מיוחד או בבתי ספר כלליים - עם אוכלוסיית תלמידים עם לקויות מורכבות.

בשנה ד' - הסטודנטים עובדים כמורים בפועל, משתכרים וצוברים שנת ותק ראשונה. הלימודים מתקיימים פעם או פעמיים בשבוע במכללה, וכלולה בהם סדנת ליווי לעבודת ההוראה.

הכשרה לבית הספר היסודי/על-יסודי - חינוך מיוחד

מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	סעיף	נ ק ו ד ו ת				סה"כ
		שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	
יסוד והעשרה	לשון	4				4
	אנגלית	4				4
	יישומי מחשב בחינוך	2				2
	תרבות /מורשת עם וחינוך לאזרחות		2			2
	מעורבות חברתית	6				6
	סה"כ לפרק	18				18
לימודי חינוך	סוציולוגיה של החינוך	2				2
	חברה ישראלית		2			2
	מבוא לפסיכולוגיה של החינוך	4				4
	מבוא פילוסופיה של החינוך	2				2
	קריאה מודרכת בפילוסופיה	2				2
	סמינריון בחינוך				6	6
	מתודולוגיה מחקרית			4		4
סה"כ לפרק מדעי החינוך						10
פדגוגיה ומתודיקה כללית	דרכי הוראה	4	6	6		16
	סה"כ התמחות בהוראה	4	6	6		16
התנסות	התנסות מעשית במסגרת חינוך מיוחד	4	8	8		20
	התנסות בהוראת המקצוע		6	6		12
	סה"כ התנסות בהוראה	4	14	14		32
סה"כ לפרק						18
לימודי התמחות	התמחות חינוך מיוחד	14	16	20	2	52
	התמחות לפי בחירה: מדעים/מתמטיקה/ספרות/ת"י/הסטוריה*	16	18	18		52
סה"כ לפרק						30
סה"כ לילקוט						64
לימודי מכללה						
	סדנת סטאז'				4	4
	עזרה ראשונה		4			4
	זהירות בדרכים			1		1
	ביטחון ובטיחות			1		1
	לימודי שואה וג'נוסייד			2		2

* פירוט לימודי ההתמחויות נמצא בעמודי הפקולטות מדעים/מדעי הרוח.

התמחות בחינוך מיוחד (היקף 52 נקודות)

מספר קורס	נושאי לימוד	דרישות קדם (מס. קורס)	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
1	ליקויי כתיבה		2				2
2	התפתחות שפה		2				2
3	הפרעות בתקשורת		2				2
4	ליקויי למידה והפרעת קשב		4				4
5	אסטרטגיות הוראה		2				2
6	אוכלוסיות מורכבות		2				2
7	שילוב, השתלבות והכלה			2			2
8	נוירופסיכולוגיה				2		2
9	הוראה מותאמת בקריאה			4			4
10	מיניות בחינוך המיוחד				2		2
11	בחירה בחינוך המיוחד			4	2		6
12	פסיכופתולוגיה			2			2
13	סדנה מותאמת בקריאה	17, 9			4		4
14	סדנה מותאמת במתמטיקה	17, 9			4		4
15	אסטרטגיות למידה				2		2
16	משפחתו של הילד עם המוגבלות					2	2
17	הוראה מותאמת במתמטיקה			4			4
18	סמינריון בחינוך מיוחד	17-1			6		6
סה"כ לילקוט			14	16	22	2	52

החממה ליזמות חינוכית-חברתית

בשיתוף המכון לחינוך דמוקרטי ראש התוכנית הדמוקרטית: תמיר גבאי

הנחות יסוד

התוכנית מאמינה כי על איש החינוך ללמוד ולהתפתח בארבעה צירים מרכזיים: חשיבה ביקורתית, ביטוי אישי, אקטיביזם חברתי ומודעות עצמית. התוכנית מתכתבת אפוא עם צירים אלו באמצעות קורסי החינוך שלה והחונכות האישית שהיא מספקת ללומדים בה.

יעדים

- חידוש וריענון רעיונות החינוך בישראל על ידי ביצוע מיזמים פורצי דרך.
- חינוך לערכי הדמוקרטיה וכבוד האדם.
- חינוך לעצמאות ופיתוח לומד עצמאי.
- הכשרת צוותים ויחידים למנהיגות חינוכית-חברתית.
- הכשרת מורים לעבודה בדרכים ובכלים של החינוך הדמוקרטי.
- פיתוח חדשנות חינוכית המקדמת תרבות דמוקרטית.

אופי הפעילות בתוכנית ודרכי הוראה

ב"יום החממה" משתתפים הסטודנטים בקורסים ייחודיים ונחשפים לדרכי ההוראה הפרוגרסיבית. הסטודנטים לומדים תיאוריות חינוכיות חדשניות בצד פרקטיקות וכלים מעשיים. לאורך יום זה מלווה אותם איש מקצוע מטעם "המכון לחינוך דמוקרטי".

בקורס "חברותא" - קבוצה קטנה ואינטימית של סטודנטים העוברים תהליך העצמה חינוכי תלת-שנתי המשלב בין עבודה קבוצתית לחונכות וליווי אישי.

בנוסף, הסטודנטים לוקחים חלק אקטיבי בתכנון לימודיהם ב"קהילה לומדת" - קורס המתקיים בכל שנה, שבו הקהילה הסטודנטאלית מעצבת, משפיעה ובוחרת את נושאי הלימוד וגם מעבירה אותם. במהלך כל שלוש השנים יידרשו הסטודנטים לכתוב ולהפיק יוזמות חינוכיות או חברתיות משמעותיות.

קהילת הסטודנטים של המכון מקיימת אירועים ייחודיים (תיקון ליל שבועות, "יום ירוק אדום" ועוד) ופועלת לחיזוק הקשרים בתוכה.

תוכנית ההתמחות

שנה א' - התנסות בבתי ספר דמוקרטיים לפי השלבים האלה: תצפיות; שהות כתלמיד; פעילות כאיש צוות, לרבות התנסות התחלתית בהוראה פעילה. סיורים במסגרות חינוך אלטרנטיביות.

שנה ב' - התנסות בבתי ספר ממלכתיים בהוראת הדיסציפלינה. כמו כן תתקיים חניכה אישית, או פעילות חברתית-דמוקרטית, בליווי הדרכה פדגוגית מקצועית.

שנה ג' - התנסות בבתי ספר באזור מגוריהם של הסטודנטים (שכונות מצוקה, עיירות פיתוח, מועצות אזוריות) בשימוש בדרכי הוראה עדכניות שמואתמות למטרות החינוך הדמוקרטי: למידה בניהול עצמי, למידה מרחוק, למידה בקבוצות דיון ופעילות חברתית-דמוקרטית. כל סטודנט מודרך על ידי מורה-מאמן במקום התנסותו.

ההתמחויות המוצעות:

- היסטוריה כללית והיסטוריה של עם ישראל
- ספרות כללית וספרות עברית
- מקרא ותרבות ישראל
- ביולוגיה בדגש סביבתי
- ניהול עסקי-חברתי

מדעי הרוח לבית הספר העלייסודי תוכנית להכשרת אנשי חינוך ברוח החינוך הדמוקרטי מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	סעיף	נקודות			
		שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'
יסוד והעשרה	לשון	4			
	אנגלית	4			
	יישומי מחשב בחינוך	2			
	קהילת לומדים	2			
	תהליכים קבוצתיים בכיתה א/חממה	4			
	תהליכים קבוצתיים בכיתה ב/חממה מקצועית		2		
	מזהות מקצועית למיזם חינוכי א/חממה			4	
	מזהות מקצועית למיזם חינוכי ב/חממה מקצועית			2	
	סך הכול לפרק	16	4	4	24
לימודי חינוך	מבוא לפסיכולוגיה		2		2
	פסיכולוגיה של גיל הנעורים		2		2
	למידה ממוקדת לומד/חממה		4		4
	מחשבת החינוך הדמוקרטי	2			2
	קורס חברתי		2		2
	בחירה בחינוך דמוקרטי	2	4		6
	סמינריון בחינוך				6
	מתודולוגיה מחקרית		2	2	4
סך הכול לפרק מדעי החינוך					
פדגוגיה ומתודיקה כללית	דיאלוג מבוגר ילד	4			4
	סדנה דידקטית		4		4
התנסות בהוראה	סדנה דידקטית			4	4
	קהילת לומדים			2	2
	סך הכול דרכי הוראה	4	6	4	14

מדעי הרוח לבית הספר העלייסודי
תוכנית להכשרת אנשי חינוך ברוח החינוך הדמוקרטי
מסגרת לימודים לתואר B.Ed.
(המשך)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
התנסות בהוראה	התנסות בהוראה בכי"ס דמוקרטי	4				4
	התנסות בהוראה התמחות א'		8			8
	התנסות בהוראה התמחות ב'			8		8
	קהילה לומדת			2		2
	מעורבות חברתית - מעשי		4			4
סה"כ התנסות בהוראה						
לימודי התמחות	התמחות א'	16	20	16		52
	התמחות ב'		20	16		52
סה"כ לימודי התמחות						
סה"כ ילקוט						
		60	78	52	6	196

לימודי מכללה

סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
סמינר בנושא שואה וג'נוסייד			2		2
עזרה ראשונה		2			2
סדנת זהירות בדרכים			1		1
סדנת ביטחון ובטיחות			1		1
סדנת סטאז'				4	4

מסלול ביה"ס העל-יסודי - ביולוגיה בדגש סביבתי דמוקרטי מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	סעיף	נקודות					סה"כ
		יום לימודים נוסף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	
יסוד והעשרה	לשון		4				4
	אנגלית		4				4
	יישומי מחשב בחינוך		2				2
	קהילת לומדים שנה א'		2				2
	תרבות/מורשת עם וחינוך לאזרחות		2				2
	תהליכים קבוצתיים בכיתה/חממה שנה א'		4	2			6
	תהליכים קבוצתיים בכיתה/חממה מקצועית				2		2
	מזהות מקצועית למיזם חינוכי/חממה שנה ג'			2	2		4
סך הכול לפרק							
			18	4	4		24
	פסיכולוגיה של גיל הנעורים			2			2
	למידה ממוקדת לומד/חממה				4		4
	מחשבת החינוך הדמוקרטי		2				2
	קדם חברתי			2			2
	בחירה בחינוך דמוקרטי			6	2		8
	סמינריון בחינוך					6	6
סך הכול לפרק לימודי חינוך							
			4	14	6	6	24
אוריינות מחקר	מתודולוגיה מחקרית				4		4
	סך הכול לפרק אוריינות מחקר				4		4
	דיאלוג מבוגר ילד		4				4
	סדנה דידקטית שנה ב'			8			8
	פיתוח החשיבה בהוראת מדעים			2			2
	גישות בחינוך מדעי טכנולוגי סביבתי		4				4
	סדנה דידקטית שנה ג'				4		4
	קהילת לומדים שנה ב'			2			2
סך הכול דרכי הוראה							
			8	12	4		24

ביולוגיה בדגש סביבתי דמוקרטי (המשך)

סה"כ	נקודות				יום לימודים נוסף	סעיף	
	שנה ד'	שנה ג'	שנה ב'	שנה א'			
4				4		התנסות בהוראה - בתי ספר דמוקרטיים	
8			8			התנסות בהוראה שנה ב'	
4		4				הפעלה והערכה של מיזם אישי	
2		2				קהילת לומדים ג'	
4			4			מעורבות חברתית - מעשי	
22		6	12	4		סך הכול התנסות בהוראה	
98		34	14	34	16	ביולוגיה	
98		34	14	34	16	סך הכול לפרק	
198	6	52	48	72	20	סך הכול לילקוט	

לימודי מכללה

4	4					סדנת סטאז'	
4			4			עזרה ראשונה	
1		1				זהירות בדרכים	
1		1				ביטחון ובטיחות	
2		2				לימודי שואה וג'נוסייד	
1					1	הדרכת עמיתים	

החוג לניהול עסקי-חברתי בשיתוף המכון לחינוך דמוקרטי

ראש החוג: ד"ר ענבל אבו

ראש החממה ליזמות חינוכית של המכון הדמוקרטי: תמיר גבאי

החוג לניהול עסקי-חברתי הוא מסלול ייחודי וראשון מסוגו בארץ המשלב הכשרה לניהול עסקי-חברתי בהכשרת מורים בתחום ומעניק תואר ראשון בחינוך B.Ed. ותעודת הוראה בניהול עסקי. תוכנית הלימודים הייחודית מאפשרת לבוגריה מצד אחד להשתלב כמורים לניהול עסקי בבתי ספר על-יסודיים, ומצד שני לפעול כיוזמים ומנהלים של מיזמים עסקיים-חברתיים-חינוכיים.

תוכנית הלימודים משלבת הכשרה אקדמית חדשנית ורלוונטית המורכבת משני תחומים עיקריים:

- ❖ לימודי חינוך - לימודים לתעודת הוראה הכוללים לימודי חינוך והתנסות בהוראה.
- ❖ לימודים דיסציפלינריים - לימודי ניהול עסקי-חברתי בהתמקדות ביזמות חינוכית וחברתית

התוכנית כוללת:

- ❖ למידה ופיתוח חשיבה בתחום הניהול והיזמות העסקית-חברתית בד בבד עם עשייה אמיתית בשטח במסגרת מיזמים עסקיים-חברתיים וחינוכיים קיימים, במודל עשייה (learning by doing) ובליוי של מנטורים מהעולם היוזמי, החינוכי והעסקי-חברתי; ורכישת ארגון כלים לעולם הניהול והיזמות העסקית-חברתית.
- ❖ "חממה ליזמות חינוכית חברתית" - עוסקת בפיתוח חדשנות חינוכית המקדמת תרבות דמוקרטית. התוכנית מאמינה כי על איש החינוך ללמוד ולהתפתח בארבעה צירים מרכזיים: חשיבה ביקורתית, ביטוי אישי, אקטיביזם חברתי ומודעות עצמית. התוכנית מתכתבת אפוא עם צירים אלו באמצעות קורסי החינוך שלה והחונכות האישית שהיא מספקת ללומדים בה. במהלך "יום החממה" משתתפים הסטודנטים בקורסים ייחודיים ונחשפים לדרכי ההוראה הפרוגרסיבית. הסטודנטים לומדים תיאוריות חינוכיות חדשניות בצד פרקטיקות וכלים מעשיים. ביום זה מלווה אותם איש מקצוע מטעם "המכון לחינוך דמוקרטי" בקורס "חברותא" - קבוצה קטנה ואינטימית של סטודנטים העוברים תהליך של העצמה חינוכי תלת-שנתי המשלב בין עבודה קבוצתית לחונכות וליוי אישי.
- בנוסף, הסטודנטים לוקחים חלק אקטיבי בתכנון לימודיהם ב"קהילה לומדת" - קורס המתקיים בכל שנה שבו הקהילה הסטודנטית מעצבת, משפיעה ובוחרת את נושאי הלימוד וגם מעבירה אותם. בכל שלוש השנים יידרשו הסטודנטים לכתוב ולהפיק יוזמות חינוכיות או חברתיות משמעותיות.
- קהילת הסטודנטים של המכון מקיימת אירועים ייחודיים ופועלת לחיזוק הקשרים בתוכה. בוגרי התוכנית מקיימים ביניהם קשרים חברתיים ענפים ועומדים בקשר רציף עם "המכון לחינוך דמוקרטי". יש אפשרות להשתלב בתוכניות ההמשך של המכון, כגון: פרויקט "חלוץ חינוכי", "בתי ספר אמיצים" ועוד.

התוכנית מבוססת על שלושה שלבים עיקריים:

1. שנה א' - היכרות עם מבואות בתחום החינוך ובכלל זה עם עקרונות החינוך הדמוקרטי ועם קורסי היסוד של ניהול עסקי-חברתי. בשנה זו ייחשפו הסטודנטים בין היתר גם לסוגי ארגונים ומיזמים שונים המקיימים ערכים של חברה, חינוך ועסקים.
2. שנה ב' - מיקוד: העמקה בפרויקטים ארוכי טווח בארגוני שטח בהתאם לתחומי העניין של כל סטודנט, התנסות בבתי ספר בהוראת התחום והעמקה בקורסי ליבה של הניהול העסקי בדגש חברתי.
3. שנה ג' - הובלת מיזם חברתי חינוכי ו/או הקמת מיזם עסקי-חברתי-חינוכי בליווי של מנטורים ולימודי תוכן מוכוונים עשייה לבניית תוכנית עסקית-חברתית ופיתוח כלים עסקיים למימוש היוזמות והפרויקטים.

הבוגרים שלנו יצברו ניסיון וקשרים במהלך הלימודים ויוכלו להשתלב בניהול ובהובלת מיזמים עסקיים-חברתיים קיימים, בהקמת מיזמים חברתיים חדשים ובהוראת התחום בבתי ספר.

החוג לניהול עסקי-חברתי על-יסודי

תאור פרק	תאור סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי יסוד	לשון והבעה עברית	4				4
	אנגלית	4				4
	סמינר בנושא שואה וג'נוסייד			2		2
	עזרה ראשונה		4			4
	סדנת זהירות בדרכים			1		1
	ביטחון ובטיחות בבית ספר			1		1
	למידה שיתופית - ק. לומדים א'	2				2
	מעורבות חברתית- מעשי		2			2
	תרבות ומורשת עם			2		2
סה"כ יסוד והעשרה						
		10	6	6		22
לימודי חינוך	אורניות אקדמית וכתובה עסקית	2				2
	מחשבת החינוך הדמוקרטי	2				2
	פסיכולוגיה של הוראה ולמידה		2			2
	פתוח חשיבה בהוראת ניהול ויזמות			4		4
	הערכת הלמידה וניהולה			2		2
	שיטות מחקר בחינוך			2		2
	מפגש חינוכי			2		2
	פסיכולוגיה של גיל הנעורים		2			2
	סמינריון בחינוך			6		6
	סמינריון חינוך למצטיינים					0
	חינוך לרב תרבותיות			2		2
סה"כ חינוך						
		4	4	18		26
דרכי הוראה	החינוך הדמוקרטי ופיתוח זהות חי	4				4
	גישות הוראת ניהול		4			4
	גישות הוראת חשבונאות א			2		2
	סדנה דידקטית להוראה		2			2
סה"כ דרכי הוראה						
		4	6	2		12
התנסות בהוראה	סוגיות בעבודת המורה והמחנך היו	8				8
	התנסות בהוראת הניהול העסקי		6			6
	התנסות - ק. לומדים ב'		2			2
	התנסות בהוראת החשבונאות			6		6
	התנסות - ק. לומדים ג'			2		2
סה"כ התנסות בהוראה						
		8	8	8		24
התמחות		38	32	32	18	120
סה"כ התמחות						
		38	32	32	18	120
סה"כ ילקוט		64	56	66	18	204

התמחות בניהול עסקי-חברתי על-יסודי

סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
התמחות ניהול עסקי					0
מתמטיקה	4				4
סטטיסטיקה לניהול עסקי	4				4
עקרונות בהתנהגות	2				2
מבוא להתנהגות ארגונית	2				2
יסודות השיווק	4				4
יסודות החשבונאות	4				4
אידיאולוגיה חברה וכלכלה	2				2
מיקרו כלכלה	2				2
מקרו כלכלה	4				4
יסודות המשפט	2				2
כלכלה התנהגותית		2			2
ניהול טכנולוגיות ומערכות מידע	4				4
יסודות הניהול	2				2
אתיקה עסקית		2			2
שימושי מחשב בניהול	2				2
האינטרנט ומסחר אלקטרוני		2			2
מבנים ותהליכים בארגון		4			4
חשבונאות פיננסית		4			4
חשבונאות ניהולית		4			4
ניתוח דוחות כספיים			2		2
יזמות חינוכית-חברתית (חממה ב)		4			4
דיני עבודה		2			2
דיני מסחר א'		2			2
מנהיגות בארגון (חממה ג)			4		4
כלכלת ישראל		2			2
יסודות המימון		2			2
ניהול משאבי אנוש			4		4
כלכלה מקיימת (מעורבות)		2			2
יזמות - היבטים תיאורטיים וניהוליים			2		2
אנגלית עסקית			2		2
דיני מסחר ב'			2		2
השקעות ושוק ההון			2		2
התנהגות צרכנים (האינקובטור)			2		2
ניהול התקשורת השיווקית (האינקובטור)			2		2
תכנון ליחידה עסקית			4		4
כתיבת תוכנית שיווקית ועסקית (האינקובטור)			4		4
ניהול הייצור והתפעול			2		2
ניהול מו"מ עסקי				2	2
פרקטיקות בעסקים				6	6
כריית נתונים ובינה עסקית				2	2
פרויקט בחשבונאות ממוחשבת			2		2
סמינריון בניהול משאבי אנוש				6	6
					סה"כ
					120
					18
					32
					32
					38

לימודי מכללה					
4	4				סטאד'
2				2	תרגיל סטטיסטיקה
2				2	תרגיל מיקרו
2				2	תרגיל - חשבונאות
2				2	תרגיל מקרו-כלכלה
2				2	תרגיל ניתוח דוחות כספיים

תואר שני מוסמך בהוראה (M.Teach)

ראש התוכנית: ד"ר צפי טימור

רקע ומטרות

התוכנית לתואר שני בהוראה M.Teach היא מתכונת לימודים חדשה במערכת ההכשרה להוראה, המיועדת לבעלי תואר אקדמי שמעוניינים ללמוד את התחום שבו התמחו בבית הספר העל-יסודי. זוהי תוכנית שמטמיעה את לימודי ההכשרה להוראה עם לימודים לקראת תואר שני בהוראה, ובכך היא שואפת לקדם את מקצוע ההוראה ואת יוקרתו. התוכנית מקנה תעודת הוראה באחד מתחומי הדעת האלה: ספרות, היסטוריה, מקרא, אנגלית, אזרחות, מתמטיקה, ביולוגיה, מחשבים וטכנולוגיות מידע, ניהול עסקי, עיצוב, אומנות, תיאטרון, תקשורת, קולנוע.

התוכנית מקנה למשתתפיה את הידע הפדגוגי הנדרש להוראת המקצוע שלמדו בלימודי התואר הראשון ומזמנת להם אפשרות להתנסות ולחוות בפועל את הנעשה בכיתות הלימוד בבתי הספר העל-יסודיים. התוכנית מתמקדת בצמיחה מקצועית, מתוך דגש על חשיבה ורפלקציה ועל גיבוש ה"אני מאמין" החינוכי של המורים לעתיד במטרה להכשירם כמורים לומדים לאורך מעגל החיים ובעלי תפקידים בבתי הספר בהמשך דרכם.

מבנה התוכנית

לתוכנית שני יסודות: יסוד גנרי בחינוך ויסוד ייחודי לכל דיסציפלינת ההוראה.

היסוד הגנרי כולל ארבעה רכיבים: א. לימודים עיוניים בחינוך, שמטרתם יצירת תשתית של ידע רלוונטי במקצועות החינוך, ובדגש על סוגיות עכשוויות בחינוך; ב. לימודים מתודולוגיים הכוללים שני קורסים בשיטות מחקר בשנה א' וקורס סמינריון אמפירי בשנה ב'; ג. סמינריון עיוני-תמטי בחינוך בשנה א' (חובת בחירה של סמינריון אחד מתוך שלושה): בקורסים סמינריוניים אלו ניתנת לסטודנט האפשרות להעמיק בנושא שבחר ולהרחיב את ידיעותיו מעבר לתחום ההתמחות שלו בתואר הראשון, כמו גם לפתח כישורי חשיבה וכתובה שלהם יזדקק בהמשך לימודיו ועבודתו החינוכית; ד. לימודי פדגוגיה ומתודיקה כללית העוסקים בנושאים הקשורים ללמידה, הוראה וניהול כיתה, שונות לומדים והערכה. בקורסים אלו ירכוש הסטודנט כלים וידע שלהם יידרש בעבודת ההוראה.

היסוד הייחודי בכל דיסציפלינת ההוראה כולל שלושה רכיבים: א. קורסים בפדגוגיה ומתודיקה של הוראת התוכן הקשורים לתחום ההתמחות בהוראה של הסטודנט; ב. התנסות מעשית בשנה א'; ג. סדנה דידיקטית המלווה את ההתנסות (בשנה א').

ההדרכה הפדגוגית

בהדרכה הפדגוגית משתתפים הסטודנטים בקורס "סדנה דידיקטית" הנלמד בהקשר של ההתנסות (עבודה מעשית) בבתי ספר על-יסודיים על פי מקצועות ההתמחות. המדריך הפדגוגי מלווה את תהליך הצמיחה המקצועית והאישית של הסטודנטים לתוך מקצוע ההוראה.

להלן פירוט שני רכיבי ההדרכה:

א. עבודה מעשית

ההתנסות (עבודה מעשית) כוללת צפייה בשיעורים של המורים המאמנים, תיעוד הצפייה על

פי הנדרש, וכן הוראה בפועל והכנת מערכי שיעור במקצוע ההתמחות של הסטודנט. ההתנסות תיערך במודל שיתופי (בקבוצות קטנות על פי תחומי ההתמחות) בבתי ספר ייעודיים ("בתי ספר מאמנים") שייבחרו לצורך זה על ידי ראש התוכנית והמדריכים הפדגוגיים בתוכנית. לא תתאפשר התנסות בבתי ספר אחרים.

ב. סדנה דידקטית

בקורס "סדנה דידקטית" הסטודנטים מתוודעים לתוכניות הלימודים ולחומרי הלימוד הרלוונטיים למקצוע התמחותם, לפרקטיקות השונות של המקצוע ולדרכי הערכה של לומדים. בקורס הסטודנטים יתבקשו להגיש מטלות ביניים ומטלות סיכום, כמו מערכי שיעורים, יחידות של תכנון הוראה, רפלקציות, תלקיטים וסיכומי תצפיות.

עבודת סמינריון אמפירית בשנה ב'

הסמינריון האמפירי הוא חיבור אקדמי הנוגע לסוגיות מעשיות בחינוך. העבודה תתמקד בהשלכות המעשיות של הסוגיה (תוכניות לימוד, מדיניות חינוך, התערבות חינוכית, דרכי הוראה). הסמינריון יתבסס על קריאה וסיכום של ספרות מקצועית ומחקרית ויכלול ממד של איסוף נתונים, ניתוחם, עיבודם, הצגת הממצאים ודיון בהם. הסמינריון יתקיים בקבוצות הנחיה ובזיקה לנושא משותף של המשתתפים בו.

מערך מסייע

לסטודנטים בתוכנית הלומדים לקראת תעודת הוראה, במקצועות מועדפים שנקבעו על ידי משרד החינוך, תינתן הלוואה מותנית על ידי משרד החינוך. המקצועות הם: מתמטיקה, מדעים, אנגלית, מקרא/תנ"ך.

מקבלי הלוואה מותנית מועדפת מחויבים ללמוד באופן סדיר ורציף ולעבוד בהוראה לאחר סיום הלימודים שנתיים עבור כל שנת הלוואה, בהיקף של שני שלישים משרה לפחות.

* המערך המסייע נתון לשינויים בהתאם להנחיות משרד החינוך.

מסגרת הלימודים והיקף התוכנית

היקף התוכנית הוא 66 ש"ס

הלימודים בתוכנית נמשכים שנתיים רצופות. בשנה א' הסטודנטים לומדים את יום הלימודי העיוני ביום א', ובשנה ב' ביום ג'. בנוסף, בשנה א' הסטודנטים מחויבים ליום התנסות על פי הפירוט שלהלן:

יום ב' - אזרחות, ביולוגיה, היסטוריה, ספרות

יום ג' - ניהול עסקי

יום ד' - אנגלית, תקשורת

יום ה' - מתמטיקה, עיצוב ואומנות

בין שנה א' לשנה ב' ייתכנו קורסים אינטנסיביים.

בשנת תשע"ח תתקיים מעורבות חינוכית-חברתית

תואר שני מוסמך בהוראה (M.Teach)

שנה ב'	שנה א'	
• תהליכים קבוצתיים בכיתה • מערכת החינוך בחברה הישראלית • גיל ההתבגרות • חינוך ומשפט • בחירה בחינוך (2 ש"ש)	• אידאולוגיות, חינוך ומה שביניהן • בחירה בחינוך (1 ש"ש)	חטיבת לימודי חינוך (8 ש"ש)
• סמינריון אמפירי (2 ש"ש)	• שיטות מחקר כמותיות • שיטות מחקר איכותניות • סמינריון עיוני (2 ש"ש)	חטיבת מתודולוגיה (6 ש"ש)
• הערכה של תוצרי למידה • לקויות למידה ושונות לומדים • פדגוגיה של הוראת המקצוע (2 ש"ש)	• ניהול והנהגת כיתה • סביבות למידה חדשניות • סדנה דידקטית בהוראת מקצוע (4 ש"ש)	חטיבת פדגוגיה ודידקטיקה (10 ש"ש)
• סדנת סיורים (0.5 ש"ש) • מעורבות חברתית (2 ש"ש)	• התנסות בהוראת מקצוע (6 ש"ש) • סדנת סיורים (0.5 ש"ש)	חטיבת התנסות מעשית וסיורים (9 ש"ש)
	• עזרה ראשונה • זהירות בדרכים • בטחון ובטיחות	לימודי מכללה

תואר שני בניהול וארגון מערכות חינוך (M.Ed.)

ראש התוכנית: ד"ר קובי גוטרמן

מטרת התוכנית לתואר השני בניהול וארגון מערכות חינוך היא להצמיח מנהיגות חינוכית, משכילה ערכית והוגנת, בעלת הבנה ניהולית, היכרות עם גישות ותפיסות וכישורי יזמות והשפעה חברתית. לצד הרחבת הידע של קהל היעד בתחומי הניהול מבקשת התוכנית לברר, לדון ולחדד את הזיקות שבין מטרותיה המוצהרות אל מול התמורות והמגמות הפוקדות את מערכת החינוך.

בעולם הפוסט-מודרני בית הספר הופך מושא להתעניינות ולהתערבות של גורמים רבים בעלי ציפיות מפליגות ולעתים אף סותרות. מציאות זו הופכת את המרחב הבית ספרי למרקם מורכב המעודד דינמיקה של שותפויות אגב מאבק במתח שבין אוטונומיה לרגולציה. מציאות זו מחייבת שינוי בלמידת העומק ובהכשרה של מחנכים בכל התחומים הארגוניים, המינהליים והחינוכיים שבאחריותם מתוך העצמתם כמנהיגים חברתיים, אכפתיים ומעורבים.

ניהול ומנהיגות

התפיסה העומדת בבסיס התוכנית היא שמנהיגות חינוכית נדרשת בכל שלבי החינוך, על כן הציר המקשר בין כל רכיביה מכון לפיתוחה של מנהיגות זו.

הלימודים משלבים ידע מתחומי מינהל החינוך, מדעי הניהול, הארגון והמנהיגות כדיסציפלינות המשלימות זו את זו, מתוך דיון ערכי-מוסרי בתפקיד החינוך והמנהיגות והידוק הקשרים בין היבטים עיוניים, מחקרניים, מעשיים ויישומיים.

תוכנית הלימודים שמה דגש על שלוש מטרות עיקריות:

1. רכישת ידע ומיומנויות בתחומי הניהול והארגון בכלל, מתוך העצמת הלומדים.
2. רכישת ידע ותובנות הקשורים לקביעת מדיניות חינוכית בהקשר ישראלי וגלובלי.
3. רכישת ידע, מיומנויות וערכים הנחוצים לפיתוחה של מנהיגות חינוכית.

התוכנית כוללת קורסי חובה, קורסי בחירה וסמינריונים כמפורט להלן:

ניהול ופיתוח ארגוני

תחום זה מתמקד בזיקה שבין תובנות ארגוניות, שיווק, מערכות מידע, היבטים משפטיים והיבטים כלכליים לבין ניהול מערכות חינוך.

מדיניות החינוך

הלימודים ממוקדים בהבהרת המושג "מדיניות החינוך" ובניתוח סוגיות במדיניות זו בישראל ובעולם. הקורסים עוסקים בחברה הישראלית, במגמות החינוך הביקורת, בפרספקטיבות היסטוריות וחברתיות של מדיניות החינוך ובהיבטים הפוליטיים והאידאולוגיים שלה.

מנהיגות חינוכית

מנהיגות חינוכית עוסקת ברכיבים הקשורים בתפקיד המורחב של מורים ובעלי תפקידים כמנהיגים חינוכיים-ערכיים, כיזמים חברתיים המקדמים שינוי וכמנהיגי הוראה ולמידה בד בבד עם העצמת היכולת הבינאישית הנדרשת לטיפול סגל, הבנה וקידום תיאוריות ומיומנויות של מנהיגות חינוכית מיטבית.

לימודים מתודולוגיים

לימודי המתודולוגיה מתמקדים בשיטות מחקר כמותיות, בשיטות מחקר איכותיות ובסוגיות חינוכיות מבוססות מחקר. מסגרת הלימודים נועדה להרחיב את הבנת הלומדים בקריאה וכתובה של מחקר אקדמי בתחומי הניהול והמנהיגות.

לימודי בחירה

לימודי הבחירה מאפשרים ללומדים בחירה בהרחבה של אחד התחומים המרכזיים של לימודי התואר: ניהול וארגון, מדיניות ומנהיגות חינוכית.

סדנת גמר ואוריינות אקדמית

סדנת הגמר מתוכננת להבניית פיגומי למידה ותמיכה בתכנון וביצוע עבודת הגמר.

היקף הלימודים: היקף הלימודים בתוכנית הוא 21 קורסים שהם 44 ש"ס (שעות סמסטריאליות).

מסגרת הלימודים: יום לימודים בשבוע - יום ד'

הלימודים בתוכנית מקנים: תואר שני M.Ed. בניהול וארגון מערכות חינוך

לימודי חובה

א. ניהול ופיתוח ארגוני - 12 ש"ס

שם הקורס	היקף
מבוא למינהל החינוך א'	2 ש"ס
מבוא למינהל החינוך ב'	2 ש"ס
היבטים משפטיים בניהול מוסדות חינוך	2 ש"ס
היבטים כלכליים בניהול מוסדות חינוך	2 ש"ס
מערכות מידע בניהול מוסדות חינוך	2 ש"ס
שיווק ומיתוג מוסדות חינוך	2 ש"ס

ב. מדיניות החינוך - 8 ש"ס

שם הקורס	היקף
חינוך בחברה הישראלית - מגמות ואתגרים	2 ש"ס
סוגיות במדיניות החינוך בישראל: תמורות אתגרים וכיוונים	2 ש"ס
מסמכי מדיניות החינוך בישראל	2 ש"ס
אוריינטציה במחשבת החינוך בעת המודרנית: גישות, מדיניות וביקורת	2 ש"ס

ג. מנהיגות חינוכית - 6 ש"ס

שם הקורס	היקף
מנהיגות בית ספרית בעולם מורכב	2 ש"ס
פיתוח מנהיגות של הוראה, למידה והערכה: המנהל כמנהיג פדגוגי	2 ש"ס
סמינריון לבחירה מרשימת הסמינריונים	2 ש"ס

סמינריונים (אחד לבחירה) 2 ש"ס
שינויים וחידושים בארגוני חינוך
הערכה בבית הספר - תלמידים, מורים, תוכניות
מנהיגות מחדשת

ד. סמינריון אישי - 2 ש"ס (אחד לבחירה)

שינויים וחידושים בארגוני חינוך
מנהיגות בהתמרה

ה. לימודים מתודולוגיים - 6 ש"ס

שם הקורס	היקף
שיטות מחקר כמותיות א'	2 ש"ס
סוגיות נבחרות בשיטות מחקר איכותניות	2 ש"ס
שיטות מחקר כמותיות ב'	2 ש"ס

ו. סדנת עבודת גמר - 4 ש"ס

שם הקורס	היקף
סדנת עבודת גמר	4 ש"ס

לימודי בחירה

6 ש"ס מתוך רשימת הקורסים:

שם הקורס	היקף
תקשורת בינאישית	2 ש"ס
פיתוח יזמות חברתית-חינוכית	2 ש"ס
היבטים אתיים בעבודת המנהל	2 ש"ס
גלובליזציה, הפרטה והשפעתן על עיצוב מדיניות החינוך	2 ש"ס
ממצוינות צוותית למצוינות ארגונית	2 ש"ס
התמודדות בית הספר עם ההורים - הקול ההורי	2 ש"ס
אקלים בית ספרי: תהליכי שינוי	2 ש"ס

תואר שני בטכנולוגיה בחינוך (M.Ed.)

ראש התוכנית: ד"ר דובי וייס

רקע

התוכנית "טכנולוגיה בחינוך" מכשירה את הלומדים להיות מעצבי למידה ויזמים בסביבות עתירות מידע וטכנולוגיה.

התוכנית מייעדת למורים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד, ליזמים ולאנשי הדרכה המעוניינים להוביל תהליכי שינוי בשימוש במגוון טכנולוגיות למידה מתקדמות.

הלומדים מקבלים הכשרה בעיצוב תהליכי למידה, תכנון, פיתוח ובחינת דרכי למידה בסביבות טכנולוגיות, בהתבסס על מחקר ועל תיאוריות מוכחות בחינוך. לצורך כך התוכנית פורשת מודלים פדגוגיים ואסטרטגיות למידה המותאמים למגוון של סגנונות למידה ותשתיות טכנולוגיות. נוסף על כך הבוגרים רוכשים כלים מעשיים להובלת יזמות וחדשנות בלמידה בסביבה עתירת ידע.

התוכנית נותנת מענה למורים כוללים ולמורים מהחינוך המיוחד.

התוכנית מציעה תשתית אחידה של קורסים לכלל הסטודנטים ומלבד זאת מוצעים שני אשכולות: האחד מייעד לקבוצת המורים/המדריכים הכוללים, והשני למורים ולמטפלים פרה-רפואיים עם הכשרה בחינוך המיוחד. שני האשכולות כוללים סמינריון וקורסים ייעודיים וייחודיים לכל קבוצה. אשכול טכנולוגיות הסיוע הוא חדש, חדשני וייחודי לתוכנית זו, והוא יונחה בידי מרצים מן המובילים בתחום. התוכנית הייחודית לאנשי החינוך המיוחד מותנית במספר נרשמים הנדרש.

מבנה התוכנית

לימודי תשתית

שיטות מחקר כמותי, שיטות מחקר איכותני, סוגיות פדגוגיות בהוראה ובלמידה בסביבות טכנולוגיות חדשניות.

לימודי חובה

גיבוש זהות עצמית פדגוגית בעולם דיגיטלי, מידענות בסביבות דיגיטליות, טכנולוגיות סיוע לאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים, ספרים דיגיטליים להוראה ולמידה, טכנולוגיות ניידות, סוגיות תרבותיות וערכיות בסביבה דיגיטלית, סביבות הוראה ולמידה מרחוק, תהליכי שינוי בית ספריים, אוריינות דיגיטלית. סטודנטים מאשכול החינוך המיוחד ילמדו במקום חלק מהקורסים הנ"ל. קורסים המותאמים לרקע המקצועי שלהם.

לימודי בחירה (3 קורסים לבחירה)

טכנולוגיה בחינוך: הטוב, הרע והמכוער; הערכת עיצוב סביבות למידה דיגיטליות; הדמיה ומשחק; יצירתיות חישובית מסקראטש; יישומי תקשוב מתקדמים; יצירת אפליקציות חינוכיות. לסטודנטים לחינוך המיוחד מתוכנן קורס בתחום טכנולוגיות סיוע בדגש על הפרעות התנהגות בשילוב טכנולוגיות של מציאות מדומה.

סמינריונים

סמינריון אחד: במסגרת קבוצתית באחד משני נושאים.
סמינריון שני: סמינריון עיוני בהנחיה אישית בנושא שהסטודנט בוחר לחקור.

סמינר מחלקתי

בכל שנה מתקיימים שני סמינרים מחלקתיים שמטרתם לשמש זירה לדיונים בחדשנות בתהליכי למידה והוראה והדרכה בעידן הדיגיטלי. מפגשי הסמינר המחלקתי הם חלק אינטגרלי מהתוכנית והסטודנטים מחויבים להגיע אליהם.

את הסמינר המחלקתי מנחה סגל המרצים של התוכנית, ומוזמנים אליו מרצים אורחים וסטודנטים בוגרים המשמשים בתפקידי מפתח במערכת החינוך ובמערכות לומדות ומלמדות אחרות במשק.

דרכי הלמידה

לרשות הסטודנטים עומדות תשתיות טכנולוגיות חדישות, סדנאות וסביבות למידה חדשניות, וכן ספרייה ומשאבי למידה המתעדכנים כל העת.

כל סטודנט בתוכנית נדרש להצטייד במחשב אישי נייד ו/או טאבלט.
הלימודים מתבצעים במגוון של שיטות הוראה ולמידה מלבד הרצאות: למידה מבוססת פרויקטים ייחודיים, קורסים מקוונים, סיורים ייחודיים, למידה בקבוצות ועוד.

מסגרת והיקף התוכנית

היקף הלימודים בתוכנית הוא 44 ש"ס (שעות סמסטריאליות)
יום לימודים אחד בשבוע - יום ג' - במשך שנתיים
שעת הסיום של חלק מקורסי הבחירה בימי ג' עשויה להיות 21:00.

טכנולוגיה בחינוך - תוכנית לימודים תשע"ח

שנה א'	שנה ב'	
- שיטות מחקר כמותיות - שיטות מחקר איכותיות - סוגיות בהוראה ולמידה		לימודי תשתית משותפים (3 ש"ש)
- סביבות הוראה ולמידה מרחוק - טכנולוגיות סיוע לאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים - מידענות בסביבות דיגיטליות	- חקר סביבות ומודלים חדשניים להוראה ולמידה - תהליכי שינוי בית-ספריים (2 ש"ש) - סוגיות תרבותיות וערכיות	לימודי חובה משותפים (דש"ש)
- גיבוש זהות עצמית פדגוגית בעולם דיגיטלי - אוריינות דיגיטלית - טכנולוגיות ניידות	- רשתות חברתיות - ספרים דיגיטליים	לימודי חובה לאשכול חינוך רגיל (5 ש"ש)
- עקרונות עיצוב UDL - טכנולוגיות ניידות לחינוך המיוחד - סוגיות אתיות בשילוב טכנולוגיות לח"מ	- קידום לומדים בחינוך המיוחד לקראת מעברים באמצעות הדמיות - תקשורת תומכת חלופית לתלמידים עם הפרעות תקשורת	לימודי חובה לאשכול חינוך מיוחד (5 ש"ש)
לימודי בחירה (3 ש"ש מתוך הרשימה) - חישבויות יצירתית מסקרטש - טכנולוגיה בחינוך - הטוב, הרע והמכוער - עיצוב ופיתוח אפליקציות למידה - הערכת עיצוב סביבות למידה דיגיטליות - יישומי תקשוב מתקדמים - הדמיה ומשחק - הפרעות התנהגות בשילוב מציאות מדומה (רק לחינוך המיוחד)		
סמינריון עיוני (2 ש"ש)	- סמינריון - שיתופיות בלמידה בסביבות עתירות מידע (חינוך רגיל 1 ש"ש) - סמינריון - קידום תפקידים ניהוליים בשילוב טכנולוגיות סיוע (חינוך מיוחד 1 ש"ש)	סמינריונים (3 ש"ש)
שני סמינרים	שני סמינרים	סמינר מחלקתי (1 ש"ש)

תואר שני בהערכה בחינוך (M.Ed.)

ראש התוכנית: ד"ר מיכל לוי קרן

רקע

מטרת התוכנית לתואר שני בהערכה בחינוך היא להכשיר מורים, גננות, בעלי תפקידים ומנהלים במערכת החינוך הפורמלית והבלתי פורמלית להיות אנשי הערכה הבקיאים בידע התיאורטי והיישומי המגוון בתחום. בוגרים אלו, אשר יפעלו בבתי הספר ובגנים, בארגונים חינוכיים בלתי פורמליים, ברשויות המקומיות או במערכת החינוכית הרחבה, יוכלו ליישם תהליכי הערכה משמעותיים במסגרות השונות ולקיים דיאלוג פורה עם הערכה חיצונית, ובכך לקדם את ההוראה והלמידה, לחזק את האוטונומיה של המוסד ואת המקצועיות של עמיתיהם.

מושג ההערכה התיאורטי ויישומיו המעשיים הם דינמיים ועברו גלגולים והתפתחויות רבות במרוצת השנים. גם בימים אלו תחום ההערכה עובר שינויים מהותיים המשקפים גישות חדשות ליעדי ההערכה ולתפקידיה וכן לעקרונות המנחים אותה. המושג הערכה מתייחס היום למגוון גדול של מושאים: לומדים, מורים, גננות, מנהלים, תוכניות לימודים, פרויקטים חינוכיים ומוסדות חינוך. הערכה אינה מתמקדת, כבעבר, בבחינת תפוקות ותוצרים בלבד אלא מתייחסת להיבטים נרחבים של מושא ההערכה, הכוללים גם בחינת הצרכים, ההקשר, התהליכים, המדיניות, הסביבה החברתית-פוליטית ועוד.

הערכה מקצועית מתבצעת מתוך התבססות על יישומים של שיטות מחקר כמותיות ואיכותניות וחייבת לעמוד באמות מידה של רלוונטיות, דיוק, היתכנות והגינות. בעשור האחרון נתפסת ההערכה גם כאמצעי להכוונה ולהעצמה של ארגונים ומוסדות, ובביצוע ההערכה מעורב גם הגורם המוערך, הארגון או הפרט, ובה בעת מועצמת מיומנותו ויכולתו לפתור בעיות (Empowerment Evaluation).

התוכנית נותנת ביטוי לשינויים ולהתפתחויות בתחום ההערכה וכן לחדשנות הקיימת בתחום הטכנולוגיה הדיגיטלית. כך למשל, בתחום ההערכה התוכנית מניחה שמעריכים צריכים להיות מודעים לאספקטים עכשוויים וגם לאספקטים היסטוריים של הערכה, מתוך התייחסות לאוריינטציות פילוסופיות וקונספטואליות של המושג ויישומיו בשטח. יתרה מזו, על המעריכים להיות מודעים להשלכותיה ולהשפעתה של ההערכה על עיצובם של תכנים, ערכים, תובנות, עמדות והתנהגויות של תלמידים ומורים. לפיכך התוכנית תקנה ללומדים בה ידע בהערכה, הבנה של הערכה וכן כלים ומיומנויות יישומיים לתכנון ולביצוע של הערכה, בכלל זה כלים דיגיטליים. בה בעת יושם בתוכנית דגש על שימוש מושכל בממצאי הערכה לשם שיפור איכותו של התהליך החינוכי ברבדיו השונים. כמו כן, התוכנית מקנה כלים ומיומנויות לתקשורת בין-אישית אפקטיבית לצורך ניהול דיאלוג מקצועי ומכבד עם המעורכים.

הלימודים יורכבו מאשכול לימודי תשתית ומאשכול לימודי הערכה, פרקטיקום וסדנת עבודת הגמר והפרקטיקום, על פי הפירוט שלהלן.

א. אשכול לימודי התשתית כולל שתי חטיבות:

1. **חטיבת הערכה והקשרה** שמטרתה לתת לסטודנטים מבט רחב ומקיף על הערכה בחינוך - היסטוריה, התפתחויות, חוקרים מובילים, מושגים בסיסיים, מודלים, תפקידים וכיוצא באלה.
2. **חטיבת מתודולוגיה** שמטרתה לתת בסיס מתודולוגי במחקר כמותי ואיכותני.

ב. אשכול לימודי ההערכה כולל שתי חטיבות עיקריות הקשורות זו בזו ונגזרות מרציונל התוכנית: חטיבה הממוקדת בהערכה בכיתה/גן - הערכת לומדים; וחטיבה הממוקדת בהערכת הארגון כמכלול.

בכל אחת מן החטיבות, הקורסים יילמדו ויידונו מתוך התייחסות להערכת יחידים (Educational Assessment) (תלמיד, כיתה, מורה וכדומה) ולהערכת פרויקטים ותוכניות (Program Evaluation), וכן בהתייחס להקשר (Context), לתשומות (Input), לתהליך (Process) ולתוצרים (Product) בהערכה. בכל אחד מן הקורסים בכל אחת מן החטיבות תידון הפקת התועלת מן ההערכה לטובת קידום ושיפור עתידי של ההוראה והלמידה בהקשר הרלוונטי כמו גם בהקשרים אחרים (לדוגמה הפקת תועלת מהערכה בכיתה לטובת בית הספר וכדומה). במסגרת הלימודים יתבקשו הסטודנטים לכתוב שתי עבודות סמינריות, שתיהן מאשכול לימודי הערכה. האחת תיעשה במסגרת קורס והשנייה בהנחיה אישית.

ג. פרקטיקום וסדנת הפרקטיקום ועבודת הגמר

עבודת הגמר - במסגרת לימודי הפרקטיקום יתבקש כל סטודנט לבצע ולהגיש פרויקט גמר. ביצוע פרויקט הגמר וסיכומו בכתב ייעשה במהלך שנת הלימודים השנייה של הלומדים. העבודה היא אישית ותיעשה בהנחיית מרצה מן התוכנית. בחירת הנושא תביא לידי ביטוי את תחום העניין והעיסוק של הלומד ומתוך התייחסות לשתי החטיבות באשכול ההערכה.

בוגרי התוכנית יקבלו:

תואר מוסמך בהערכה בחינוך M.Ed. בנוסף, התואר השני מוכר לתפקיד רכז הערכה בבית הספר על ידי הרשות הארצית למדידה והערכה לצורכי מערכת החינוך (ראמ"ה). תפקיד ייעודי זה מקנה על פי הסכם הרפורמה "אופק חדש" גמולי תפקיד בסך 6% מן השכר המשולב ("אופק חדש", סעיף 39).

היקף הלימודים הכולל בתוכנית הוא 42 ש"ס במשך שתי שנות לימוד, יום בשבוע. הלימודים בתוכנית יישלבו באופן אינטגרטיבי בין העיוני ליישומי.

הערכה בחינוך - תוכנית הלימודים לפי חלוקה לשנות לימוד ואשכולות לימוד (21 ש"ש)

שנה ב'	שנה א'	חטיבות לימוד	אשכולות לימוד
- לימודי בחירה (1 ש"ש מתוך הרשימה): - משפחה ובית הספר: הון משפחתי - בהקשר חברתי - בין ערכים להערכה - אקלים בית-ספרי: תהליכי שינוי	- הערכה מהי? - תקשורת בינאישית - מגמות בחינוך - הביקורתי	הערכה והקשרה (4 ש"ש)	א. אשכול לימודי תשתית (סה"כ 8 ש"ש)
פיתוח כלי מדידה	- שיטות מחקר כמותיות - בשילוב spss - שיטות מחקר כמותיות מתקדמות בשילוב spss - שיטות מחקר איכותניות	מתודולוגיה (4 ש"ש)	
- הערכה בהתמחויות ובאוכלוסיות מיוחדות - מדידה והערכה פסיכולוגית	- הערכת הישגים בעזרת מבחנים - חלופות בהערכת הלומד	הערכה בכיתה - הערכת לומדים (4 ש"ש)	ב. אשכול לימודי הערכה (סה"כ 11 ש"ש)
- הדרכה והנחיית עמיתים - הערכת פעילויות חינוכיות בסביבות עתירות מידע וטכנולוגיה - הערכה רחבת היקף בארץ ובעולם - זהות המורה כמעריך	- פיתוח תרבות הערכה - בית ספרי	הערכת בית הספר כמכלול (5 ש"ש)	
סמינריון עיוני (במסגרת הנחיה אישית לעבודת גמר)	הערכת תוכניות ויוזמות חינוכיות (במסגרת קורס)	סמינריונים (2 ש"ש)	
סדנת פרקטיקום ועבודת גמר (שנתני)			ג. סדנת פרקטיקום ועבודת גמר (2 ש"ש)

המרכז להכשרה ולפיתוח מנהלים למערכות חינוך

ראש המרכז: ד"ר קובי גוטרמן

המרכז להכשרה ולפיתוח מנהלים למערכות חינוך במכללת סמינר הקיבוצים מציע תוכניות להכשרה ופיתוח של מנהלים בכמה מסלולים:

❖ הכשרת מנהלים לבתי ספר.

❖ פיתוח צוותי ניהול מובילים במגוון תוכניות.

תוכניות ההכשרה והפיתוח נועדו להכין את הלומדים בהן לניהול בתי ספר ומערכות חינוך, והן מעודדות אותם להכיר את החברה הישראלית על גווניה, לבחון את מטרות החינוך ואת מערכת החינוך ולפתח מחויבות למעורבות חברתית, חינוכית וערכית. הלימודים מכוונים להעשרת הידע החינוכי והניהולי ולרכישת מיומנויות וכלים פדגוגיים וניהוליים.

מטרת תוכניות הלימודים להכשיר מנהיגי חינוך לשותפות רעיונית וביצועית בקידומה ועיצובה של החברה הישראלית בכלל ושל מערכת החינוך בפרט. מנהיגות מסוג זה מסוגלת להוביל רעיונות חינוכיים, מוסריים ודמוקרטיים ולהנהיג ציבור בהשגת שיפור מתמיד של המוסד החינוכי בד בבד עם הגעה לתוצאות חינוכיות מיטביות עבור כל הלומדים.

❖ הכשרת מנהלים לבתי ספר:

התוכנית להכשרת מנהלים לבתי ספר פועלת בשיתוף פעולה מלא ובאישור וליווי של מכון אבני ראשה - המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית ומשרד החינוך. התוכנית מותנית במספר הנרשמים.

הקבלה לתוכנית ההכשרה נעשית על ידי מכון אבני ראשה. הלימודים נמשכים על פני שנה קלנדרית - תחילת הלימודים בחודש יולי וסיומם בחודש מאי. ההכשרה עוסקת בבניית הזהות המקצועית של פרחי הניהול מתוך התמקדות במנהיגות פדגוגית. תוכנית הלימודים מכוונת לשיפור החינוך, ההוראה והלמידה; לניהול צוות בית הספר ופיתוחו המקצועי; לעיצוב תמונת העתיד של בית הספר; ולניהול הארגון הבית ספרי.

❖ במסלול פיתוח צוותי ניהול מובילים מציע המרכז את התוכנית הבאות:

• "יהדות כתרבות" למפקחים, למנהלי בתי ספר ולצוותים מובילים.

• תוכניות פיתוח למפקחים, רכזים ומובילים של מינהל חברה ונוער.

התוכניות מיועדות לצוותי ניהול ולמנהלים מכהנים בארגונים השונים.

❖ כל התוכניות כוללות לימודים עיוניים ומעשיים. נוסף ללימודים האקדמיים יתנסו הלומדים בעבודה מעשית מודרכת, תצפיות, סיורים, מפגשים והתייעצות, חקר מקרים וניתוח אירועים.

❖ התוכניות נבנות בשיתוף עם מזמין התוכנית ונציגי המרכז להכשרה ולפיתוח מנהלים.

❖ כל תוכניות הלימודים מוגשות לגמול השתלמות עם ציון, ובוגריהן יקבלו תעודה מטעם מכללת סמינר הקיבוצים.

תוכניות הלימודים הן בהיקף של 60, 120 או 240 שעות (תוכנית ההכשרה לניהול בתי ספר היא בהיקף של 400 שעות), והן מרוכזות ביום לימודים אחד או בחצי יום, בלימודי בוקר או אחר הצהריים.

[illegible]

חינוך גופני ותנועה

ראש המחלקה: ד"ר גילי יוסף

רקע

תוכנית לימודים ארבע-שנתית לתואר בוגר בהוראה B.Ed. ותעודת הוראה. בשנה הרביעית משולב סטאז' (התמחות בהוראה) בתוכנית הלימודים. תוכנית הלימודים מיועדת להכשיר מורים לחינוך גופני ותנועה בחינוך הפורמלי - בגיל הרך, בבית הספר היסודי, בבית הספר העל-יסודי - ובמסגרות החינוך הבלתי פורמלי. תהליך ההכשרה מבוסס על תפיסה חינוכית ייחודית שפותחה במסלול מאז הקמתו בשנת 1944. תפיסה זו מדגישה את התפתחותו של הפרט בכל גיל דרך ההתנסות התנועתית. היא דוגלת בשימוש בתנועה כדרך לפיתוח יכולות מנטליות ואישיותיות מתוך התבססות על פיתוח המודעות הגופנית בצד ידע במדעי גוף האדם, החינוך והפסיכולוגיה.

יעדים:

- ❖ לטפח בקרב הלומדים את המודעות לחשיבות התנועה והפעילות הגופנית.
- ❖ להקנות ללומדים ידע והבנה במדעי החינוך ובמדעי גוף האדם והבריאות, מתוך דגש על יישומם בפעילות הגופנית המעשית.
- ❖ לפתח כלים מקצועיים לאבחון, טיפול ושכלול יכולות גופניות לשם תפקוד תקין ושמירה על אורח חיים בריא.
- ❖ לספק ללומדים כלים לקראת הוראה משמעותית.
- ❖ להכשיר ללימודים לתואר שני ולהתמחויות מקצועיות על פי בחירה.

דרכי הוראה

- שנה א' - מבוא להתנסות בהוראה בבית הספר היסודי.
- שנה ב' - התנסות בהוראה בבית הספר היסודי ובחטיבת הביניים.
- שנה ג' - התנסות בהוראה בחטיבת הביניים ובתיכון.
- שנה ד' - סטאז'.
- בשנה השנייה ללימודים ישובצו הסטודנטים בחוגים האלה לפי בחירתם, כישוריהם וההיצע באותה שנה: כדורעף, אתלטיקה, מחול אירובי, שחייה וכושר גופני ובריאות. כל הקורסים מאפשרים קבלת תעודת מדרך המאשרת על ידי מנהל הספורט.
- בשנה השלישית ללימודים ישובצו הסטודנטים במגמות בחירה בנושאים האלה: יציבה וקידום בריאות, חינוך גופני לאוכלוסיות עם צרכים ייחודיים ותנועה לגיל הרך.
- פתיחת קורסי הבחירה ומגמות הבחירה כפופה להחלטת הנהלת המחלקה והנהלת המכללה ונתונה לשינויים.
- בשנה הרביעית הסטודנטים ישתלבו במסגרת עבודה בחינוך הפורמלי וישתתפו בסדנת סטאז' במכללה.

הכשרה להוראה בהתמחות בחינוך גופני ותנועה מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

סה"כ	נקודות				סעיף	פרק
	שנה ד'	שנה ג'	שנה ב'	שנה א'		
4				4	לשון	לימודי יסוד והעשרה
4				4	אנגלית	
2				2	יישומי מחשב בחינוך	
2				2	תרבות/מורשת עם וחינוך לאזרחות	
12				12		
						סך הכול לפרק
2				2	סוציולוגיה של החינוך	לימודי חינוך
2			2		חברה ישראלית	
4				4	מבוא לפסיכולוגיה	
2				2	מבוא לפילוסופיה של החינוך	
2				2	מחשבת החינוך לתנועה	
6			6		סמינריון בחינוך - מעורבות חברתית	
4			4		מתודולוגיה מחקרית	
22			12	10		סך הכול לפרק
12		4	4	4	דרכי הוראה	פדגוגיה, מתודיקה והתנסות
26		10	10	6	התנסות מעשית	
38		14	14	10		סך הכול לפרק
30		8	12	10	מדעי גוף האדם	לימודי התמחות וחינוך גופני ותנועה
12	2	2	4	4	לימודי חינוך לבריאות	
36		8	10	18	לימודים מעשיים	
12			12		בחירה - שיעורים מעשיים	
20		20			מגמה	
6	6				סמינריון בחינוך גופני ותנועה	
116	8	38	38	32		סך הכול לפרק
4	4				בחירה כללי	בחירה כללי
4	4					סך הכול לפרק
192	12	46	62	72		סך הכול לילקוט

לימודי מכללה

4	4				סדנת סטאז'	
4				4	עזרה ראשונה	
1		1			זהירות בדרכים	
1		1			ביטחון ובטיחות	
2		2			לימודי שואה וג'נוסייד	

לימודי התמחות - חינוך גופני ותנועה (היקף 120 נקודות)

פרק	מספר קורס	סעיף	דרישות קדם	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
מדעי גוף האדם	1	מבוא לאנטומיה		2				2
	2	מקרו-אנטומיה של מערכת התנועה		4				4
	3	מבוא לביוכימיה	1, 2, 3	2				2
	4	פיזיולוגיה כללית	1, 3		4			4
	5	תורת התנועה (קינזיולוגיה)	1. 2		4			4
	6	למידה והתפתחות מוטורית			4			4
	7	פיזיולוגיה של המאמץ	4			4		4
	8	ביומכניקה	5			4		4
	9	אוריינות אקדמית		2				2
סך הכול ללימוד מדעי גוף האדם								
				10	12	8		30
לימודי חינוך לבריאות	10	אורח חיים בריא		2				2
	11	תזונה	3		2			2
	12	תורת הכושר הגופני	4			2		2
	13	שיעור מתקדם בחינוך גופני					2	2
	14	פציעות ספורט	1, 2		2			2
	15	פסיכולוגיה של פעילות גופנית והרגלי חיים		2				2
סך הכול ללימודי חינוך לבריאות								
				4	4	2	2	12
לימודים מעשיים	16	מבוא למשחקים		2				2
	17, 18	יסודות כדורעף + הוראת כדורעף		2	2			4
	19, 20	יסודות כדורסל + הוראת כדורסל		2	2			4
	21	כדורגל		2				2
	22	כדור יד			2			2
	23	מבוא למשחקי כדור			2			2
	24	כושר גופני מעשי	4			2		2
	25	אתלטיקה קלה		4				4
	26	התעמלות קרקע ומכשירים		2				2
	27	תנועה יסודית		2				2
	28	שילוב תנועה בבי"ס יסודי			2			2
	29	ריקודי עם				2		2
	30	שילוב תנועה בבי"ס תיכון				2		2
	31	יוגה בבית הספר				2		2
	32	ארגון מפעלים בחינוך גופני ובספורט		2				2
סך הכול חינוך גופני מעשי								
				18	10	8		36
בחירה	33	בחירה - שיעורים מעשיים (תעודת מדריך)			12			12
	34	אשכולות בחירה - מגמה				20		20
	35	סמינריון בחינוך גופני					6	6
	36	בחירה כללי		4				4
סך הכול בחירה								
					12	20	6	42
סך הכול לילקוט								
				42	38	32	8	120

בחירה

ש"ס	תעודות מדריך	
4	כדורעף	בחירה - שיעורים מעשיים (תעודות מדריך)
4	מחול אירובי	
6	אתלטיקה קלה (חוג)	
8	שחיה	
8	הדרכה בחדרי כושר	
4	כדורסל	
	מגמה טיפוח יציבה	בחירת מגמות
2	היבטים ביציבה בגיל המבוגר	
2	תנועה ויציבה לבריאות תקינה	
2	טיפול יציבה וקידום בריאות - קולוקווים	
2	אנטומיה פונקציונאלית	
2	ארגונומיה	
2	ליקויי יציבה - הגדרה ואבחון	
2	ליקויי יציבה - אבחון וטיפול (יציבה + חנ"מ)	
4	הכשרה מקצועית וקידום בריאות בבתי הספר	
2	היבטים מתקדמים בפציעות ספורט (יציבה + חנ"מ)	
	מגמה צרכים מיוחדים	
2	ליקויי יציבה - הגדרה ואבחון	
4	חינוך גופני בחינוך מיוחד - סוגיות	
4	התנסות בהוראה בחינוך מיוחד	
2	חינוך גופני ותנועה לבעלי צרכים מיוחדים - קולוקווים	
2	מבוא להידרותרפיה ושחיה שיקומית	
2	דרכי התערבות לפעילויות לבעלי צרכים ייחודיים	
2	פסיכופתולוגיה	
4	תורת הכושר הגופני של אוכלוסיות מיוחדות בצרכים מיוחדים	
	מגמת הגיל הרך	
2	פסיכופתולוגיה	
2	התפתחות מוטורית בתפיסה הדינמית	
2	מוסיקה לתנועה	
2	ספרות ילדים	
4	תנועה לגיל הרך: מתיאוריה למעשה	
4	חינוך גופני בגני הילדים	
2	קידום בריאות בגיל הרך	
2	מגמת הגיל הרך - קולוקווים	

החוג למדעים

ראש החוג: ד"ר אדיב גל

התמחות במדעים לבית הספר היסודי

התמחות במדעים מכשירה מורים מקצועיים להוראת המדעים בבית הספר היסודי. מטרתה העיקרית היא הקניית ידע בתכנים מדעיים אשר יסייעו למורים לעתיד להתבונן בסביבתם ביתר סקרנות, מתוך פיתוח חשיבה עצמאית, גישה ביקורתית ויכולת ניתוח. תוכנית הלימודים כוללת לימודים עיוניים והתנסות מעשית בבתי ספר.

הלימודים העיוניים משלבים בין תחומי מדע, טכנולוגיה, סביבה וחברה. לימודים אלו נמצאים בזיקה לתוכניות הלימודים בבית הספר היסודי ומלווים בהתנסויות חווייתיות כגון: ביצוע התנסויות מעבדתיות, סיורי טבע וסביבה ופעילויות שדה.

במסגרת ההתנסות בבתי הספר נחשפים הסטודנטים לשיטות הוראה חדשניות (למשל PBL) ומיישמים דרכי הוראה-למידה-הערכה המתאימות להוראת המדעים.

ההתמחות מיועדת לכל תלמידי החוג לבית הספר היסודי, מותאמת לרקע הקודם של הסטודנטים ומביאה אותם לרמת המקצועיות הנדרשת ממורה למדעים בבית הספר היסודי.

היקף התוכנית - 26 שעות שנתיות.

מדעים - יסודי
התמחות ראשית (היקף 52 נקודות)

מספר קורס	נושאי לימוד	דרישות קדם (מס' קורס)	שנה 'א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה 'ד'	סה"כ
1	חשיבה כמותית במדע		2				2
2	חסרי חוליות		2				2
3	כימיה א'		4				4
4	חולייתנים			2			2
5	עקרונות מדעי החומר		2				2
6	ביולוגיה של התא		2				2
7	גוף האדם א'		2				2
8	בוטניקה - סמסטר ב		2				2
9	אור וגלים			2			2
10	היבטים קוריקולריים ופדגוגיים בהוראת מו"ט			4			4
11	גנטיקה	6			2		2
12	כימיה ב'	3		4			4
13	גוף האדם ב'	7		2			2
14	גיאולוגיה			2			2
15	חשמל ומגנטיות	9			2		2
16	סוגיות נבחרות בהוראת מו"ט	10			4		4
17	אקולוגיה	11-14, 1-9			2		2
18	אסטרונומיה וחלל			2			2
19	סמינריון	18-1	6				6
20	בחירה כללי			2			
סך הכול לילקוט			18	18	10	6	52

התמחות במדעים לחינוך מיוחד

ראש החוג: ד"ר אדיב גל

התמחות במדעים בחוג לחינוך מיוחד מציעה לסטודנטים להוסיף להשכלתם התמחות בתחום הוראת המדעים לבית הספר היסודי. נוסף להכשרתם כמורי חינוך מיוחד יכולים בוגרי ההתמחות להורות מדעים בבתי הספר היסודיים ברחבי הארץ.

נמצא שהמיומנויות המאפיינות את תחום המדעים (תצפית, חקר, שאילת שאלות, הסקת מסקנות, איסוף וארגון מידע) יכולות לסייע רבות בפיתוח כישורים קוגניטיביים וחברתיים בקרב ילדים. הנושאים הנלמדים בהתמחות במדעים קשורים לחיי היום-יום ומשלבים ניסויים, ולכן מרתקים את הילדים ומעודדים אותם ללמידה. מורה מומחה בחינוך מיוחד יוכל להיעזר במיומנויות ובתכנים הנלמדים במדעים במסגרת עבודתו. היקף התוכנית - 26 שעות שנתיות.

מדעים - חינוך מיוחד

התמחות ראשית (היקף 52 נקודות)

מספר קורס	נושאי לימוד	דרישות קדם (מס' קורס)	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
1	חשיבה כמוחית במדע		2				2
2	חסרי חוליות		2				2
3	כימיה א'		4				4
4	חולייתנים			2			2
5	עקרונות מדעי החומר		2				2
6	ביולוגיה של התא		2				2
7	גוף האדם א'		2				2
8	בוטניקה		2				2
9	אור וגלים			2			2
10	היבטים קוריקולריים ופדגוגיים בהוראת מו"ט			4			4
11	גנטיקה	6			2		2
12	כימיה ב'	3		4			4
13	מיומנויות אקדמיות	3, 8			2		2
14	גוף האדם ב'	7		2			2
15	גיאולוגיה			2			2
16	חשמל ומגנטיות	9			2		2
17	סוגיות נבחרות בהוראת מו"ט	10			4		4
18	אקולוגיה	1-9, 11-14			2		2
19	אסטרונומיה וחלל			2			2
20	אבולוציה				2		2
21	בחירה במדעים				2		2
22	בחירה כללי		2				2
סך הכול לילקוט			18	18	16		52

לימודי ביולוגיה, חינוך וקיימות

ראש החוג: ד"ר אדיב גל

מטבעה, ביולוגיה מספקת תשתית להבנה סביבתית באמצעות היצורים החיים והאדם, מתוך הכרת קשריהם התפקודיים עם הסביבה הדוממת. הביולוגיה הסביבתית-אורגניזמית מדגישה מאוד את הלימוד והמחקר של הטבע בשדה ואת הבנת המערכות האקולוגיות הטבעיות והאנושיות, בהתייחס גם לפן הרגשי והערכי.

בלימודי החינוך והקיימות שני נתיבים:

נתיב ביולוגיה בדגש קיימות - בנתיב זה מושם דגש על הפן הסביבתי בעולם הקיימות לצד היבטים חברתיים וכלכליים. יש אפשרות להרחבה בנושא הבריאות.

נתיב ביולוגיה בדגש סביבתי-דמוקרטי - בנתיב זה מושם דגש על הפן החברתי בעולם הקיימות, מתוך העצמתם האישית של הלומדים. הלימודים מתקיימים בשיתוף החממה ליזמות חינוכית-חברתית של המכון לחינוך דמוקרטי.

מערך הלימודים מבוסס על:

- שילוב בין למידה אקדמית ללמידה חווייתית.
- שיעורי חינוך, שיעורים דיסציפלינריים מדעיים בדגש סביבתי.
- סדנאות להוראת מדעים, סדנאות לליווי תהליכים אישיים וחברתיים.
- סיורים ומחנות לימודיים מתוך התמקדות בסוגיות סביבתיות.
- התנסות מעשית.
- כלים לשינוי חברתי.

התוכנית כוללת שני רכיבים ראשיים:

א. תשתית מדעית כללית

מטרתו של רכיב התשתית המדעית הכללית היא ליצור את בסיס הידע הכללי ההכרחי לכל מתמחה בביולוגיה ואת השפה והשיח המדעיים. תשתית זו כוללת מקצועות יסוד ומבואות בכל תחומי הביולוגיה: אבולוציה, ביולוגיה של התא, זואולוגיה, בוטניקה, מיקרואורגניזמים, גנטיקה, ביולוגיה מולקולרית, פיזיולוגיה ועוד. במקצועות יסוד אלו ניתן דגש על היבטים סביבתיים. במסגרת זו נכללים גם מקצועות התשתית בכימיה: כימיה כללית ופיזיקלית, כימיה אורגנית, ביוכימיה וכן קורס בסיס בפיזיקה ובמתמטיקה. לימודי הבחירה כוללים בין היתר, ולא בכל השנים, את הנושאים הבאים: אקולוגיה ימית, צמחי מרפא, אקולוגיה של עופות, אנדוקרינולוגיה, כימיה סביבתית, רעילות וארסיות בעולם החי, שמירת הטבע, כלכלה סביבתית ועוד. שיעורי הבחירה מקובצים במספר אשכולות: מערכות ותהליכים, היבטים יישומיים של ביולוגיה-כימיה, מדעי כדור הארץ, אקולוגיה, איכות הסביבה ושמירת הטבע, אורגניזם וסביבתו.

ב. לימודי סביבה וחברה

המטרה היא להקנות ידע, הבנה ויכולת חשיבה רב-תחומית בנושא הקיימות, בדגש על סביבה, חברה וכלכלה. בצד הידע המדעי יילמדו קורסים המאפשרים ראייה הוליסטית לבחינת השפעת האדם על כדור הארץ.

מסלול	נתיב קיימות	נתיב דמוקרטי-סביבתי
ראש החוג	ד"ר אדיב גל	ד"ר אדיב גל
לימודי ביולוגיה	√	√
לימודי חינוך	בדגש סביבתי	בדגש דמוקרטי
ימי הלימוד העיקריים	ראשון, שני ושלישי	ראשון, שני וחמישי
תוספות לימי הלימוד	קורסים מרוכזים, סיורים, התנסות מעשית בשנה א'	קורסים מרוכזים, סיורים, התנסות מעשית בשנה א'
התנסות מעשית	שנה א' - בתי ספר בדגש על חינוך לקיימות שנה ב' - בתי ספר ממלכתיים שנה ג' - בתי ספר ממלכתיים	שנה א' - בתי ספר דמוקרטיים שנה ב' - בתי ספר ממלכתיים שנה ג' - בתי ספר ממלכתיים
עיקר תוכני הלימודים החינוכיים	חינוך לקיימות	היבטים דמוקרטיים
תעודות	תעודה להוראת ביולוגיה לכיתות ז'-י' בבתי הספר העל-יסודיים ותואר ראשון B.Ed.	תעודה להוראת ביולוגיה לכיתות ז'-י' בבתי הספר העל-יסודיים ותואר ראשון B.Ed. ותעודה של המכון הדמוקרטי

ביולוגיה בדגש סביבתי לבית הספר העל-יסודי

החממה ליזמות חינוכית-סביבתית

ראש החוג: ד"ר אדיב גל
ראש התוכנית הדמוקרטית: תמיר גבאי

התמחות בביולוגיה בדגש סביבתי לבית הספר העל-יסודי, בשיתוף המכון לחינוך דמוקרטי. התוכנית ייחודית לאנשי חינוך, חברה וסביבה ומכשירה יזמים-מחנכים בעלי יכולות בתחום החינוך הדמוקרטי והסביבתי.

הנחות יסוד

- המצב הסביבתי והחברתי בארץ ובעולם מעורר דאגה רבה ומחייב חתירה לחברה בת קיימא.
- מורים ותלמידים יכולים להשפיע באמצעות חינוך המטפח אכפתיות, אחריות ואזרחות פעילה.
- חינוך לעצמאות מעודד היכרות של אדם עם עצמו ומודעות למטרותיו, ומקדם אדם יוצר ויוזם.
- למידה משמעותית נוצרת בשילוב בין תיאוריה למעשה, ולכן מומלץ לשלב עבודה בארגונים חינוכיים-סביבתיים.
- פיתוח חדשנות חינוכית המקדמת תרבות דמוקרטית. תרבות זו מעודדת את האדם לפעול בהתאם לייחודיותו ושאיפותיו מתוך מעורבות ועשייה חברתית. המסלול מכשיר אנשי חינוך אקטיביסטים ויזמים המאמינים בתיקון עולם.

מטרות התוכנית

- הכשרת אנשי חינוך בעלי תפיסה דיאלוגית מורכבת וביקורתית של המציאות.
- הכשרת יזמים-מחנכים המסוגלים להוביל שינויים בחברה ובסביבה.
- התמחות בתחומי מדעי החיים בדגש על טבע וסביבה.
- הכשרת מורים לחינוך מדעי טכנולוגי בבית ספר על-יסודי.

ההתמחות מיועדת לסטודנטים הלומדים בחממה ליזמות חינוכית-חברתית - ראו פירוט בעמ' 54-55.

לימודי חינוך: החממה לפיתוח יזמות חינוכית-סביבתית

לימודי החינוך במסלול הם נדבך מרכזי בהכשרה ומתקיימים בשיתוף המכון לחינוך דמוקרטי.

רקע - חינוך דמוקרטי:

תפיסת היסוד של החינוך הדמוקרטי מושתתת על הפילוסופיה החינוכית הפרוגרסיבית, הרואה בקהילה אחראית להביא את ייחודיותו של כל אדם לידי ביטוי, ובכך ליצור חברה שוויונית ובת קיימא. כדי להביא את ייחודיותו - חזקתו, תחומי העניין ועמדותיו - של כל אדם, יש ליצור תרבות דיאלוגית שבה מבוגרים וצעירים מקיימים דיאלוג לגבי תוכני הידע ותוכנית הלימודים ולגבי ההתנהלות במסגרות התומכות. התוכנית מעוצבת כך שהסטודנטים יתנסו בחוויה של קהילה דמוקרטית הלכה למעשה, הן בתהליך המביא את ייחודיותם לידי ביטוי (החממה), הן בחווית קהילה (קהילת לומדים, צוותי היגוי משותפים ואירועים מיוחדים) והן בשיעורי החינוך המיוחדים. התוכנית מאמינה כי על איש החינוך ללמוד ולהתפתח בארבעה צירים מרכזיים: חשיבה ביקורתית, ביטוי אישי, אקטיביזם חברתי ומודעות עצמית. התוכנית מתכתבת אפוא עם צירים אלו באמצעות קורסי החינוך שלה והחונכות האישית שהיא מספקת ללומדים בה.

במהלך "יום החממה" משתתפים הסטודנטים בקורסים ייחודיים ונחשפים לדרכי ההוראה הפרוגרסיבית. הסטודנטים לומדים תיאוריות חינוכיות חדשניות בצד פרקטיקות וכלים מעשיים. לאורך יום זה מלווה אותם איש מקצוע מטעם "המכון לחינוך דמוקרטי" בקורס ה"חברותא" - קבוצה קטנה ואינטימית של סטודנטים העוברים תהליך העצמה חינוכי תלת-שנתי המשלב בין עבודה קבוצתית לחונכות וליווי אישי.

בנוסף, הסטודנטים לוקחים חלק אקטיבי בתכנון לימודיהם ב"קהילה לומדת" - קורס המתקיים בכל שנה שבו הקהילה הסטודנטאית מעצבת, משפיעה ובוחרת את נושאי הלימוד וגם מעבירה אותם.

במהלך כל שלוש השנים יידרשו הסטודנטים לכתוב ולהפיק יוזמות חינוכיות או חברתיות משמעותיות.

קהילת הסטודנטים של המכון מקיימת אירועים ייחודיים (תיקון ליל שבועות, "יום ירוק אדום" ועוד) ופועלת לחיזוק הקשרים בתוכה.

בוגרי התוכנית מקיימים ביניהם קשרים חברתיים ענפים ועומדים בקשר רציף עם "המכון לחינוך דמוקרטי". יש אפשרות להשתלב בתוכניות ההמשך של המכון, כגון: פרויקט "חלוץ חינוכי", "בתי ספר אמיצים" ועוד.

קהילת לומדים דמוקרטית:

התוכנית מתנהלת כקהילה אקטיבית השותפה בניהול, בלמידה קבוצתית ובהפקת פרויקטים ויוזמות משותפות. חלק מהבוגרים משלבים כוחות בעשייה חינוכית משותפת.

בקהילה תומכים כמה מוקדים:

- חניכה אישית.
- למידה עצמאית בדגש על שונות הלומד.
- פרקי זמן במערכת המיועדים להתכנסויות קבוצתיות.
- התארגנות כקהילת לומדים לביצוע פעולות חברתיות-חינוכיות משותפות.

התנסות בהוראה בחינוך הדמוקרטי - שנה א'

דרכי הפעולה של המחנך הדמוקרטי הן ביצירת מסגרת חינוכית-הוראתית על פי עקרונות יסוד של מתן כבוד, קיום זכויות האדם ומתן סיוע לילד בביטוי ייחודיותו. מתוך עקרונות אלו נגזרת פעילות משותפת של ילדים ומבוגרים בבית הספר הדמוקרטי, שבו יש מוסדות דמוקרטיים והפרדת רשויות, ביזור תפקידים ושיתוף הילדים בניהול בית הספר וקיום למידה ממוקדת לומד בשיעורים. המחנך הדמוקרטי, מעצם היותו מכוון לדיאלוג ומחויב לאפשר לילד לבצע את הליכי הלמידה שלו בעצמו, שואל שאלות ומקבל הכרעות בהתאם למצבי חיים משתנים.

יעדי ההתנסות

- היכרות עם בית ספר פרוגרסיבי: מטרות, ערכים דמוקרטיים והאופן שבו הוא מממש אותם.
- קבלת מושגי יסוד בנוגע לתפקיד המבוגר כמקיים ארגון דמוקרטי וכיועץ למידה (חונכות והוריה).
- פיתוח מיומנויות שיח, נתינת משוב, שיקוף תהליכי למידה, ניהול משתף ועיצוב סביבות למידה פתוחות.

דרכי הלימוד

הסטודנט יסייר בכמה מוסדות חינוכיים ואחר כך ישהה בבית ספר דמוקרטי שבועות אחדים ברצף. מטרת השהייה היא ללמוד את בית הספר לעומק באמצעות תצפיות, שיחות, התנהלות כילד והתנהלות כמבוגר. הוא ילווה על ידי מורה-מאמן.

שיעור לדוגמה בחינוך הדמוקרטי:

מבוא למחשבת החינוך הדמוקרטי

השיעור יעסוק בהתפתחות הרעיונות של החינוך הפרוגרסיבי ובהשתמעויותיהם כיום לחינוך חדשני מנקודת מבט דמוקרטית. הקורס יסקור את ערכי הדמוקרטיה - חירות האדם וכבודו, ואת האופן שבו החינוך הדמוקרטי מאפשר את יישומם של ערכים אלו הלכה למעשה בבית הספר. במסגרת הקורס יכירו הסטודנטים את ההיסטוריה של החינוך הפתוח ויתוודעו לרכיבי החינוך הדמוקרטי: תכנים ושיטות לימוד דמוקרטיות; התנסות בחיי קהילה דמוקרטית בבית הספר; מערכת יחסים דיאלוגית בין אנשי צוות ותלמידים.

קורסים נוספים לבחירה:

הקול האחר בחברה הישראלית; פדגוגיה ביקורתית; תיאטרון ככלי חינוכי; נוער בסיכון; גישור; אתיקה דיאלוגית; לקויות למידה ועוד.

לימודי התמחות והתנסות בהוראת מדעים

תוכנית ההתמחות בהוראה תואמת את מסלול לימודי הביולוגיה במכללות להכשרת מורים ומאפשרת, בשילוב עם לימודי החינוך הדמוקרטי, הוראת המדעים וקבלת תעודת הוראה לביולוגיה בכיתות ז'-ב' ספר ממלכתיים ודמוקרטיים. מסגרת ההתמחות כוללת לימודים בתחום הוראת המדעים בדגש על נושאים סביבתיים; ההתנסות המעשית כוללת מפגש עם מסגרות מגוונות בשדה החינוך וההוראה.

א. לימודים בתחום הוראת המדעים

חינוך מדעי מקנה אוריינות מדעית וטכנולוגית ומבוסס על תפיסת עולם הרואה במדע וטכנולוגיה נכסים תרבותיים המשפיעים על כל תחומי החיים. מטרת המקצוע היא להקנות ידע מדעי משולב בהיבטים טכנולוגיים, חברתיים וסביבתיים ולטפח אזרחים נאורים בעלי מיומנויות חשיבה, אחריות וערנות לחייהם ולסובב אותם. נושאי התוכנית נלמדים מתוך דגש על יחסי הגומלין שבין האדם לסביבה, על כל רכיבה.

רכיב זה של התוכנית כולל קורסים עיוניים בתחום הוראת המדעים העוסקים בידע פדגוגי ודידקטי ייחודי להוראת הדיסציפלינה המדעית, בדגש על נושאים בתחום לימודי הסביבה. בתוכנית קורסים כגון: גישות ודרכים בחינוך המדעי-טכנולוגי-סביבתי, פיתוח החשיבה בהוראת המדעים, תפיסות של מושגים והפקה, הפעלה והערכה של מיזם סביבתי-חינוכי. קורסים אלו מתקיימים בכל אחת משלוש השנים של ההכשרה, והם תומכים בהתנסות המעשית של הסטודנטים בשדה החינוך.

ב. התנסות מעשית בהוראת המדעים בחינוך הדמוקרטי והסביבתי

ההתנסות המעשית כוללת שני רכיבים: עבודה מעשית בשדה החינוך וסדנה דידקטית המלווה את ההתנסות. הסדנה הדידקטית מכוונת להכנת הסטודנטים לביצוע העבודה המעשית ולניתוח ההתנסות שלהם, בדגש על היבטים דידקטיים והיבטים תקשורתיים של ההתנסות.

כיוון שתוכנית זו מכשירה את הסטודנטים הן להוראת ביולוגיה בדגש על סוגיות סביבתיות והן לחינוך דמוקרטי, ההתנסות המעשית משלבת את עקרונות החינוך הדמוקרטי והחינוך המדעי (בדגש על חינוך סביבתי).

להלן פירוט הדגשים השונים בארבע שנות ההכשרה:

שנה א' - מוקדשת להבניית תפיסות חינוכיות ברוח הגישה הדמוקרטית וגיבוש בסיס ידע בתחום הוראת המדעים. החינוך הדמוקרטי מושתת על הגישה ההומניסטית ומבטא עקרונות יסוד של מתן כבוד, מימוש זכויות האדם ומתן סיוע לילד בביטוי ייחודיותו. מתוך עקרונות אלו נגזרת פעילות משותפת של ילדים ומבוגרים בבית ספר דמוקרטי בכמה אופנים: מוסדות דמוקרטיים והפרדת רשויות, ביזור תפקידים ושיתוף הילדים בניהול בית הספר, חונכות אישית וקיום למידה ממוקדת לומד בשיעורים. ההתנסות כוללת סיורים לימודיים בבתי ספר אלטרנטיביים, התנסות אינטנסיבית בבתי ספר דמוקרטיים ויזום והפעלה של ימי שיא סביבתיים בבתי ספר דמוקרטיים.

שנה ב' - מוקדשת להתנסות אינטנסיבית של הסטודנטים בתחום הוראת המדעים על פי תוכנית הלימודים של משרד החינוך. ההתנסות מתקיימת בבתי ספר ממלכתיים. ההתנסויות כוללות הוראת נושאים מתחום מדעים וסביבה, ולעתים גם ליווי פרויקטים אישיים של תלמידים בשטח והגברת שיתוף הפעולה והשיח בין מורים לתלמידים.

שנה ג' - מוקדשת להעמקה ברכישת כלים להוראה, מתוך שילוב דרכי הוראה חדשניות ובליווי מחקר על פעולות הסטודנט כמורה בבית הספר.

שנה ד' - נוסף לתעודת ההוראה הניתנת בתום הלימודים, קבלת רישיון הוראה מטעם משרד החינוך מותנית בקיומה של התמחות בהוראה - עבודה בשליש משרה לפחות בבתי ספר המוכרים על ידי משרד החינוך - ובהשתתפות בסדנת סטאז'.

מסלול ביה"ס העל-יסודי - ביולוגיה בדגש קיימות מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

הפרק	מס' קורס	דרישות קדם	סעיף	יום לימודים נוסף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	היקף
יסוד והעשרה			אנגלית		4				4
	9		יישומי מחשב בחינוך		2				2
			לשון		4				4
			יהדות		2				2
סך הכול לפרק									
לימודי חינוך			חינוך סביבתי	14					14
			מבוא לפילוסופיה של החינוך		2				2
			קריאה מודרכת בפילוסופיה		2				2
			סוציולוגיה של החינוך		2				2
			מבוא לפסיכולוגיה		4				4
			חברה ישראלית			2			2
			חשיבה סביבתית	2					2
	28		מחשבת החינוך הסביבתי	2					2
	29		איכות הסביבה בישראל	2					2
			קורס מלווה מעורבות		2				2
			מעורבות חברתית		4				4
			סמינריון חינוך					6	6
סך הכול לפרק									
אוריינות מחקר	34		מחקר איכותני				2		2
	24		סטטיסטיקה				2		2
סך הכול לפרק									
פדגוגיה ומתודיקה	1		סדנה דידקטית א'	4					4
	5		גישות בחינוך מדעי		4				4
	23		פיתוח חשיבה בהוראת מדעים			2			2
	19	1, 18	סדנה דידקטית שנה ב'			8			8
	26	1, 18, 19, 20	סדנה דידקטית שנה ג'				4		4
סך הכול לפרק									
התנסות	18	1	התנסות שנה א'		4				4
	20	1, 18, 19	התנסות שנה ב'			8			8
	27	1, 18, 19, 26, 20	התנסות שנה ג'				4		4
סך הכול לפרק									
לימודי התמחות			לימוד התמחות	16	34	14	34		98
סה"כ לילקוט									

לימודי מכללה

4		4				סדנת סטאז'
4		4				עזרה ראשונה
1		1				זהירות בדרכים
1		1				ביטחון ובטיחות
2	2					לימודי שואה וג'נוסייד
1				1		הדרכת עמיתים

מסלול ביה"ס העל-יסודי - ביולוגיה בדגש סביבתי דמוקרטי מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	סעיף	נקודות					סה"כ
		יום לימודים נוסף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	
יסוד והעשרה	לשון		4				4
	אנגלית		4				4
	יישומי מחשב בחינוך		2				2
	קהילת לומדים שנה א'		2				2
	תרבות/מורשת עם וחינוך לאזרחות		2				2
	תהליכים קבוצתיים בכיתה/חממה שנה א'		4	2			6
	תהליכים קבוצתיים בכיתה/חממה מקצועית			2			2
	מזהות מקצועית למיזם חינוכי/חממה שנה ג'				4		4
	סך הכול לפרק						
	פסיכולוגיה של גיל הנעורים			2			2
	למידה ממוקדת לומד/חממה			4			4
	מחשבת החינוך הדמוקרטי		2				2
	קדם חברתי			2			2
	בחירה בחינוך דמוקרטי		2	6			8
	סמינריון בחינוך					6	6
	סך הכול לפרק לימודי חינוך						
אוריינות מחקר	מתודולוגיה מחקרית				4		4
	סך הכול לפרק אוריינות מחקר						
	דיאלוג מבוגר ילד		4				4
	סדנה דידקטית שנה ב'			8			8
	פיתוח החשיבה כהוראת מדעים			2			2
	גישות בחינוך מדעי טכנולוגי סביבתי		4				4
	סדנה דידקטית שנה ג'				4		4
	קהילת לומדים שנה ב'			2			2
	סך הכול דרכי הוראה						
			8	12	4		24

ביולוגיה בדגש סביבתי דמוקרטי (המשך)

סה"כ	נקודות				יום לימודים נוסף	סעיף	פרק
	שנה ד'	שנה ג'	שנה ב'	שנה א'			
4				4		התנסות בהוראה - בתי ספר דמוקרטיים	
8			8			התנסות בהוראה שנה ב'	
4		4				הפעלה והערכה של מיזם אישי	
2		2				קהילת לומדים ג'	
4			4			מעורבות חברתית - מעשי	
22		6	12	4		סך הכול התנסות בהוראה	
98		34	14	34	16	ביולוגיה	
98		34	14	34	16	סך הכול לפרק	
198	6	52	48	72	20	סך הכול לילקוט	

לימודי מכללה

4	4					סדנת סטאז'	
4			4			עזרה ראשונה	
1		1				זהירות בדרכים	
1		1				ביטחון ובטיחות	
2		2				לימודי שואה וג'נוסייד	
1					1	הדרכת עמיתים	

החוג לביולוגיה - על-יסודי

סה"כ	נקודות				יום לימודים נוסף	סעיף	דרישות קדם	מספר הקורס	פרק
	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'					
2				2		בוטניקה		6	ביולוגיה
2				2		ביולוגיה של התא		12	
2				2		חסרי חוליות		7	
3				3		המגוון הביולוגי (כולל סיורים)		15	
2				2		מחנה לימודי מרכז (ריכוז)			
2				2		מעבדה בביולוגיה א'		14	
2				2		מיומנויות אקדמיות בהוראת המדעים	10, 9, 8	13	
2		2				אבולוציה	8, 7, 6, 4, 15, 12	25	
3				3		אקולוגיה (כולל סיורים)		8	
2					2	גיאולוגיה			
2					2	מזג אוויר			
2		2				חולייתנים	15, 8	22	
2			2			מחנה לימודי צפון / דרום (ריכוז)			
2		2				גנטיקה		31	
2				2		מיקרואורגניזמים		4	
2		2				ביולוגיה של האדם	31	32	
2		2				פיזיולוגיה של בעלי חיים	22	40	
2		2				פיזיולוגיה של הצמח	6	37	
2		2				מחנה לימודי דרום / צפון (ריכוז)			
2		2				פאונסטיקה	22, 15	30	
1		1				מעבדה פיזיולוגיה של הצמח	37	38	
1		1				מעבדה ביולוגיה מולקולרית	35	36	
6		6				סמינריון בביולוגיה	*	41	
8				8		כימיה כללית ופיזיקלית א'		2	
3				3		פיזיקה א'		11	
3				3		מתמטיקה		10	
4		4				כימיה כללית ופיזיקלית ב'	2, 1	16	
4		4				כימיה אורגנית	16, 2, 1, 17	21	
2		2				פיזיקה ב'	11	39	
2			2			מעבדה בכימיה	16, 2, 1	17	
2		2				ביולוגיה מולקולרית	12, 4, 2, 21, 16, 33	35	
4		4				ביוכימיה	21, 16, 2	33	
2		2				מעבדה בביוכימיה			
12					8	קורסי בחירה במדעים			בחירה
4					4	בחירה כללי			
98		34	14	34	16	סה"כ חוג ראשי ביולוגיה			

* 4, 5, 7, 8, 12, 13, 15, 22, 23, 25, 30, 31, 32, 35, 37

תואר שני בחינוך סביבתי (M.Ed.)

ראש התוכנית: פרופ' עמוס דרייפוס

מרכזת התוכנית: ד"ר איריס אלקחר

בעקבות השינויים המואצים בסביבת האדם והגידול המהיר של אוכלוסיית כדור הארץ, נושאי הסביבה הופכים להיות קריטיים בחיי היום-יום של כל אזרח במדינת ישראל ובעולם כולו. מערכת החינוך אמורה להכשיר את אזרחי העתיד לחיות בסביבה פיזית וחברתית שמייחסת חשיבות לסוגיות הסביבה, ואלו נכנסות בהדרגה לתוכניות הלימודים בכל הרמות - החל בגן הילדים ועד בית הספר היסודי והעל-יסודי ובמגוון תחומי לימוד. מערכת החינוך הפורמלית והלא פורמלית משוועת לאנשי חינוך בעלי ידע ומודעות בנושאי סביבה המעוניינים לשלב סוגיות סביבתיות בהוראה ועשייה.

התוכנית לחינוך סביבתי מכשירה אנשי חינוך המכירים בחשיבות של הטמעת חינוך סביבתי וחינוך לקיימות בעשייתם החינוכית ושואפים להרחיב את השכלתם האקדמית על מנת לרכוש ידע עדכני ומיומנויות להובלת פרויקטים סביבתיים ולשיפור האוריינות הסביבתית במערכת החינוך ובקהילה. התוכנית עונה על הדרישה הקיימת היום לפיתוח גישה רחבה וכוללת להתמודדות עם בעיות יסוד בנושאי הסביבה. היא קושרת סוגיות סביבתיות עם נושאים מתוך דיסציפלינות במדעי החיים וכדור הארץ מדעי האדמה, מדעי החברה וההתנהגות ומדעי החינוך. כל אלו מתוך אוריינטציה חינוכית וחברתית ומתוך מגמה לתרום למערכת החינוך, לקהילה ולחברה בישראל.

התוכנית נשענת על שלוש אבני יסוד:

- א. **פדגוגיה עכשווית:** טיפוח אנשי חינוך בעלי חשיבה ביקורתית ומערכתית ומיומנויות אינטלקטואליות שיוכלו להתמודד עם דילמות סביבתיות מורכבות שאין להן פתרון מוסכם ועם אתגרי החינוך הסביבתי מתוך תפיסת עולם אקולוגית.
- ב. **איכות אקדמית:** טיפוח אנשי חינוך בעלי השכלה סביבתית אינטרדיסציפלינרית באמצעות מגוון קורסים מתחומי החינוך, מדעי החברה ומדעי הטבע, מתוך מחויבות לאיכות אקדמית והקפדה על סטנדרטים אקדמיים גבוהים.
- ג. **אזרחות פעילה:** טיפוח אנשי חינוך בעלי תחושת אחריות לסביבתם הפעילים בתחום החינוך הסביבתי בבית ספרם ובקהילתם, ומניעים ומפעילים יוזמות חינוכיות סביבתיות.

מבנה תוכנית הלימודים

היקף הלימודים בתוכנית הוא 44 ש"ס (שעות סמסטריאליות).

התוכנית כוללת קורסי חובה (לימודי ליבה) (14 ש"ס); קורסי מתודולוגיה (4 ש"ס); קורסי בחירה (16 ש"ס); שני סמינריונים ועבודת גמר (10 ש"ס) המלווה בסדנה, כמפורט להלן:

חטיבה א': לימודי ליבה - 14 ש"ס

חטיבת לימודי הליבה היא תוכנית חובה, והיא כוללת תמהיל של קורסים מתחום מדעי הסביבה ומתחום מדעי החברה והחינוך, במטרה להקנות אוריינות מדעית-סביבתית לסטודנטים שאינם

בעלי תואר ראשון במדעים וכן לעסוק בהיבטים חברתיים, פילוסופיים, אפיסטמולוגיים ואתיים של החינוך הסביבתי. עוד כוללת התוכנית קורסים מתודולוגיים שמטרתם להקנות תשתית של ידע מחקרי בתחום החינוך הסביבתי.

חטיבה ב': לימודי בחירה - 16 ש"ס

חטיבת לימודי הבחירה כוללת קורסים ייעודיים בשני אשכולות תוכן המהווים שני כיווני התמחות:

תחום מדעי הסביבה: התוכנית כוללת קורסים בתחום מדעי הסביבה והשפעות סביבתיות, כגון אקולוגיה (תיאורטית ויישומית), ביולוגיה סביבתית (האדם, החי והצומח, מיקרואורגניזמים השפעות זיהומים על בריאות האדם), בעיות סביבתיות הנגרמות בהשפעת האדם, כגון השפעות על זמינות של משאבי טבע וזיהומי מים ואוויר.

תחום קהילה-חברה: התוכנית כוללת קורסים ייעודיים שמטרתם לעודד ולטפח הן מודעות לנושאי הסביבה והן מעורבות חברתית וציבורית, כמו למשל: היבטים חברתיים ציבוריים של איכות הסביבה בישראל, קהילה וסביבה, יזמות סביבתית, דתות וסביבה והסיוור הלימודי ככלי בחינוך סביבתי.

סטודנטים בעלי רקע מדעי יוכלו לבחור קורסים גם מתחום קהילה-חברה נוסף על הקורסים מתחום התמחותם.

תוכנית הלימודים של סטודנטים ללא רקע מדעי תכלול גם 3 קורסים סמסטריאליים מתחום המדעים להשלמת בסיס הידע המדעי (על חשבון קורסי בחירה).

סמינריונים ופרויקט גמר - 10 ש"ס

הסטודנט בתוכנית חינוך סביבתי יכין שתי עבודות סמינריות במסגרת של קורסים: האחת עיונית, שתוגש במסגרת קורס סמינריוני סמסטריאלי הנלמד בתחום ההתמחות (מדעי הסביבה או חינוך סביבתי), שהזיכוי עבורו לסטודנט הוא 2 ש"ס. עבודת הסמינריון השנייה נלמדת כקורס שנתי ונחשבת לסמינריון מחקרי. במהלכה הסטודנט יחקור יוזמה חינוכית-סביבתית מהשדה החינוכי שלו במתודה של מחקר פעולה. הזיכוי לסטודנט עבורה הוא 4 ש"ס.

1. פרויקט הגמר

הוא עבודה אישית שתתמקד בחינוך סביבתי ותכלול רכיב של חקר או פיתוח עצמאי. פרויקט הגמר מתחיל בשנת הלימודים השנייה וביצועו מלווה בסדנה שבה ילובנו סוגיות של מתודולוגיות מחקר ודרכי כתיבה מתאימות. הזיכוי לסטודנט עבור השתתפות בסדנת הליווי לפרויקט הגמר הוא 4 ש"ס. פרויקט הגמר יונחה באופן קבוצתי. הסטודנט יוכל לבחור שדה מחקר משותף לקבוצת מחקר.

תנאי קדם לפרויקט הגמר הוא השלמת כל קורסי החובה. כמו כן על הסטודנט לסיים בהצלחה שתי עבודות סמינריות.

הנחיות מפורטות להכנת פרויקט הגמר ולאופן כתיבתו מתפרסמות לקראת כל שנת לימודים.

2. מסלול מחקרי (תזה)

המסלול מיועד לסטודנטים מצטיינים המעוניינים לפתח את יכולתם המחקרית בתחום החינוך הסביבתי לביה"ס היסודי ולמתעדים להמשיך את לימודיהם לתואר שלישי בתחום. המסלול מאפשר ללומדים בו להתמקד במחקר מעמיק ולהגיש עבודת גמר מחקרית מוקפדת ברמה של תזה.

תואר שני בחינוך סביבתי במסלול המחקרי

פרק	סעיף	היקף הקורס בש"ס	חובה/ בחירה	
לימודי מתודולוגיה		שנה א'	שנה ב'	
	שיטות מחקר כמותיות א	2		חובה
	שיטות מחקר איכותניות א	2		חובה
	שיטות מחקר כמותיות מתקדמות ב'		2	חובה
	שיטות מחקר איכותניות מתקדמות ב'		2	חובה
סה"כ ש"ס לפרק לימודי מתודולוגיה 8-10 ש"ס				
לימודי ליבה	משמירת טבע לקיימות: גישות משתנות בחינוך הסביבתי	2		חובה
	משאבי טבע בעידן של משבר סביבתי	2		חובה
	הביוספרה בעידן של משבר סביבתי	2		חובה
	המגוון הביולוגי	4		חובה
	מערכות חברתיות-אקולוגיות (סיוורים)		2	חובה
	אתיקה סביבתית	2		חובה
סה"כ ש"ס לפרק לימודי ליבה 14 ש"ס				
לימודי ההתמחות	קורסי בחירה בתחום מדעי הסביבה			
	מים - איכות, זיהום וטיפול	2	בחירה	
	אנרגיה וסביבה	2	בחירה	
	מדע אזרחי (קורס מרוכז)	2	בחירה	
	קורסי בחירה בתחום חברה-קהילה			
	קיימות עירונית	2	בחירה	
	יבין אדם לחה: תפיסות חדשניות של בעל החיים והשלכותיהן על חינוך ערכי	2	בחירה	
	תכונת ההתכוננות- למידה בסביבה חוץ כיתתית	2	בחירה	
	קורסי יסוד במדעים - לחייבים (לא נכלל במניין קורסי הבחירה לתואר בתוכנית המחקרית)			
	תופעת החיים בהיבט סביבתי	2	לחייבים	
קורסי יסוד לחייבים	תורשה, בריאות וסביבה	2	לחייבים	
	חשיבה מדעית בחינוך הסביבתי	2	לחייבים	
סה"כ ש"ס לפרק לימודי התמחות כולל/לא כולל קורסי יסוד לחייבים 6-12 ש"ס				

תואר שני בחינוך סביבתי במסלול המחקרי (המשך)

	חובה		4	סמינריון מחקרי - מחשיבה אקולוגית לאזרחות סביבתית	סמינריונים וסדנת גמר
	חובה סמינריון אחד בהתאם להתמחות		2	סמינריון בחינוך סביבתי (התמחות חברה-קהילה)	
				סמינריון - במדעי הסביבה (התמחות מדעי הסביבה)	
		2		סמינריון מחקרי בחינוך סביבתי	
				סה"כ ש"ס לסמינריון מחקרי	
חובה	2			סדנת מחקר מלוות תזה	
		1		עבודת גמר	
				סה"כ ש"ס סמינריונים וסדנת גמר 11 ש"ס	
	22.5-19.5 שעות שנתיות			45-39 שעות סמסטריאליות (ש"ס)	סה"כ לילקוט

החוג למתמטיקה

מתמטיקה לכיתות א'-ו'

ראש החוג: ד"ר רותי ברקאי

תוכנית הלימודים מכוונת לביסוס והעמקה של הידע המתמטי, ללימוד דרכים ושיטות להוראת המתמטיקה, להכרת דרכי חשיבה מתמטית של ילדים, לפיתוח גמישות בחשיבה המתמטית ולגילוי עניין במקצוע המתמטיקה. ההתמחות מכשירה מורים מתמחים במתמטיקה לבית הספר היסודי.

מתמטיקה - יסודי

התמחות ראשית (היקף 52 נקודות)

נושאי לימוד	דרישות קדם (מס' קורס)	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
מספרים, קבוצות, פעולות		2				2
תורת הקבוצות	1	2				2
מבוא לתורת המספרים		2				2
התאמות ופונקציות	3	2				2
היבטים פסיכולוגיים בהוראת מתמטיקה		2				2
היבטים פסיכולוגיים היסטוריים של החשיבה המתמטית	5	2				2
הנדסה א'		2				2
הנדסה ב'	7	2				2
הסתברות			2			2
מתודיקה של הוראת המתמטיקה (שנה ב')	1-8		4			4
ממספרים טבעיים למספרים רציונליים א'	1-4		2			2
ממספרים טבעיים למספרים רציונליים ב'	11		2			2
מבוא לאנליזה	4		2			2
מחשבים בהוראת המתמטיקה	1-8		4			4
מתמטיקה - מחקר והוראה	12			2		2
מתודיקה של הוראת המתמטיקה (שנה ג')	10			4		4
סוגיות בהנדסה אוקלידית				4		4
גיאומטריה אנליטית					4	4
סמינריון בחינוך מתמטי	1-18				6	6
סך הכול לילקוט		16	16	10	10	52

מתמטיקה לכיתות א'-ו' בחינוך המיוחד

ראש החוג: ד"ר רותי ברקאי

ההתמחות מכשירה מורים מתמחים במתמטיקה בחינוך המיוחד לבית הספר היסודי.

מתמטיקה - חינוך מיוחד התמחות ראשית (היקף 52 נקודות)

נושאי לימוד	דרישות קדם (מס' קורס)	שנה 'א'	שנה 'ב'	שנה 'ג'	שנה 'ד'	סה"כ
מספרים, קבוצות, פעולות		2				2
תורת הקבוצות	1	2				2
מבוא לתורת המספרים		2				2
התאמות ופונקציות	3	2				2
היבטים פסיכולוגיים בהוראת מתמטיקה		2				2
היבטים פסיכולוגיים היסטוריים של החשיבה המתמטית	5	2				2
הנדסה א'		2				2
הנדסה ב'	7	2				2
הסתברות			2			2
מתודיקה של הוראת המתמטיקה (שנה ב')	1-8		4			4
ממספרים טבעיים למספרים רציונליים א'	1-4		2			2
ממספרים טבעיים למספרים רציונליים ב'	12		2			2
מבוא לאנליזה	4		2			2
מחשבים בהוראת המתמטיקה	1-8		4			4
מתמטיקה - מחקר והוראה	13			2		2
מתודיקה של הוראת המתמטיקה (שנה ג')	10-11			4		4
סוגיות בגיאומטריה אוקלידית	1-4, 7-9, 12-14		4			4
מחשבון לאלגברה			2			2
סדרות וטורים ממשיים			2			2
גיאומטריה אנליטית	1-19				4	4
מבנים אלגבריים / בחירה כללית				2		2
סך הכול לילקוט		16	16	16	4	52

תואר שני בחינוך מתמטי לבית הספר היסודי

עם אפשרות להרחבת הסמכה לחטיבת הביניים

ראש התוכנית: פרופ' דורית פטקין

צוות היגוי: פרופ' דורית פטקין, פרופ' צביה מרקוביץ', ד"ר רותי ברקאי,
ד"ר רונית בסן-צינצינטוס

רקע

מקצוע המתמטיקה הוא מהמקצועות החשובים והמרתקים בעולם והוא משמש בסיס מדעי וכלי חיוני בתחומים רבים: טכנולוגיה, הנדסה, רפואה, כלכלה ועוד.

המתמטיקה נחוצה לכל אזרח בחברה המודרנית, בעולם שבו הטכנולוגיה והתקשוב תופסים מקום מרכזי. בעקבות זאת, החינוך המתמטי הוא אתגר לאומי וחברתי להעצמת ילדים ונוער, כלי לקידום הישגיהם הלימודיים והחברתיים ואופק לתעסוקה עתידית בחייהם הבוגרים. כפועל יוצא, שיפור הוראת המתמטיקה בבתי הספר הוא משימה בעלת חשיבות חברתית עליונה.

מטרות התוכנית: להעמיק ולהרחיב את הידע בתחום התוכן ואת הידע הפדגוגי-תוכני של מורים למתמטיקה ולחשוף אותם למחקר אקדמי הנותן מענה לאתגרים העולים מהוראת המתמטיקה בשטח.

חינוך מתמטי - ייחודה של התוכנית

התוכנית פותחת למורים הלומדים בה כיוונים חדשים בהוראת המתמטיקה ומציידת אותם בכלים המאפשרים פיתוח תובנה מתמטית, כישורים לפתרון בעיות, גישות מחקריות, חשיבה חזותית ומרחבית, עיסוק בחקר נתונים, הוראה מותאמת לאוכלוסיות מגוונות ושילוב מחשב בהוראת מתמטיקה.

יעדי התוכנית

1. העמקת ההשכלה המתמטית של הלומדים: הקניית תכנים מתמטיים חדשים ברמה גבוהה והעמקת הידע שנלמד בתואר הראשון.
2. התמקדות בתהליכי הוראה ולמידה וגישות פסיכולוגיות-דידקטיות בהוראת מתמטיקה.
3. הרחבת הידע בהערכה ומתודולוגיה מחקרית - הרחבת הידע בתחום שיטות המחקר הכמותיות והאיכותניות, והעמקת היכולת לכתבה אקדמית.

בתוכנית שני מסלולים:

1. מסלול עם פרויקט גמר - היקף הלימודים: 21 ש"ש

6 ש"ש - קורסים דיסציפלינריים במתמטיקה

7 ש"ש - קורסים בחינוך מתמטי

8 ש"ש - קורסים מתודולוגיים, סמינריונים וסדנת פרויקט גמר

מסגרת הלימודים: יום לימודים בשבוע, יום ג' בשעות 8:30-19:15

2. מסלול מחקרי (תזה)

המסלול מיועד לסטודנטים מצטיינים המעוניינים לפתח את יכולתם המחקרית בתחום החינוך המתמטי לביה"ס היסודי ולמתעתדים להמשיך את לימודיהם לתואר שלישי בתחום. המסלול מאפשר ללומדים בו להתמקד במחקר מעמיק ולהגיש עבודת גמר מחקרית מוקפדת ברמה של תזה.

היקף הלימודים: 19 ש"ש

6-5 ש"ש - קורסים דיסציפלינריים במתמטיקה

6-5 ש"ש - קורסים בחינוך מתמטי

8 ש"ש - קורסים מתודולוגיים, סמינריונים וסדנת עבודת גמר מחקרית.

מסגרת הלימודים: יום לימודים בשבוע, יום ג' בשעות 8:30-19:15

תואר שני בחינוך לפעילות גופנית ולבריאות (M.Ed.)

ראש התוכנית: ד"ר גילי יוסף

צוות היגוי: ד"ר גילי יוסף, ד"ר רינת ארביב-אלישיב, פרופ' יובל חלד, פרופ' יורם אפשטיין

השינויים המואצים בסביבת חייו של האדם בחברה המודרנית השפיעו על אורח החיים בציבור הישראלי. הפעילות הגופנית והמשחק בחברותא בשעות הפנאי הצטמצמו ופינו את מקומם לשעות צפייה רבות בטלוויזיה ולשימוש נרחב במחשב; נפגמה איכות התנועה בתפקוד היום-יומי; האכילה של מזונות מעובדים ומזון מהיר תפסה את מקומו של האוכל הטבעי והמזין; קצב החיים המודרניים יוצר לחצים נפשיים מוגברים וגזל שעות שינה איכותיות. שינויים אלו פוגמים באיכות החיים ועלולים לגרום, כבר מגיל הילדות, להתפתחות הפרעות התנהגותיות הפוגעות בבריאותו של האדם, כגון: ליקויי יציבה, השמנה, טרשת עורקים, סרטן, חרדה ודיכאון.

התוכנית ללימודי תואר שני בחינוך לפעילות גופנית ולבריאות מכשירה מורים בעלי ניסיון, ברמה של תואר שני, לעבודה במסגרות החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי. הלומדים בתוכנית יקבלו ארגז כלים שיאפשר להם הבנה יסודית ומודעות עמוקה לאורח חיים פעיל ובריא בכל קבוצות הגיל ובכל מסגרות הפעילות.

אבני היסוד של התוכנית

תוכנית הלימודים משלבת בין:

א. רובד הפעילות הגופנית בהקשרה הבריאותי, הפונקציונלי, הקניזולוגי והארגונומי.

ב. רובד מדעי הבריאות, בהקשרה לחינוך לבריאות ולקידום אורח חיים פעיל ובריא.

בתוך שני הרבדים שזורים שלושה תחומי דעת:

א. **תחום מדעי גוף האדם.** תחום זה נועד להרחיב ולהעמיק את הידוע היום על אורח חיים פעיל ובריא במעגל החיים. קורסים הנוגעים לתחום זה יתמקדו בלימוד ההשפעה של הרגלי פעילות גופנית, תנועה, תזונה, רגיעה ושינה על תפקודן של מערכות הגוף השונות, כגון: מערכת התנועה, מערכת העצבים, מערכות הלב והריאות, המערכת ההורמונלית והמערכת החיסונית.

ב. **תחום החינוך והפדגוגיה.** תחום דעת זה עוסק בממדים היוצרים סביבה חינוכית בריאה, המעודדת תנועה ופעילות גופנית. הקורסים בתחום דעת זה מקנים כלים המאפשרים לבנות, ליישם ולבצע תוכניות לימודים ופעולות חינוכיות הנוגעות לעיצוב אורח חיים פעיל ובריא.

ג. **תחום מדעי החברה.** תחום דעת זה מקנה כלים לתפעול ושימוש במשאבים הסביבתיים על מנת לעודד אורח חיים פעיל במשולב בהרגלי הבריאות הנדרשים בחיי הקהילה ביום-יום.

מבנה התוכנית

היקף התוכנית הוא 44 ש"ס (שעות סמסטריאליות), במשך שתי שנות לימוד. התוכנית כוללת קורסי חובה, קורסי בחירה וסמינריונים.

כל סטודנט חייב ללמוד במהלך התואר את כל קורסי החובה, 5 קורסי בחירה ו-2 סמינריונים.

במהלך תשע"ח התוכנית תתקיים פעם בשבוע, בימי רביעי (19:15-8:30).

פירוט חטיבות הלימוד:

א. חטיבה א': לימודי יסוד - 14 ש"ס

באשכול זה יילמדו 3 תחומי דעת (תחום מדעי החברה, תחום חינוך ופדגוגיה ותחום מדעי גוף האדם). החטיבה כוללת 7 קורסי חובה.

ב. חטיבה ב': לימודי התמחות - לימודי פעילות גופנית ובריאות המחולקים לשני אשכולות - 20 ש"ס
כל הסטודנטים ילמדו את כל קורסי החובה בשני האשכולות, ובנוסף יבחרו ממגוון קורסי הבחירה משני אשכולות ההתמחות (בסה"כ 5 קורסי בחירה).

1. אשכול פעילות גופנית ובריאות בגיל הילדות (לידה עד 18)

באשכול זה יילמדו 3 תחומי דעת: תחום מדעי החברה, תחום חינוך ופדגוגיה ותחום מדעי גוף האדם (בהיבט של גיל הילדות).

באשכול זה 3 קורסי חובה (6 ש"ס) ו-7 קורסי בחירה.

2. אשכול פעילות גופנית ובריאות באוכלוסייה הבוגרת - (18 ומעלה)

באשכול זה יילמדו 3 תחומי דעת (תחום מדעי החברה, תחום חינוך ופדגוגיה ותחום מדעי גוף האדם) בהיבט של האוכלוסייה הבוגרת.

באשכול שני קורסי חובה (4 ש"ס) ו-10 קורסי בחירה.

ג. חטיבה ג': סמינריונים וסדנת גמר - 10 ש"ס

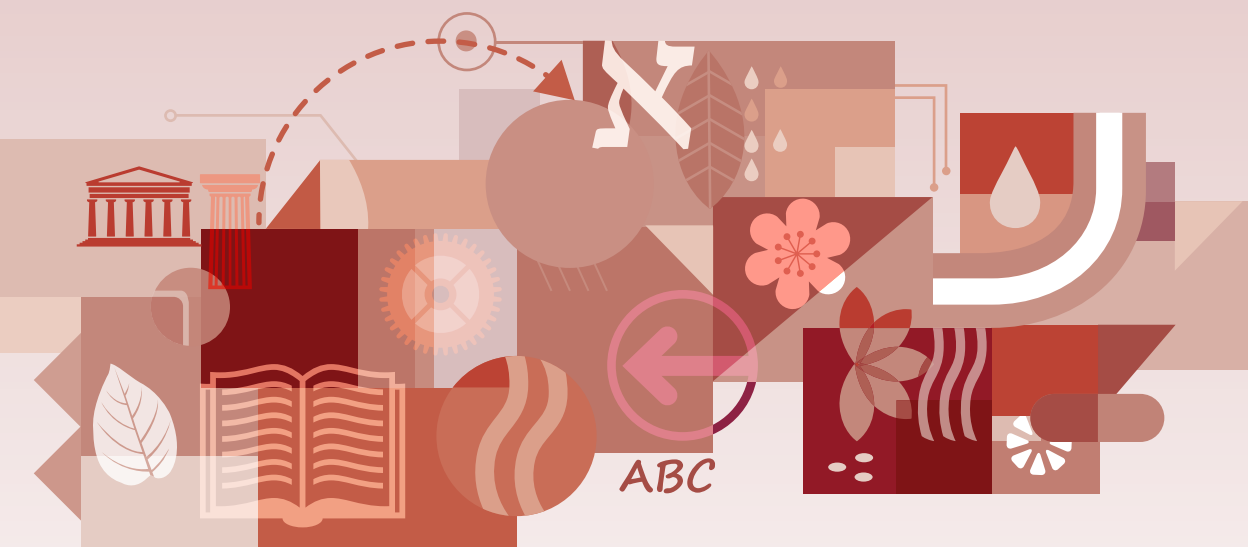
1. שני סמינריונים - 6 ש"ס

כל תלמיד יבחר שני סמינריונים מתוך ארבעת הסמינריונים המוצעים:

סמינריון אמפירי (4) וסמינריון ספרותי (2)

2. סדנת עבודת גמר - 4 ש"ס

הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה להוראת האנגלית

המסלול הרב-גילי: הוראת האנגלית לבית הספר היסודי והעל-יסודי (ג'-י')

ראש המחלקה: ד"ר בוורלי טופז

המחלקה מכשירה מורים להוראת האנגלית במסלול רב-גילי - הוראת האנגלית בבית הספר היסודי והעל-יסודי (ג'-י').

רקע

המסלול הרב-גילי מציע תוכנית שבה יוכשרו הלומדים להוראת השפה האנגלית לכל שכבות הגיל. בבסיס תוכנית הלימודים עומדת התפיסה שהשפה האנגלית היא שפה בינלאומית ועל כן ההקשר התרבותי והתקשורתי של השפה הוא חלק מהותי וחשוב. ההכשרה מספקת ללומדים ידע נרחב במקורות הבלשניים, הספרותיים והתרבותיים של השפה האנגלית וכן כלים מגוונים ליישום תיאוריות עדכניות בהוראת שפה זרה. הלומדים יקבלו תואר ראשון בחינוך B.Ed. ותעודת הוראה באנגלית לבית הספר היסודי והעל-יסודי (ג'-י').

יעדים

- לפתח מיומנויות גבוהות בשפה האנגלית, כולל הבעה בעל פה ובכתב.
- להקנות ללומדים ידע נרחב במקורות הבלשניים, הספרותיים והתרבותיים של השפה האנגלית.
- לקרב את הלומדים לעקרונות התיאורטיים של שיטות מסורתיות וחדשניות ללימוד שפות והוראתן.
- לחשוף שאת הלומדים למגוון אמצעי הוראה ועזרי הוראה הזמינים ללימוד השפה האנגלית.
- לתת ללומדים כלים על מנת להתמודד עם אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים בעת הוראה שפה שנייה.
- לתת ללומדים כלים להוראת אנגלית, השפה הגלובלית, בהקשרים שונים ומגוונים.

מבנה התוכנית

תוכנית הלימודים היא ארבע-שנתית וכוללת לימודים עיוניים והתנסות מעשית בבתי הספר. בתוכנית הלימודים תחומים אחדים: בלשנות אנגלית, ספרות אנגלית, שיפור מיומנויות השפה האנגלית וקורסים דידקטיים בהוראת אנגלית. החל בשנה הראשונה מתנסים הסטודנטים בעבודה מעשית בבית הספר בליווי צמוד של צוות ההדרכה הפדגוגית. בשנה הרביעית משולב סטאז' בהוראה המאפשר לסטודנט/ית לקבל את רישיון ההוראה של משרד החינוך.

דרכי הלמידה

הלומדים חשופים למגוון שיטות הוראה, כגון: הוראה פרונטלית, שיעורים מקוונים, סדנאות למידה, עבודה בקבוצות ועבודה בזוגות.

מסגרת היקף הלימודים

היקף הלימודים בתוכנית הוא 95 שעות שנתיות ש"ש (190 נקודות זכות). השעות מתפרשות על פני 4 שנות לימוד, ועיקר היקף הלימודים נלמד בשלוש השנים הראשונות. נושאי הלימוד מחולקים לתחומי דעת כגון לימודי יסוד, לימודי חינוך, פדגוגיה התנסות ולימודי התמחות. הלימודים מתקיימים שלושה ימים בשבוע, בימים א' ב' ו-ג'

נוסף לתואר ולתעודת הוראה הלימודים בתוכנית מקנים שתי תעודות: תעודת תרגום ועריכה; תעודת אבחון והערכה של תלמידים עם לקויות למידה.

הכשרה להוראה בהתמחות אנגלית (רב-גילי) מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

סה"כ	נקודות				סעיף	פרק
	שנה ד'	שנה ג'	שנה ב'	שנה א'		
4				4	לשון	לימודי יסוד והעשרה
2			2		יישומי מחשב בחינוך	
2			2		תרבות/מורשת עם וחינוך לאזרחות	
8			4	4	סך הכול לפרק לימודי יסוד	
2				2	סוציולוגיה של החינוך	לימודי חינוך
2			2		חברה ישראלית	
4				4	מבוא לפסיכולוגיה	
2				2	מבוא לפילוסופיה של החינוך	
2				2	קריאה מודרכת בפילוסופיה	
6	6				סמינריון בחינוך	
4			4		מתודולוגיה מחקרית	
22	6		6	10	סך הכול לפרק לימודי החינוך	
24		8	8	8	דרכי הוראה	התנסות
22		8	8	6	התנסות בהוראת אנגלית	
4			4		הוראת אנגלית בחינוך הבלתי פורמלי (מעורבות חברתית)	
50		16	20	14	סך הכול לפרק פדגוגיה והתנסות	
104	6	34	30	34	התמחות אנגלית	
6	6				סמינריון באנגלית	
110	12	34	30	34	סך הכול לפרק התמחות	
190	18	50	60	62	סך הכול לילקוט	
לימודי מכללה						
4	4				סדנת סטאז'	
4			4		עזרה ראשונה	
1		1			זהירות בדרכים	
1		1			ביטחון ובטיחות	
2		2			לימודי שואה וג'נוסייד	

שפה וספרות אנגלית (היקף 110 נקודות)

נושאי לימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
מיומנויות					
יומנה בעל פה	8	4			12
יומנה בכתב	8	4			12
סך הכול	16	8			24
בלשנות תיאורטית					
מבנה האנגלית וניתוח מעמית	4				4
מבוא לבלשנות	2				2
מורפולוגיה ורכישת לקסיקון		2			2
תחביר		2			2
פונטיקה ופונולוגיה		2			2
סך הכול	6	4	2		12
בלשנות שימושית					
מודלים של קריאה	4				4
תיאוריות ברכישת שפה שנייה		2			2
יסודות האוריינות בשפה שנייה		2			2
דקדוק פדגוגי		2			2
רטוריקה ושיח		2			2
סוציולינגוויסטיקה		2			2
קורפוס לשוני		2			2
תיאוריות בכתובה		2			2
מבכנים בשפה זרה		2			2
הערכה חלופית		2			2
הערכת טקסטים		2			2
בחירה כללי	2				2
סך הכול	6	6	14		26
ספרות					
ניתוח ספרות א': סיפורת	2				2
ניתוח ספרות ב': דרמה	2				2
מבוא לספרות בריטית 1		2			2
מבוא לספרות בריטית 2		2			2
ספרות בת זמננו		2			2
מבוא לספרות אמריקאית		2			2
הוראת ספרות		2			2
בחירה - ספרות		2			2
ספרות רב-תרבותית באמריקה		2			2
ספרות ילדים		2			2
בחירה כללי	2				2
סך הכול	6	10	6		22

שפה וספרות אנגלית (המשך)

נושאי לימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סך הכול
אשכול לקויות למידה					
לקויות למידה התפתחותיות			2		2
לקויות למידה באנגלית כשפה זרה			2		2
תיאוריות עכשוויות בניהול כיתה			2		2
אבחון והערכה דיאגנוסטית של קשיי למידה				2	2
סך הכול			6	2	8
אשכול תרגום ועריכה					
ז'נרים בתרגום			2		2
תרגום ועריכה ככלי בהוראת אנגלית			2		2
סוגיות יסוד בתרגום				2	2
דו-לשוניות ותרגום				2	2
סך הכול			4	4	8
סמינריון בהוראת אנגלית				6	6
קורס חברתי		2			2
כיתה הטרוגנית - מתיאוריה למעשה			2		2
סך הכול			2	6	10
סך הכול לילקוט	34	30	34	12	110

מדעי הרוח – בדגש עיוני-תרבותי

מסלול: על-יסודי

ראש המחלקה: ד"ר תמר קטקו

מטרת התוכנית להכשיר מורות ומורים רחבי השכלה, חרוצים, בעלי נוכחות מנהיגותית וגישה אינטלקטואלית, המטפחים מחשבה ביקורתית ודחף בלתי נלאה ללמידה ולעשייה בתחום מדעי הרוח, החברה והתרבות. סטודנטים שיירשמו לתוכנית יבחרו שתיים מתוך שלוש ההתמחויות הבאות:

1. ספרות
2. מקרא
3. היסטוריה

הלומדים יוכשרו להוראה בבתי הספר העל-יסודיים (כיתות ז'-י') ויקבלו תואר ראשון בחינוך (B.Ed.) ותעודת הוראה למקצועות שבחרו.

מבנה הלימודים ודרכי הלמידה

הבוחרים במסלול לימודים זה יעצבו את תוכנית הלימודים השנתית והרב-שנתית שלהם באופן אישי. לרשותם יעמדו צוות מייעץ ומגוון של קורסים לבחירה, הן מתוך קורסי הפקולטה למדעי הרוח והחברה והן מתוך מאגר הקורסים הכללי של המכללה.

מלבד שיעורי ההכשרה הפדגוגית תתכנס קבוצת הלומדים מדי שבוע לאורך כל תקופת הלימודים למפגשי ערב ייחודי - "מפגש תרבות". במפגשים אלה, שישתתפו בהם בין היתר אנשי תרבות ורוח, ייחשף עולמם הפנימי והתרבותי של פרחי ההוראה, ייערכו צפיות מונחות בסרטים איכותיים ושיחות על ענייני היום והשעה ועל ספרים, כתבות ויצירות אחרות. מעת לעת תצא הקבוצה לפעילויות תרבותיות משותפות, ימי עיון וסיורים מחוץ למכללה.

בשנה ב' יתקיים, במקביל ללימודים העיוניים, תהליך הכשרה פדגוגית בבתי הספר המלווה בהדרכה צמודה של מדריכים מיומנים. מדריכים אלו ישלבו למידה בסדנאות מתודיות עם התנסות בהוראה מעשית ועבודה חינוכית ישירה עם תלמידים בבית הספר העל-יסודי בבתי ספר איכותיים במרחב תל אביב ובאזור המרכז. בשנה ב' יעסקו הלומדים במפעל מעורבות חברתית של 60 שעות עם אוכלוסיות מודרות בתוך החברה הישראלית.

בשנה ג' יתקיים קורס מיוחד שיכשיר את קבוצת הלומדים לנהל כיתה ולהתנהל בתוך בית הספר, ליצור קשר נכון עם תלמידים והוריהם ועם המערך החינוכי המסייע של בית הספר. מפגש זה יזמן אליו בוגרים מחנכים שיספרו מניסיונם ויציעו דרכים לקיום עבודה חינוכית פורייה ומאתגרת. במסגרת זו הסטודנטיות והסטודנטים יפגשו מנהלי בתי ספר ומחנכים בעלי שיעור קומה ודמויות מופת בשדה ההוראה.

מסלול על-יסודי: מדעי הרוח בדגש עיוני-תרבותי
 מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

סה"כ	נקודות				סעיף	פרק
	שנה ד'	שנה ג'	שנה ב'	שנה א'		
4				4	לשון עברית	לימודי יסוד והעשרה
4				4	אנגלית לפטור	
2				2	יישומי מחשב והעשרה	
10				10		סך הכול לפרק
					מדעי החינוך	לימודי חינוך
2				2	פילוסופיה של החינוך	
2				2	קריאה מודרכת בפילוסופיה	
4				4	פסיכולוגיה	
2				2	סוציולוגיה של החינוך	
2			2		חברה ישראלית	
12		4	4	4	מפגש תרבות	
2			2		קורס מלווה מעורבות חברתית	
4			4		מעורבות חברתית פעילה	
6		6			סמינריון חינוך	
8	2	4	2		שיעור מתקדם בחינוך/תרבות	
4			4		מתודולוגיה	אוריינות מחקר בחינוך ובהוראה
48	2	14	18	14		סך הכול לימודי חינוך
4			4		סמינר דידקטי	דרכי הוראה
4		4			סמינר דידקטי	
2		2			ניהול כיתה/לקויות למידה	
10		6	4			סך הכול התמחות בהוראה
8			8		התנסות בהוראה - התמחות א'	התנסות בהוראה
8		8			התנסות בהוראה - התמחות ב'	
2		2			הפקת מיזם תרבות והתנסות ביישומו	
18		10	8			סך הכול התנסות בהוראה
76	8	24	30	14		סך הכול לפרק
52	6	16	14	16	התמחות היסטוריה/ספרות/מקרא	לימודי התמחות
52		20	16	16	התמחות היסטוריה/ספרות/מקרא	
104	6	36	30	32		סך הכול לימודי התמחות
190	14	60	60	56		סך הכול לילקוט

לימודי מכללה

4	4				סדנת סטאז'	
1		1			זהירות בדרכים	
4			4		עזרה ראשונה	
1		1			ביטחון ובטיחות בבית הספר	
2		2			לימודי שואה וג'נוסייד	

החוג לספרות

ראש החוג: ד"ר מימי חסקין

רקע

מטרתו של החוג לספרות היא להכשיר בוגרות ובוגרים בעלי השכלה רחבה בספרות העברית והכללית שתאפשר להן/ם להשתלב בהוראה בבית הספר היסודי והעל-יסודי, במחקר ובלימודים לקראת תארים מתקדמים במדעי הרוח.

בלימודי הספרות ננסה לברר שאלות מרכזיות: מהי הספרות, כיצד היא בנויה ובמה היא שונה מטקסטים כתובים אחרים כגון עיתונות. האם הספרות נועדה להיות היא עצמה, ספרות לשם ספרות, או שיש לה מטרות פוליטיות, חברתיות, תרפויטיות ואחרות? האם הספרות היא פרי השראה בת השמים או פרי תכנון ועבודה של הסופר/ת?

לימודי החוג לספרות חותרים לתפיסה הומניסטית של הספרות ושואפים להקנות ללומדות/ים כלים לניתוח, לפרשנות ולביקורת יצירות ספרות, מתוך גישה רב-תחומית הבודקת יחסים דיאלוגיים בין ספרות לקולנוע, לציור ולמוזיקה, בין ספרות להיסטוריה, לפילוסופיה ולמקרא. דגש מיוחד מושם על עידוד קריאה עצמאית, על התעניינות במתרחש בספרות העכשווית המתהווה ועל דרכי הוראת הספרות.

החוג מציע שלושה סוגים של קורסים:

- ❖ **קורסי חובה מבוא** - מבוא לסיפורת, מבוא לשירה, שירת ימי הביניים, ספרות ילדים וספרות ההשכלה.
- ❖ **קורסי בחירה מגוונים** המתפרשים על שלוש חטיבות: ספרות עברית, ספרות עולמית וספרות ילדים.
- ❖ **קורסים העוסקים בהיבטים הפדגוגיים והדידקטיים** של הוראת הספרות, והנלמדים במקביל להתנסות הסטודנטיות/ים בהוראת מקצוע הספרות בבית הספר היסודי והעל-יסודי.

הלימודים בחוג חותרים לגיוון דרכי ההוראה:

- חלק מהקורסים יתקיימו כסדנאות בשילוב אומנויות.
- בחלק משהיעורים יתארחו מומחים מחוץ למכללה, כולל סופרים/ות.
- חלק מהשיעורים יתקיימו בהובלה משותפת של הסטודנטים/ות.
- סיורים וביקורים במוזיאונים.

ספרות - עלייסודי

התמחות ראשית (היקף 52 נקודות)

מספר קורס	נושאי לימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
1	מבוא לסיפורת	4				4
2	מבוא לספרות ילדים	2				2
3	מבוא לשירה	4				4
4	שירת ימי הביניים		2			2
5	תחנות יסוד בספרות		4			4
6	מתודיקה של הוראת ספרות		4			4
7	פרוסמיניריון		4			4
8	ספרות ההשכלה			2		2
9	סמינריון / שיעורי בחירה				6	6
10	שיעור בחירה	4	2	8		14
11	שיעורי בחירה במדעי הרוח	4				4
12	בחירה כללי	2				2
סך הכול לילקוט		20	16	10	6	52

ספרות יסודי

התמחות ראשית (היקף 52 נקודות)

מספר קורס	נושאי לימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
1	מבוא לסיפורת	4				4
2	שיעור בחירה	6	4	4		14
3	מבוא לשירה	4				4
4	מבוא לספרות ילדים	2				2
5	שירת ימי הביניים		2			2
6	תחנות יסוד בספרות		4			4
7	מתודיקה של הוראת ספרות		4	4		8
8	פרוסמיניריון		4			4
9	ספרות ההשכלה			2		2
10	סמינריון				6	6
11	בחירה כללי	2				2
סך הכול לילקוט		18	18	10	6	52

ספרות - חינוך מיוחד

התמחות ראשית (היקף 52 נקודות)

מספר קורס	נושאי לימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
1	מבוא לסיפורת	4				4
2	שיעור בחירה	6	6	8		20
3	מבוא לשירה	4				4
4	תחנות יסוד בספרות		4			4
5	שירת ימי הביניים		2			2
6	מבוא לספרות ילדים		2			2
7	מתודיקה של הוראת ספרות		4	4		8
8	פרוסמינריון		4			4
9	ספרות ההשכלה			2		2
10	בחירה כללי	2				2
סך הכול לילקוט		16	22	14		52

מקרא ותרבות ישראל

לבית ספר יסודי ועל-יסודי

ראש החוג: ד"ר מורן גאם הכהן

רקע

הלימודים בחוג למקרא ותרבות ישראל כמוהם כיציאה אל מסע מרתק! לא זה השגור באופנה, השואף להרחיק עד כמה שניתן מעבר לים ומנסה להתחקות אחר תרבויות אקזוטיות (לא שלנו) נכספות; אלא מסע אחר, מסע בכיוון הנגדי, מסע (אולי) סותר. מסע שפניו עבר, שכתובתו היא ה"כאן". במסע זה נתחקה אחר עקבותיהם של אבות ואימהות, גיבורים וגיבורות, שבין אם היו ממשיים ובין אם היו מדומיינים, הסיפור שסופר אודותם פעם אחר פעם, בכל דור ודור, מפיהם של המאמינים הגדולים ביותר ומפיהם של הכופרים הגמורים ביותר, הוא הסיפור של כולנו.

המקרא, ספרות המדרש והאגדה, הפילוסופיה היהודית בימי הביניים ובעת החדשה, הזוהר והקבלה, החסידות והמחשבה היהודית בת זמננו, פרקים-פרקים מאותו סיפור. לכל אחד ואחת מכם מקום בסיפור הזה; ולכל אחת ואחד מכם המחויבות לדאוג לכך שגם לתלמידים העתידיים ימצא בו מקום.

החוג למקרא ותרבות ישראל מכשיר את לומדיו להוראה בבית הספר היסודי והעל-יסודי. לצד לימוד המקרא נעסוק בסוגיות הנוגעות בזהותם של המורות והמורים לעתיד ובאתגרים המיוחדים הניצבים לפני מורי המקרא: כיצד מלמדים ספרות בת שלושת אלפים שנה? כיצד ראוי ללמד ספרות אשר אלוהים במרכזה בעידן שלנו? כיצד נצליח ללמד ספרות שלשונה קשה ואף בלתי מובנת ואשר לעתים תהום פעורה בין תפיסת עולמנו לבין תפיסת עולמה? כיצד נוכל לבנות גשר בין אתמול ומחר, בין הימים הרחוקים ההם לבין ימינו אנו?

המסגרת הלימודית בחוג כוללת:

- קורסי מבוא במקרא ובתרבות ישראל.
- קורסי בחירה מגוונים העוסקים במקרא על סוגותיו, פרשנותו ומחקרו ובעולם הרחב של תרבות ישראל - ספרות חז"ל, הגות יהודית בימי הביניים, קבלה, חסידות, הגות ציונית והגות יהודית בת זמננו.
- קורסים שעיקרם הוראת המקצוע ושעוסקים בהיבטים הפדגוגיים והדידקטיים של הוראת המקרא. קורסים אלו משלבים לימוד סדנאי והתנסות מעשית בהוראה בבית הספר היסודי או העל-יסודי.

מקרא ותרבות ישראל - בית ספר יסודי; התמחות ראשית (היקף 52 נקודות)

מספר קורס	נושאי לימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
1	הסיפור המקראי	4				4
2	הספרות המקראית		6	4		10
3	צוהר לתרבות ישראל	2				2
4	ספרות האגדה והמדרש	4				4
5	פרשנות מסורתית		4			4
6	סוגיות בהוראת המקרא		4	4		8
7	מחשבת ישראל	6				6
8	התרבות היהודית			4		4
9	סמינריון**				6	6
10	בחינת בקיאות במקרא*	2				2
11	בחירה כללי	2				2
סך הכול לילקוט		20	14	12	6	52

* כל הסטודנטים ייבחנו בבחינת בקיאות במקרא. הבחינה תתקיים לפני תחילת שנת הלימודים השנייה של הסטודנט. ציון הבחינה ייכנס לממוצע הכללי.

** סטודנטים מהמחלקה לחינוך מיוחד ילמדו שיעורי בחירה במקום הסמינריון.
הערות: יש לקחת חלק בפעילויות העשרה של החוג: כנס חוגי ותיקון ליל שבועות.
ניתן לבחור עד 3 קורסי בחירה אצל אותו מרצה.

מקרא ותרבות ישראל - על-יסודי (היקף 52 נקודות)

מספר הקורס	נושאי לימוד	קורסי חובה	קורסי בחירה	סה"כ
		שנה א'-ב'	(חלוקה מוצעת)	
1	מבוא לספרות המקרא	4		4
2	הסיפור המקראי	2		2
3	צוהר לתרבות ישראל	2		2
4	מחשבת ישראל		8	8
5	ספרות האגדה והמדרש		4	4
6	סוגיות בהוראת מקרא	4		4
7	קורסים במקרא		8	8
8	קורסי רוחב - תרבות וזהות יהודית		8	8
9	סמינריון/שיעורים מתקדמים		6	6
10	בחירה במדעי הרוח	2		2
11	מבחן בקיאות במקרא*	2		2
12	בחירה כללי		2	2
סך הכול לילקוט		16	36	52

* הסטודנטים ייבחנו בבחינת בקיאות במקרא, על פי תוכנית הלימודים בחטיבת הביניים, בסוף שנה א'.
ציון הבחינה ייכנס לממוצע הכללי.

הערות: יש לקחת חלק בפעילויות העשרה של החוג: כנס חוגי ותיקון ליל שבועות.
ניתן לבחור עד 3 קורסי בחירה אצל אותו מרצה.

היסטוריה לכיתות ז'-י'

ראש החוג: ד"ר אמנון יובל

רקע

ההיסטוריה, מעצם טבעה, עוסקת בסיפורים אנושיים. ככזו, היא מזמנת ללומדים אותה תובנות ותכנים היכולים לסייע להם להתבונן באופן מעמיק, צלול ומפוכח לא רק על אירועי העבר אלא גם על אירועי זמנם ואף על עצמם ועל סביבתם הקרובה. לימוד ההיסטוריה מאפשר לנו להסיק שתי מסקנות הקשורות לזהות האנושית, שהן סותרות לכאורה אך משלימות למעשה: מחד גיסא, שבתקופות שונות ובקרב תרבויות שונות התקיימו דפוסי התנהגות חברתיים דומים, שחזרו על עצמם בווריאציות משתנות; ומאידך גיסא, שההיסטוריה האנושית תיעדה מגוון אדיר וכמעט בלתי מוגבל של התנהגויות אנושיות, שלא פעם סתרו האחת את רעותה.

בבסיס תוכנית הלימודים של הוראת ההיסטוריה במכללת סמינר הקיבוצים עומדת תפיסה ייחודית, הרואה בלימוד ההיסטוריה לא רק דרך להבין תהליכים פוליטיים, תרבותיים וחברתיים שעיצבו את העבר והמהדהדים בהווה, אלא גם התרחשות שנועדה לגבש את זהותם של הלומדות והלומדים ולהעניק להם חוויה של גילוי ומשמעות.

יעדי החוג ומטרותיו

1. לטפח סטודנטיות וסטודנטים אוהבי היסטוריה ובעלי ידע היסטורי רחב, הניחנים בסקרנות אינטלקטואלית, בחשיבה ביקורתית, במקוריות, ברוחב אופקים ובגישה יצירתית.
2. להקנות לסטודנטים/יות ידע וכלים לעבודה אפקטיבית ומעמיקה בתחום הוראת ההיסטוריה בפרט ובשדה החינוכי בכלל.
3. לצייד את הסטודנטים/יות בכלים שיאפשרו להם לנתח ולהעריך תופעות בעבר ובהווה מנקודות מבט שונות, ולנהל דיאלוג ביקורתי עם ידע ועם תפיסות מציאות הנמצאים בתהליכי שינוי מתמידים.
4. לאפשר לסטודנטים/יות לרכוש מיומנות בתכנון, פיתוח ולימוד של תוכניות לימודים בתחום ההיסטוריה.
5. לעודד את הסטודנטים/יות לגבש תפיסת עולם סדורה, לנקוט עמדה אל מול מציאות מאתגרת ומשתנה ולמקם את עצמם בעמדת מנהיגות במערכות החינוך השונות.

היסטוריה - על-יסודי

(היקף 52 נקודות)

מספר קורס	נושאי הלימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
1	מבוא לעת העתיקה - היסטוריה כללית	4				4
2	מבוא לעת העתיקה - בית שני	2				2
3	מבוא לימי הביניים	2				2
4	מבוא לעת החדשה המוקדמת	2				2
5	מבוא לתקופה המודרנית המאה 19-20	4				4
6	אוריינות אקדמית	2				2
7	מתודיקה בהוראת היסטוריה	4				4
8	פנומנה	2				2
9	סוגיה מזרחית			2		2
10	סוגיה בתקופה המודרנית: תולדות מדינת ישראל			4		4
11	סוגיה בתקופה המודרנית: היסטוריה יהודית			2		2
12	סוגיה בתקופה המודרנית 3			2		2
13	סוגיה בתקופה המודרנית 4			2		2
14	היסטוריה של ארצות הברית			2		2
15	שיעורים מתקדמים			4		4
16	סמינריון / שיעורים מתקדמים				6	6
17	בחירה במדעי הרוח	4				4
17	בחירה כללי	2				2
סך הכול לילקוט		26		26		52

תואר שני בהוראת מדעי הרוח (M.Ed.) בגישה רב-תחומית

ראש התוכנית: פרופ' שי פרוגל

רקע

התוכנית לתואר מוסמך בהוראת מדעי הרוח בגישה רב-תחומית מיועדת למורים ולאנשי חינוך המבקשים להרחיב את אופקיהם האינטלקטואליים ולהעמיק את השכלתם המקצועית בתחום מדעי הרוח.

התוכנית שמה לה למטרה לאפשר ללומדים לפתח יכולת מחקר רב-תחומית ודרכי הוראה רב-תחומיות במדעי הרוח, החינוך להבנת האדם והתרבות.

הנחת המוצא של התוכנית היא שהרחבת הקשרים וזיהוי תחומי ההשקפה שבין הדיסציפלינות ההומניסטיות מאפשרים צמיחה של רעיונות חדשניים באמצעות העברת דגמים מתחום חשיבה אחד למשנהו, שכלול ההיגיון הביקורתי וטיפול פלורליזם מחשבתי וערכי. הנחת מוצא זו עולה בקנה אחד עם התחזקות המגמה הרב-תחומית היום במחקר ובהוראת מדעי הרוח.

לשדרה האקדמית של התוכנית שני רכיבים עיקריים:

רכיב דיסציפלינרי

קורסים במגוון נושאים במדעי הרוח, שמרחיבים ומעמיקים ידע דיסציפלינרי קודם, יוצרים קשרים והקשרים רב-תחומיים ומוסיפים תחומי ידע חדשים. תחומי הדעת העיקריים של התוכנית הם: היסטוריה, ספרות ותרבות ישראל, מקרא ופילוסופיה.

רכיב חינוכי

קורסים המקנים ידע תיאורטי עדכני בתחום מדע החינוך בצד ידע יישומי חדש בתחומים האלה: פיתוח תוכניות לימוד רב-תחומיות, פיתוח מתודולוגיות ודרכי הוראה רב-תחומיות והובלת פרויקטים בית ספריים ייחודיים בתחום הוראת מדעי הרוח.

היקף הלימודים

בתוכנית שני מסלולי לימודים: מסלול עם תזה ומסלול ללא תזה. המעבר למסלול עם תזה הוא בסיום שנת הלימודים הראשונה ומותנה ברצון הסטודנט ובעמידה בקריטריונים האלה: ממוצע 85 בקורסים של שנה א', ציון 90 בעבודה סמינריונית, המלצת מנחה הסמינריון והגשת תקציר על כוונת המחקר. הקבלה למסלול תיקבע על ידי ועדת הקבלה של המסלול.

מסלול עם תזה

היקף הלימודים במסלול זה הוא 19 ש"ש (שעות שנתיות). הלימודים מסתיימים בכתיבת עבודת תזה בהנחיית מנחה אישי.

מסלול בלי תזה

היקף הלימודים במסלול זה הוא 22 ש"ש (שעות שנתיות)*.

* לסטודנטים מתוכנית המצטיינים הלומדים במסלול הישיר לתואר שני היקף הלימודים הוא 18 ש"ש.

מבנה התוכנית

סדנאות:

סדנת ראשית וסדנת גמר או חקר

סדנת ראשית מתמקדת פיתוח קריאה ביקורתית

וכתיבה אקדמית - 2 ש"ש (שנה א')

סדנת חקר מתמקדת בכתיבה של הצעת מחקר לעבודת התזה

מחקר לעבודת התזה - 1 ש"ש (שנה ב' - מסלול עם תזה)

סדנת גמר מתמקדת בהכנת פרויקט גמר - 2 ש"ש (שנה ב' - מסלול בלי תזה)

שיעורי בחירה

שיעורים דיסציפלינריים ורב-תחומיים במדעי הרוח ובחינוך.

מסלול עם תזה - 9 ש"ש

מסלול בלי תזה - 14 ש"ש

שיעורי מחקר/סמינריוני מחקר

סמינריונים רב-תחומיים במדעי הרוח - 4 ש"ש.

שיטות מחקר (מסלול עם תזה בלבד)

שיטות מחקר אמפיריות - 2 ש"ש

מחקר רב-תחומי במדעי הרוח - 1 ש"ש

מסגרת הלימודים

יום לימוד אחד בשבוע - יום א'.

אפשרות בחירה בשני "קורסים מרחפים" (קורסי בחירה המתקיימים בחמישה מפגשים בשנה, בחופשות בתי הספר).

מדעי הרוח לבית הספר העל-יסודי ולחטיבות הביניים

בדגש חברתי-יזמי

בשיתוף המכון לחינוך דמוקרטי

ראש התוכנית הדמוקרטית: תמיר גבאי

התמחות במדעי הרוח בדגש חברתי-יזמי לבית הספר העל-יסודי, בשיתוף המכון לחינוך דמוקרטי. התוכנית ייחודית לאנשי חינוך, חברה ורוח, והיא מכשירה יזמים-מחנכים בעלי יכולות בתחום החינוך הדמוקרטי ומדעי הרוח.

הנחות יסוד

- החינוך בכלל ומדעי הרוח בפרט הם אמצעי חשוב ואף הכרחי בתהליך עיצובה של חברה ישראלית בריאה ומשגשגת ובתיקון התופעות המדאיגות ההולכות ומתעצמות בה בשנים האחרונות, ובכללן האלימות, הגזענות, האי-סובלנות והקצנת השיח.
- לימודי החינוך ומדעי הרוח מהווים בסיס לגיבוש זהותם של הלומדות והלומדים ולעיצוב חוויה של גילוי ומשמעות עבורם.
- התוכנית שמה לעצמה למטרה להכשיר מורים ומחנכים מעורבים ואכפתיים, אזרחים שהשקפת עולמם ערכית-הומניסטית, והם מצוידים בכלים לחשיבה ביקורתית ומורגלים בלמידה עצמית מתמדת לאורך החיים.
- התוכנית מכשירה אנשי חינוך ורוח אקטיביסטים המקדמים אורח חיים דמוקרטי - קהילה ערה, מעורבת ופעילה הפועלת באקלים של הומניזם ודו-שיח. התוכנית מכשירה אנשי רוח ויזמים המאמינים בתיקון עולם.

מטרות התוכנית

- הכשרת אנשי חינוך ורוח בעלי תפיסה דיאלוגית מורכבת וביקורתית של המציאות.
- הכשרת יזמים-מחנכים המסוגלים להוביל שינויים חברתיים בתחומי הרוח והחינוך.
- התמחות בתחומי מדעי הרוח.
- הכשרת מורים לחינוך והוראת מדעי הרוח בבית הספר העל-יסודי.

ההתמחויות המוצעות:

- היסטוריה כללית והיסטוריה של עם ישראל
- ספרות כללית וספרות עברית
- מקרא ותרבות ישראל

ההתמחות מיועדת לסטודנטים הלומדים בחממה ליזמות חינוכית חברתית - ראו פירוט בעמ' 54-55.

תוכנית רג"ב למצטיינים

ראש התוכנית: ד"ר תמי הופמן

התוכנית נועדה להכשיר פרחי הוראה מצטיינים, בתחומי ההתמחות שלהם ובאישיותם, כמורים וכמנהיגים חינוכיים. מטרת התוכנית לעודד סטודנטים וסטודנטיות להגיע להוראה מיטבית ולהטביע חותם של ממש ולטפחם באמצעות קורסים ייחודיים כאנשי חינוך אינטלקטואלים, מוכשרים, אמפתיים ומעורבים בנעשה בארץ.

ייחודיות התוכנית

- קורסים בפילוסופיה, היסטוריה, ספרות, חינוך, מדעי החברה, מדעים מדויקים ולימודי מגדר.
- מעורבות בפרויקטים חינוכיים בבתי ספר ניסויים, פריפריאליים וייחודיים.
- המשך במסלול ישיר לתואר שני ואפשרות להתחיל כבר בשנה ג'.
- התנסות כעוזרי הוראה, מתרגלים, חונכים ויוזמי פרויקטים חינוכיים עצמאיים.
- העדפה בשיבוץ והשמה במערכת החינוך.

חובות הסטודנט/ית

- שמירה על רמת הישגים גבוהה בכל שנה (ממוצע 90).
- השתתפות מלאה בכל הקורסים הייחודיים, במפגשי ההעשרה, המעורבות בקמפוס ובהתנסויות.
- בתום הלימודים חובה לעבוד שלוש שנים במערכת החינוך כמורים בהיקף של שני שלישים משרה.
- סדנת הסטאז' בשנה הרביעית (שנה ראשונה של העבודה במערכת) מותנית בסיום חובות.
- ההתנסות המעשית ובקורסי זהירות בדרכים ועזרה ראשונה.

תוכנית הלימודים

סטודנטים בתוכנית רג"ב למצטיינים לומדים במסלולי ההתמחות ש אליהם נרשמו ובד בבד, במהלך שלוש השנים, משתתפים בקורסים מיוחדים לתוכנית ופעילויות ייחודיות למצטיינים. כל הקורסים הייחודיים מתקיימים בימי רביעי, בשעות 17:45-19:15. בשנתון א' לומדים גם בשעות 19:30-21:00.

פעילויות רג"ב ארציות ומכללתיות ייתכנו בימים מרוכזים במהלך השנה.

קורסים	התנסויות	מעורבויות
שנתון א		
קורס מבוא שנתי: אבני דרך בפילוסופיה, ספרות והיסטוריה - מבטים חינוכיים* (נלמד במליאה)	בשנה זו לא מתקיימות התנסויות.	40 שעות מעורבות - פרויקט שנתי בנושא מרכז (משתנה בכל שנה)
מפגשים עם חברה ותרבות ישראלים		
שנתון ב		
קהילות הלומדים: מפגש של סטודנטים ומרצה סביב נושא המתקשר לשאלות חינוכיות, פדגוגיות וזהותיות בחברה הישראלית. לבחירה מתוך מגוון נושאים כגון זהויות מגדריות; חינוך לשלום; חינוך בלתי פורמלי; זהות יהודית חינוכית.	28 שעות התנסות המשקפות את הלמידה והנושאים בקהילות הלומדים. ההתנסויות משלכות פעילויות חינוכיות וחברתיות בביה"ס ובגנים.	40 שעות מעורבות - השתתפות בסדנאות קיץ לקראת פעילות חברתית במסגרת המכללה.
שנתון ג		
קורס המציג שילוב של תחום תיאורטי-אקדמי עם המשמעויות החינוכיות לאיש/אשת החינוך בישראל. לבחירה מתוך המגוון המוצע בכל שנה.	28 שעות התנסות המשקפות את הלמידה והנושאים בקורסים השונים. ההתנסויות משלכות פעילויות חינוכיות וחברתיות בביה"ס ובגנים.	40 שעות מעורבות - בחירה בין ערוצי מעורבות שונים: חונכות סטודנטים; תרגול בשיעורים; השתתפות פעילה ביוזמות חברתיות במסגרת המכללה.

* קורס שנתי זה מחליף שני קורס אחרים בתוכנית הלימודים.

תואר שני בטיפול באמצעות אומנויות (M.A.A.T)

ראש בית הספר: ד"ר נעמה לב ארי

הטיפול באומנויות מציע גישה עקיפה ובלתי מאיימת לעולמו הפנימי, התוך-אישי והבין-אישי של המטופל. שימוש במרחב ביניים של האומנויות מאפשר למטופל ולמטפל שהייה בו-בזמן בתוך החוויה הרגשית והתבוננות בה.

הטיפול באומנויות הוא הזדמנות למגע, באמצעות השפה האומנותית והמטאפורית, עם "אזורים" של הוויה שאינם ניתנים לביטוי מילולי. כך מתאפשר גם קשר עם תכנים לא מודעים, שתהליך היצירה מעלה, תוך הסרה או עקיפה של הגנות ומחסומי תקשורת.

העיסוק בהבעה וביצירה, הוא במהותו בעל היבטים תרפויטיים. יש בו אפשרות לגייס כוחות, לאפשר ארגון והכלה של תכנים רגשיים, לייצר תקשורת, לעודד שימוש בדמיון ולאפשר ביטוי אותנטי. טיפול זה כולל אפשרויות מגוונות של תהליכים קבוצתיים ופרטניים.

היקף הלימודים

62 ש"ס (שעות סמסטריאליות) כמפורט להלן.

מבנה התוכנית

בתוכנית קורסים מארבע ענפי לימוד שלהלן:

ענף א: מקצועות טיפוליים ואבחוניים (סה"כ 14 ש"ס חובה). קורסי מבוא רחבים שמטרתם ליצור תשתית ידע מקיפה לסטודנט, כולל לימודי פסיכולוגיה ופסיכותרפיה רוחביים ומגוונים הרלוונטיים לתחום הטיפולי בכלל ולטווח גילאים משתנה של מטופלים.

ענף ב: מקצועות מתודולוגיים ומחקריים (סה"כ 4 ש"ס חובה). העמקה בשיטות מחקר כמותיות מתקדמות ובשיטות מחקר איכותניות בדגש על רלוונטיות לתחום הטיפול באומנויות.

ענף ג: קורסים משותפים מעולמות התוכן של הטיפול באומנויות (סה"כ 6 ש"ס בחירה). קורסים אינטגרטיביים המשלבים בין התחומים השונים של האומנויות, וקורסים בדגש על התמחויות אחרות.

ענף ד: לימודי ההתמחות (26 ש"ס חובה). ענף זה כולל קורסים ייחודיים בתחום ההתמחות. למשל, גישות ושיטות אבחון עם אוכלוסיות שונות, תיאוריה ומעשה, טיפול במעגל החיים, קורסים סמינריים ועוד.

קורסים נוספים מתחום ההתמחות הייחודית (12 ש"ס חובה). סדנאות שונות וקורסי הדרכה. צפייה והתנסות מעשית בטיפול במהלך הלימודים, בהיקף של 600 שעות, בפקוח, ליווי והדרכה.

מסגרת הלימודים

שני ימי לימוד בשבוע: יום אחד במכללה + יום עבודה מעשית מחוץ למכללה (ובשנה ב' יום וחצי עד יומיים).

בנוסף יש להיערך לקורסים מרוכזים בחופשת סמסטר, בסמסטר הקיץ ובסתיו.
שנת הכשרה מעשית מתקדמת: בתום הלימודים יש להשלים שנת הכשרה מעשית מתקדמת והדרכה, בהיקף של 960 שעות.

התמחות באומנות חזותית

ראש ההתמחות: לינור שטיינהרדט

רכזת ההתמחות: רינה לרנר

טיפול באומנות מתבסס על הבעה ויצירה באמצעות עשייה אומנותית. האומנות כשפה חזותית וסמלית מציעה דרכי ביטוי שמשלבות חומרים מוחשיים, המאפשרים גישה אל עולמו הפנימי של האדם. הטיפול באומנות המתבסס על שפה סמלית זו, מעמיק את המודעות של המטופל למרחב האישי הבין-אישי, ומחזק את יכולות ההבחנה, הבחירה וההחלטה.

התמחות בפסיכודרמה

רכז ההתמחות: ד"ר יפתח רון

הפסיכודרמה היא שיטת טיפול נפשי שיצר יעקב לוי-מורנו. הטיפול הפסיכודרמטי מתקיים בקבוצה ועוסק בבעיות נפשיות והתנהגותיות, אישיות ובין-אישיות. מטרתו לסייע בשיפור מצבו הנפשי של האדם ומהלך חייו התקין, באמצעות שימוש בפעולה יצירתית, בביטוי ספונטני ובמשחקי תפקידים. תוכנית ההכשרה של מטפלים בפסיכודרמה מבוססת על לימוד התנסותי של השיטה, ועל עבודה מעשית בשטח.

התמחות בתנועה

ראש ההתמחות בתנועה: ד"ר מאיה וולקן

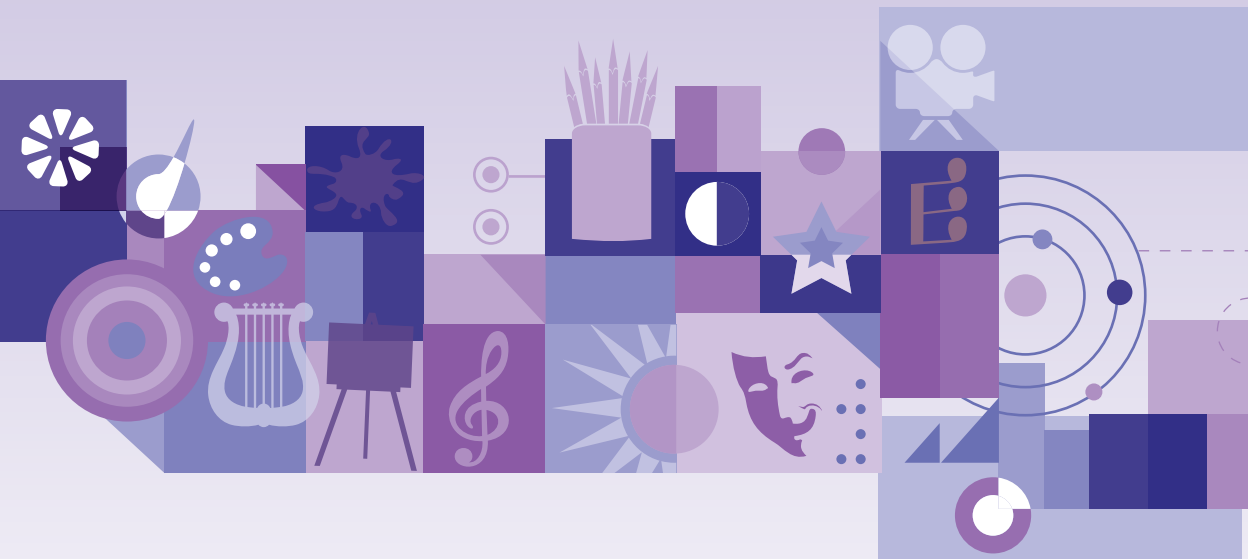
הטיפול בתנועה מתייחס לגופו, תנועתו ונפשו של האדם. הוא מאפשר בדיקה ואבחון של תהליכים אישיים ובין-אישיים, ושל הקשר ביניהם לבין הגוף והתנועה. הטיפול מגביר את המודעות לגוף וליכולות התנועתיות, ועוזר לשחרר חסימות נפשיות המתבטאות בגוף ובדימוי הגוף. טיפול בתנועה מתאים לכל מחזור החיים – מינקות ועד זקנה, במסגרת פרטנית או קבוצתית.

התמחות בביבליותרפיה

ראש ההתמחות: ד"ר אורלי וקנין

ביבליותרפיה היא גישה טיפולית העושה שימוש בטקסט כמרחב לדיאלוג הטיפולי. במרכז של הביבליותרפיה ניצבת אומנות המילה, היוצרת מגוון של סוגי טקסט: רומן, סיפור, מיתוס, מעשייה, שירה, מחזה, תסריט, יומן, כתיבה אישית ועוד. המפגש עם היצירה הכתובה או המסופרת מאפשר גישה עקיפה ובלתי מאיימת אל העולם הפנימי ואל המרחב הבין-אישי.

הפקולטה לאומנויות

בית הספר למחול

ראש בית הספר: ד"ר שלומית עופר

מנהלת אומנותית: טליה פז

בית הספר למחול פועל בגישה רב-תחומית אינטגרטיבית והוא מאגד בתוכו מסלול מורחב למחול ותנועה (כולל תיאטרון-מחול) ומסלול מחול ותנועה למורים-רקדנים בפועל. בכל אחד מהמסלולים זכאים בוגרי התוכנית לתואר ראשון (B.Ed. Dance) ולתעודת הוראה.

מסלול מחול ותנועה מורחב

תוכנית הלימודים במסלול נועדה להכשיר מורים שהם רקדנים ויוצרים בתחום המחול והתנועה. ההכשרה מכוונת ללימוד קהלים מגוונים: תלמידי בית הספר היסודי, חטיבות ביניים, בית הספר העל-יסודי, מסגרות לא פורמליות. התוכנית מקנה לסטודנט התנסויות עשירות במגוון סוגות וסגנונות במחול ובתיאטרון-מחול, בצד ידע במקצועות החינוך, התרבות ומדעי גוף האדם. במהלך לימודיהם יבחרו הסטודנטים התמחות מקצועית והרחבת אופקים באחד משני נתיבים: נתיב מיומנויות ביצוע מחול והוראתו ונתיב כוריאוגרפיה, פרפורמנס ומחקר במחול.

בתוכנית הלימודים ליבת לימודים משותפת לשני הנתיבים, שעיקריה:

1. התנסות אינטנסיבית במגוון טכניקות של מחול - מודרני וקלאסי בצד סגנונות עכשוויים, הוליסטיים ושיעורי פרטואר עם יוצרים עכשוויים. לאלה מצטרפים שיעורי משחק ועיצוב קול המכוונים לשכלול כישורי המופע של הסטודנטים בפריסה רחבה.
2. יצירת קשר רציף ומעשי בין טכניקות מחול ותיאטרון-מחול מגוונות תוך כדי התמחות בהן, הבנת ייחודן ועשיית אינטגרציה ביניהן. התנסויות אלה, בצד שיעורי אלתור ויצירה, נועדו לשכלל את יכולות הביצוע של הסטודנטים כרקדנים וכמורים לעתיד.
3. השתתפות כמבצעים בהפקת יצירה מקורית של כוריאוגרף עכשווי.
4. התנסות מעשית בהוראה בבתי ספר, שתכליתה יישום הידע המקצועי והפדגוגי.
5. העשרה והעמקה של הידע בתחומי המחול והתיאטרון-מחול העיוניים, כמו תולדות המחול והפרפורמנס, מחול אתני ועממי, מוזיקה למחול, כתב תנועה אשכול-וכמן; קישורים של מקצועות אלה למקצועות המעשיים מכון לפיתוח מורה-רקדן-יוצר בעל אופקים רחבים ותשתית תרבותית, אומנותית ואקדמית.

נוסף על המפורט לעיל יתייחד נתיב מיומנויות ביצוע מחול והוראתו בתגבור שיעורי הריקוד בסגנונות שונים ובהעשרה בהיבטים של הוראת מחול לסוגותיו; ואילו נתיב כוריאוגרפיה, פרפורמנס ומחקר במחול יתוגבר בלימודי יצירה, אלתור וכוריאוגרפיה, בשילוב טכנולוגיות מתקדמות ביצירה.

דגשים לנושא ההתמחות בהוראה

שנה א':

תוצג התוכנית, הכוללת של ארבע שנות הלימוד (מהגיל הרך עד י"ב). יתקיימו דיון, התנסות, צפייה ואימון ביסודות הוראת המחול והתנועה - ממחול בגיל הרך, עבור ב"מחול לכול" בגיל בית הספר היסודי, מחול ותנועה בבית הספר העל-יסודי וכלה בקישורו של המחול לחינוך, לתרבות ולקהילה.

שנים ב' ו-ג':

בהתאם לנתיב התמחותם ישתלבו הסטודנטים בהוראה בפועל בשתי מסגרות: מחול או תיאטרון-מחול לאוכלוסייה כללית בגילאי ביה"ס היסודי. במסגרת זו יילמדו ההיבטים ההתפתחותיים המאפיינים את קבוצות היעד, יוגדרו ויעובדו נושאים רלוונטיים לשיעורים תוך כדי התנסות בהוראתם בפועל, ותגובש תוכנית לימודים רלוונטית המתייחסת לנושאי מחול, תרבות ולשיפור מיומנויות ההוראה.

בשנה האחרת יתמקדו הסטודנטים בהוראה של מחול ותיאטרון-מחול כתחום ידע מקצועי. הסטודנטים יתמקדו ויתמקצעו בידע העיוני והמעשי ובדרכי ההוראה של סוגות מקצועיות במחול ובתיאטרון, ויתנסו בהוראה בחטיבות הביניים - במגמות מחול ותיאטרון, בבתי ספר לאומנויות ובאולפנים למחול.

שנה ד':

סטודנטים המעוניינים בכך ישתלבו כמורים במערכת החינוך וישתתפו בסדנת סטאז' במכללה, שבה ילובנו תכנים מתוך המציאות החינוכית והמקצועית שהם מתמודדים אתה בלויית מנחה מקצועי אישי.

מסלול מחול מורחב מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

סעיף	שנה א	שנה ב	שנה ג	שנה ד	סה"כ נ"ז	
יסוד והעשרה	לשון	4			4	
	אנגלית	4			4	
	עריכה מוזיקלית באמצעות מחשב	2			2	
	מבוא למחול אתני ועממי - המחול ביהדות		2		2	
סה"כ לפרק יסוד והעשרה						
לימודי חינוך	מבוא לסוציולוגיה של החינוך	2			2	
	מבוא לפסיכולוגיה של החינוך	4			4	
	מבוא לפילוסופיה של החינוך	2			2	
	קריאה מודרכת	2			2	
	סמינריון בחינוך - מעורבות חברתית				6	6
	הערכה, ביקורת ושיפוט במחול	2			2	
	מחול אתני ישראלי		2		2	
	שיטות מחקר		2		2	
	אומנות וחברה		2		2	
	סה"כ לפרק לימודי החינוך					
התמחות בהוראה - פדגוגיה ומתודיקה כללית	דרכי הוראה (א' - מבוא להוראה, ב' - דרכי הוראה, ג' - סוגיות בהוראה)	4	6	8	18	
התנסות	התנסות מעשית	4	8	6	18	
סה"כ לפרק פדגוגיה והתנסות						
לימודי התמחות מחול ותנועה	לימודים עיוניים	14	15	13	6	48
	לימודים מעשיים	34	32	26	0	98
	סה"כ מחוץ להתמחות (יסוד, חינוך, פדגוגיה)					72
	סה"כ כללי לתוכנית					212

פירוט לימודי ההתמחות

פרק	סעיף	שנה א	שנה ב	שנה ג	שנה ד	סה"כ נ"ז
לימודים עיוניים	תולדות המחול, מבט בין תחומי	4				4
	מוזיקה: יסודות הקצב - תיאוריה	2				2
	גוף האדם: אנטומיה	4				4
	עיצוב ווקאלי - יסודות	2				2
	כתב תנועה [א' - יסודות עיוני; ב' - מתיאוריה למעשה]	2	4			6
	גוף האדם: קינזיולוגיה		4			4
	תולדות המוזיקה למחול ולתיאטרון		2			2
	סדנה בית ספרית		1	1		2
	אימפרוביזציה וקומפוזיציה [ב' - מבוא; ג' - מתקדם]		4	4		8
	מחול וטכנולוגיה: מבוא לווידיאו-ארט			2		2
	מולטי-מדיה במחול; <u>לבחירה אחד מבין שניים</u> : מוזיקה ליצירה והוראה <u>או</u> וידיאו ארט לקומפוזיציה (לבוחרים קורס "מסך-במה")			2		2
	מחקר מחול/פרויקט גמר (כתיבה אקדמית אישית בנושא נבחר)			4		4
	סמינריון התמחות				6	6
סה"כ התמחות שיעורים עיוניים						
		14	15	13	6	48
לימודים מעשיים	יסודות הקצב - מעשי	2				2
	קונטקט-אימפרוביזציה	4				4
	משחק ובימוי - יסודות	2				2
	תיאטרון סיפור	2				2
	כתב תנועה - יסודות, מעשי	2				2
	<u>לבחירה אחד מבין שניים</u> : משחק [4 נ'] <u>או</u> כתב תנועה הרכבה [2 נ'] + גאגא/ סוגות מחול [2 נ']		4			4
	תיאטרון-מחול	8	4			12
	עיצוב ווקאלי - מתקדם		2			2
	שנה א-ב-ג בלט קלאסי (1 שיעור)	4	4			8
	שנה א-ב בלט קלאסי (2 תרגול)	*4	*4			8
	שנה ג' מיומנויות ביצוע (1 שיעור, <u>לבחירה</u> : קלאסי <u>או</u> גאגא)			4		4
	שנה ג' מיומנויות ביצוע (2 תרגול, <u>לבחירה</u> : קלאסי [2 שיעורים] <u>או</u> יוגה [1 שיעור])			*4		4
	מחול מודרני (1 שיעור)	4	4	4		12
	מחול מודרני (1 תרגול)	*2	*2	*2		6
	מודרני העשרה		4	4		8

פירוט לימודי ההתמחות - המשך

פרק	סעיף	א	ב	ג	ד	סה"כ נ"ז
	קומפוזיציה למופע: לבחירה אחד מבין שניים: אסטטגיות כוריאוגרפיה או ביצוע הפקת מקור		4			4
	קומפוזיציה למופע, לבחירה אחד מבין שניים: קומפוזיציה למסך במה או הפקת מקור			4		4
	פרספקטיבות של הוראה, ביצוע ויצירה; לבחירה אחד מבין שניים: כתב תנועה אשכול-וכמן או שפת לאבאן			4		4
סה"כ התמחות שיעורים מעשיים						
		34	32	26	0	92
סה"כ לפרק התמחות						
		48	47	39	6	140
סה"כ כללי לתוכנית						
		78	69	53	12	212

* בקורסים אלה של מקצועות המחול נדרשת השתתפות בתרגול שבועי נוסף. מספר הנקודות הנלמד בפועל יוכפל.

לימודי מכללה

שנה א	שנה ב	שנה ג	שנה ד	סה"כ נ"ז
4				4
עזרה ראשונה				
		1		1
זהירות בדרכים				
		1		1
ביטחון ובטיחות				
		2		2
לימודי שואה וג'נוסייד				
2				2
צוות טכני - פעילות מרוכזת להפקה				
		1		1
סדנת וידיאו-ארט למסך במה				
	4	4		8
תרגול הפקת מקור				
	4	4		8
תרגול קומפוזיציה				
לבחירה			4	4
סדנת סטאד' - תנאי לרישיון הוראה				
6	8	13	4	31
סה"כ לפרק התמחות				

מסלול מחול ותנועה לרקדנים-מורים בפועל

התוכנית לרקדנים-מורים בפועל משלבת מקצועות מתחומי המחול והחינוך וכוללת מקצועות מעשיים ומקצועות עיוניים.

תוכנית לימודים מרוכזת זו מסתמכת על הניסיון שיש למורים המצטרפים בהוראת המחול ועל ניסיונם כרקדנים. היא מתמקדת בהרחבת הידע העיוני בתחום החינוך וההוראה ובהעמקתו מתוך זיקה להוראת מחול. קבוצת הלומדים מהווה מסגרת לשיתוף עמיתים בנושאים שונים, לבחינת העמדות והתפישות החינוכיות לאורן של תיאוריות חינוך והוראה וליישום המסקנות בהוראתן.

כמו כן, נלמדים מקצועות מחול ייחודיים למסלול מחול ותנועה של בית הספר לאומנויות המחול במכללה. הלומדים בתוכנית משתתפים בפעילויות בית הספר לאומנויות המחול ובפעילויות המכללה, ליצירת סינרגיה והפריה הדדית.

תוכנית הלימודים

לימודי יסוד: אנגלית, סוציולוגיה, מחשבת החינוך, מחשבים, לשון, פסיכולוגיה

מקצועות מעשיים: קומפוזיציה, מתודיקה של הבלט הקלאסי, מיומנויות תנועה, קונטקט אימפרוביזציה.

מקצועות עיוניים: תולדות המחול, מוזיקה ויסודות הקצב, כתב תנועה אשכול-וכמן, מדעי גוף האדם, מחול אתני, מחקר מחול, פרויקט גמר אישי.

הדרכה פדגוגית: סוגיות בהוראה, התנסות בהוראה.

תחום ההדרכה הפדגוגית הוא תחום מרכזי בתוכנית. תחום זה הוא צומת של המקצועות הנלמדים, והם משולבים בו ליחידה חינוכית עיונית וביצועית. עבודת השדה מתבצעת במקום העבודה הקבוע של הלומדים. התוכנית משמשת מקום להתנסות המעשית, לחשיפת ה"אני מאמין" ולבירור של שאלות חינוכיות-מקצועיות.

תוכנית הלימודים במקצועות ההתמחות נפרשת על פני שנתיים - יומיים בשבוע במכללה, ובנוסף בכל שנה חצי יום למשך סמסטר אחד להתנסות בהוראה. לימודי היסוד נוספים בהתאמה למערכת אישית ועל פי המצאי במכללה. ניתן ומקובל לפרוש את הלימודים על פני 3 שנים.

תעודות לבוגרים:

תואר ראשון E.Ed.Dance

תעודת הוראה

הכשרה להוראה במסלול רקדנים-מורים בפועל

סעיף	שנה ג	שנה ד	סה"כ נ"ז	סה"כ ש"ש	
לשון	4		4	2	יסוד והעשרה
	4		4	2	
סה"כ לפרק יסוד והעשרה					
לימודי חינוך	2		2	1	מבוא לפילוסופיה של החינוך
	2		2	1	מבוא לסוציולוגיה של החינוך
	4		4	2	מבוא לפסיכולוגיה של החינוך
	2		2	1	הערכה ביקורת ושיפוט במחול
	2		2	1	שיטות מחקר
	2		2	1	יישומי מחשב במחול: עריכת מוזיקה ווידאו
	2		2	1	מבוא למחול אתני ועממי: המחול ביהדות
		2	2	1	אומנות וחברה (התמחות)
		6	6	3	סמינריון בחינוך
	סה"כ לפרק לימודי חינוך				
פדגוגיה ומתודיקה	2		2	1	מתודיקה של סוגות מחול
	8	8	16	8	דרכי הוראה
	6	6	12	6	התנסות בהוראה
	סה"כ לפרק פדגוגיה והתנסות				

הכשרה להוראה במסלול רקדנים-מורים בפועל (המשך)

סעיף	ג	ד	סה"כ נ"ז	סה"כ ש"ש	
גוף האדם: אנטומיה	4		4	2	לימודי התמחות
יסודות הקצב + מוזיקה	4		4	2	
תולדות המחול - מבט בין תחומי	4		4	2	
קונטקט אימפרוביזציה	4		4	2	
מתודיקה של בלט קלאסי	2		2	1	
כתב תנועה	6	6	12	6	
אימפרוביזציה וקומפוזיציה	2	2	4	2	
סדנה בית ספרית	1	1	2	1	
סמינריון התמחות		6	6	3	
מחקר פעולה - פרויקט גמר		6	6	3	
מחול בגישה הוליסטית		4	4	2	
גוף האדם: קינזיולוגיה		4	4	2	
מוזיקה ליצירה והוראה		2	2	1	
מחול אתני ועממי בישראל		2	2	1	
סה"כ לפרק התמחות					
סה"כ בשנה/ לתואר					
	27	33	60	30	
			122	61	

לימודי מכללה

שנה ג'	שנה ד'	סה"כ נ"ז	סה"כ ש"ש	
4		4	2	עזרה ראשונה
	1	1	0.5	זהירות בדרכים
	1	1	0.5	ביטחון ובטיחות
	4			סדנת סטאז' - תנאי לרשיון הוראה
4	6	6	3	סה"כ לפרק

בית הספר לאומנויות הבמה

ראש בית הספר: איציק ויינגרטן

רקע

בית הספר לאומנויות הבמה הוא מסגרת כוללת ללימודים ולהתנסות במקצועות התיאטרון ובדרכי ההוראה של מקצועות אלו. מסגרת זו מאפשרת שילוב של לימודים עיוניים במעשיים, של היבטים אישיים וקבוצתיים ושל תחומי התמחות שונים - הכול תחת קורת גג אחת.

בבית הספר שלושה מסלולים מקבילים ומשתלבים: **מסלול בימוי והוראת תיאטרון, מסלול משחק, מסלול עיצוב תפאורה ותלבושות לתיאטרון וקולנוע.**

תוכנית הלימודים במסלול בימוי והוראת תיאטרון היא ארבע-שנתית, לתואר בוגר בהוראה B.Ed. F.A. ותעודת הוראה. בשנה הרביעית משולב סטאז' (התמחות בהוראה).

תוכנית הלימודים במסלול זה כוללת גם הכשרה פדגוגית כללית ואת ההתמחויות הנדרשות לקבלת תעודת הוראה.

ללומדים במסלולי משחק ועיצוב במה המסיימים את שלוש שנות לימודיהם וכל חובותיהם תינתן תעודת בוגר בית הספר המשקפת את הישגיהם.

יעדים

- לשים דגש על פיתוח היצירתיות של הלומדים.
- להעמיק את הגישה הכוללת לתיאטרון באמצעות מגוון התחומים: בימוי, משחק, ריקוד, תנועה, קול, שירה, כתיבה והמחזה, תיאטרון-בובות, תיאטרון-ילדים, מוזיקה לתיאטרון, מסכות, אומנות פלסטית, תאורה, תפאורה, בגדים ואביזרים, הדרכה, הנחיה דרמטית, ניהול הצגה והפקה.
- להרחיב את אפשרויות הביצוע של הלומדים באמצעות פיתוח הכלים האישיים הדרושים לשחקן ולבמאי מקצועי.
- להעשיר את יכולותיהם של הלומדים בסדנאות אינטנסיביות מעשיות, עם מגוון רחב של מורים למשחק, לבימוי, לתנועה, למסכות, לקול, לשירה, להגייה ולדיבור לבמה.

מסלול בימוי והוראת תיאטרון

לתואר בוגר בהוראה (B.Ed.) ותעודת הוראה

שנה א'

לימודי בימוי. היכרות בסיסית עם השפה התיאטרונית על כל רכיביה. שיעורי בימוי, משחק, עיצוב, תנועה, בובות, כתיבה דרמטית, מוזיקה, לימודים עיוניים ולימודי חינוך.

לימודי הוראה. תהליך הלימוד מתרחש במכללה. ההדרכה הפדגוגית מתקיימת במסגרת הקבועה של הכיתה. כיתת העמיתים היא מעבדת התנסות בתהליכי ההוראה, בתהליכי תקשורת בין-אישית, במתן משוב וקבלתו ובניתוח העשייה.

פעילויות מיוחדות:

- השתתפות בקומדיה או טרגדיה יוונית (בבימויה של ד"ר כנרת נוי) בשיתוף שנה א' משחק.
- השתתפות בצוות הטכני של הצגות ביה"ס.
- פרויקט לפסטיבל הילדים בחיפה בנושא חברתי.

שנה ב'

לימודי בימוי. היכרות עם מימושיה המגוונים של השפה התיאטרונית ורכיביה. שיעורי סגנונות בתיאטרון, משחק, בימוי מתקדם, הדרכת שחקנים, תנועה, שיטות בימוי וכתיבה ושיעורים עיוניים.

לימודי הוראה. הסטודנט מדרך עמיתים למקצוע, צופה בשיעורים של המורה-המאמן ומתנסה בהוראה בקבוצות הומוגניות והטרוגניות קטנות (למידה שיתופית).

- פרויקט "שייקספיר על הדשא" - בימוי מחזה שייקספירי בהנחיית יגאל עזרתי, נועם בן אז"ר ומלאני לומברד.
- בימוי ומשחק בפרויקט "הייד פארק - פוליטי אומנותי" בנושא חברתי (מנהלת אומנותית: פרידה שהם) בשיתוף מסלולי עיצוב ומשחק שנה א'.

שנה ג'

לימודי בימוי. העמקת ההבנה של שפת התיאטרון באמצעות יישום ועשייה. שיעורי בימוי, עיצוב, מוזיקה, כתיבה ושיעורים עיוניים.

לימודי הוראה. לימוד ויישום תוכנית "אומנות התיאטרון" של משרד החינוך בחטיבת הביניים (כיתות ז'-ט'). יישום התוכנית מתבטא במשחקי סימולציה (הוראת עמיתים) ובהוראה במליאה בבית ספר. כן יתנסה הסטודנט במעברים מהוראה בקבוצות קטנות להוראה במליאה וחוזר חלילה.

- בימוי שני תרגילי בימוי: תרגיל בימוי קצר ותרגיל בימוי ארוך (הצגה מלאה) בהשתתפות שחקני משחק ב' ובוגרי משחק של ביה"ס, ובעיצובם של תלמידי עיצוב ג'.

- כל תלמיד משמש גם מפיק בתרגילי הבימוי.
- השתתפות בפרויקט - עמיתים (פגועי נפש).

שנה ד'

- א. העמקת הידע בתחום לימודי התיאטרון וכתובת עבודות סמינריות.
 - ב. המחשה של האינטגרציה בין המקצועות התיאטראיים והמעשיים באמצעות ביצוע פרויקט הסיום בלימודי התיאטרון.
 - ג. בשנה ד' יעבוד הסטודנט בפועל כמורה (בשליש משרה לפחות) וישתתף בסדנת סטאז' במכללה.
- עוזרי במאי בהצגות ובפרויקטים של ביה"ס (משחק ובימוי).
 - "תומכים" בתרגילי הבימוי (של שנה ג').

מסלול בימוי והוראת תיאטרון מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	סעיף	נקודות				סה"כ
		שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	
יסוד והעשרה	לשון	4			4	
	אנגלית	4				
	יישומי מחשב בחינוך	2				
	תיאטרון ויהדות		2			
	סה"כ לפרק	10		2		12
לימודי חינוך	סוציולוגיה של החינוך	2				
	מבוא לפסיכולוגיה	4				
	מבוא לפילוסופיה של החינוך	2				
	קריאה מודרכת בפילוסופיה	2				
	חברה ישראלית		2			
	מתודולוגיה מחקרית		4			
	סמינריון בחינוך - מעורבות חברתית				6	
סה"כ לפרק מדעי החינוך		10	6		6	22
דרכי הוראה והתנסות	כתיבה אקדמית	2				
	דרכי הוראה	4	4	6		
	התנסות מעשית	4	8	8		
סה"כ דרכי הוראה והתנסות		10	12	14		36
סה"כ לפרק		30	18	16	6	70
	לימודים עיוניים	26	20	4	2	52
	לימודים מעשיים	34	36	22		92
סה"כ לפרק		60	56	26	2	144
סה"כ לילקוט		90	74	42	8	214

לימודי מכללה

סדנת סטאז'					4	4
עזרה ראשונה			4			4
זהירות בדרכים				1		1
ביטחון ובטיחות				1		1
לימודי שואה וג'נוסייד				2		2
ליווי תרגילי בימוי				20		20
עוזר במאי					6	6
סדנאות בימוי						12

מסלול בימוי והוראת תיאטרון ובימוי (היקף 144 נקודות)

פרק	נושאי לימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודים עיוניים	תולדות התיאטרון יוון ורומי	2				2
	תולדות התיאטרון מזרח אסיה	2				2
	מן המשתה ועד אפלטון	2				2
	קריאה פרשנית בדרמה	4				4
	מחזאי - טקסט - במאי	4				4
	בימוי ותנועה	4				4
	יסודות הבימוי (שפת התיאטרון והוראתה)	8				8
	דרמה עברית		4			4
	מבוא לנרטיב הדרמטי (שיקספיר)		2			2
	מולייר ומסורת הקומדיה		4			4
	תיאוריות משחק		4			4
	סגנונות וזרמים בתיאטרון (סמיניריון)		8			8
	מבוא וניתוח מחזות המאה ה-21			2		2
	הרצאות המאה ה-21			2		2
	סוגיות בניתוח מחזות				2	2
סה"כ						
		26	22	4	2	54
מקצועות מעשיים	יסודות המשחק	8				8
	משחק ויצירה	8				8
	תנועה	2				2
	תיאטרון בובות	4				4
	עיצוב תאורה	4				4
	תנועה לתיאטרון	8	6			14
	בימוי		2			2
	בימוי מתקדם א'		5			5
	בימוי מתקדם ב'		5			5
	הנחיית שחקנים		4			4
	משחק		4			4
	עיצוב במה		4			4
	כתיבה דרמטית		4			4
	דיאלוג במאי-מעצב			4		4
	עבודת הבמאי עם השחקן			8		8
	שיטת לאבאן - משחק			4		4
	ליווי תרגילי בימוי			6		6
סה"כ						
		34	34	22		90
סה"כ לילקוט						
		60	56	26	2	144

מסלול משחק: תעודת בוגר בית הספר למשחק

מסלול משחק מכשיר שחקנים/ות לתיאטרון מקצועי. בשנים א'-ב' מתמקדים הלימודים בטכניקות בסיסיות במשחק, תנועה, פיתוח קול, שירה, עבודה על טקסט, עבודה עם מסכות, מיומנויות קרקס ועוד. בשנה ג' - ההתמקדות היא בהפקות. במהלך השנה מעלים הסטודנטים הצגות בהנחיית במאים מקצועיים.

שנה א'

שיעורי משחק, לשון, תנועה, כתיבת טקסט, מוזיקה, הגשת טקסט, משחק ויצירה, ליצנות, פיתוח קול ושיעורים עיוניים.

- השתתפות במחזה יוני.
- צוות טכני בהצגות ביה"ס (בימוי ומשחק).
- פרויקט לפסטיבל הילדים בחיפה בנושא חברתי

שנה ב'

שיעורי משחק, תנועה, מונולוגים, קרקס, תיאטרון סיפור, פיתוח קול, ריקוד ושיעורים עיוניים.

- פרויקט "הייד פארק - פוליטי אומנותי" בנושא חברתי.
- השתתפות ב"שייקספיר על הדשא" - מחזה שייקספירי.
- השתתפות בתרגילי הבימוי (הקצרים והארוכים) של שנה ג' בימוי ועיצוב.

שנה ג'

שיעורי משחק, משחק מול מצלמה, תנועה, פיתוח קול, ריקוד ושיעורים עיוניים.

- השתתפות בהצגות הסיום (בבימויים של במאים מקצועיים).

מסלול משחק

מסגרת לימודים לתעודת בוגר בית הספר למשחק (בשעות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	סה"כ
לימודי התמחות	לימודים עיוניים	5	5	3	13
	שיעורים מעשיים	34	32	12	78
	סה"כ לפרק	39	37	15	91
סה"כ לילקוט		39	37	15	91

בתקופת לימודיהם הסטודנטים חייבים לעמוד במספר מטלות, שהן חלק מתוכנית הלימודים ואינן מופיעות כשיעורים במערכת השעות:

א. צוותים טכניים - בשנה א' הסטודנטים יעמדו לרשות רכז ההפקות בנושאים הקשורים להפקות.

ב. ערבים פתוחים - מתקיימים בשנה א' בפני מורי בית הספר, בנושאים שונים.

ג. שלוש הפקות פנימיות (בהיקף מצומצם) - מתקיימות בשנה ב'.

ד. שבע הפקות - בהדרכת בימאים מקצועיים - מתקיימות בשנה ג'.

מסלול משחק - אומנויות הבמה

פרק	נושאי לימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	סה"כ
לימודים עיוניים	מבוא לדרמה - יוון ורומא	2			
	ניתוח מחזות - יוון ורומא	2			
	תולדות התיאטרון	1			1
	מבוא וניתוח - שיקספיר		1		
	דרמה עברית		2		
	תולדות הקומדיה		2		
	מחזאות יהודית			1	
	מבוא וניתוח - המאה ה-20			2	
סה"כ					
		5	5	3	13
	לשון עברית	2			
	יסודות המשחק	6	6		
	משחק, קול, שירה	4	2		
	משחק - היבטים אישיים	4	6		
	משחק - מונולוגים וסצנות	6	6		
	עבודה על טקסט	2	1		
	עיצוב קול		1		
	קרקס		2		
	חונכות	1	1	1	
	תנועה	8	6	4	
	פיתוח קול ושירה	1	1	1	
	משחק מתקדם			6	
	סה"כ	34	32	12	78
סה"כ לילקוט					
		39	37	15	91
לימודי מכללה					
	הנחיית שחקנים	2			2
	תיאוריות משחק	2			2
	סדנאות משחק	2	2	2	6

מסלול עיצוב תפאורה ותלבושות לתיאטרון ולקולנוע

ע"ש משה שטרנפלד ז"ל

ראש המסלול: דנה צרפתי

תוכנית הלימודים במסלול עיצוב תפאורה ותלבושות היא תוכנית תלת-שנתית המעניקה לבוגריה תעודת מעצב תפאורה ותלבושות. עם סיום לימודיהם לבוגרי התוכנית שמורה הזכות להשלים את התעודה לתואר ראשון עם תעודת הוראה בתחום התיאטרון, B.Ed. F.A. מבנה הלימודים: חטיבה עיונית וחטיבה מעשית בתחומי עיצוב התפאורה והתלבושות בתיאטרון ובקולנוע.

התוכנית פועלת בתוך בית הספר לאומנויות הבמה ובשיתוף עם בית הספר לקולנוע ותקשורת בסמינר הקיבוצים. לאורך שלוש שנות הלימוד תלמידי המסלול משתפים פעולה הן בשיעורים והן בפרויקטים מעשיים עם תלמידי מסלולי בימוי: משחק וקולנוע. בית הספר לאומנויות הבמה מעלה כ-15 תרגילי בימוי בכל שנה וכ-6 הפקות גדולות באולם בית הספר, כולם מעוצבים על ידי תלמידי המסלול ובוגריו. נוסף לכך מעצבים התלמידים במהלך שנות הלימודים פרויקטים ייחודיים אחרים בתחום התלבושות והתפאורה, כדוגמת פרויקט עיצוב בגד שייקספירי תקופתי. שיתוף הפעולה עם בית הספר לתקשורת וקולנוע בפקולטה לאומנויות של מכללת סמינר הקיבוצים מתבטא הן בלימודים העיוניים והן בעיצוב לתרגילים מעשיים בקולנוע, ששיאם בעיצוב סרט גמר בסיום הלימודים.

מסלול עיצוב תפאורה ותלבושות לתיאטרון וקולנוע (בשעות)

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	סה"כ
לימודי התמחות - עיוני	תולדות הלבוש	2			2
	תולדות העיצוב (אדריכלות וריהוט)	2			2
	מבוא לתולדות האומנות	2			2
	מבוא לדרמה (יוון, רומי ומזרח אסיה)	2			2
	קריאה פרשנית בדרמה	2			2
	תולדות הקולנוע	2			2
	תולדות הקולנוע - צפייה	1			1
	מולייר ומסורת הקומדיה		2		2
	דרמה עברית		2		2
	תולדות העיצוב לכמה		1		1
	מבוא לנרטיב הדרמטי (שקספיר)		1		1
	סגנונות וזרמים בתיאטרון		2		2
	הרצאות המאה ה-21			1	1
	מבוא וניתוח מחזות המאה ה-20			1	1
	תיאטרון ויהדות			1	1
סה"כ עיוני					24
לימודי התמחות - מעשי	עיצוב בסיסי ומודל	1.5			1.5
	יסודות העיצוב	1.5			1.5
	סדנה: כלים ומכשירים	1.5			1.5
	רישום למעצבי תיאטרון	3			3
	עיצוב תלבושות א'	2			2
	גזירה ותפירה	1			1
	שרטוט טכני ואוטוקאד	2			2
	פרויקטים מיוחדים	2			2
	קולנוע בימיו והפקה עלילתי		1		1
	תאורה		1		1
	מבוא לעיצוב ארט לקולנוע		2		2
	שרטוט ואוטוקאד ב'		1		1
	עיצוב תלבושות ב'		2		2
	מסכות		1.5		1.5
	עיצוב תפאורה בתפיסה קלאסית		3		3
	התחביר הבימתי		3		3
	צילום לקולנוע		1		1
	דיאלוג במאי מעצב + ליווי פרויקטים	3			3
	עיצוב תלבושות מתקדם	1			1
	עיצוב תפאורה מתקדם	2			2
	קולנוע דיאלוג במאי-מעצב	1			1
	מטקסט לכמה: חשיבה בימתית בבגד וחלל	1.5			1.5
סה"כ מעשי					38.5
לימודי מכללה					
פרויקט מעשי בלבוש תקופתי					1
סה"כ					62.5
		27.5	23.5	11.5	

התוכנית להסבת שחקנים, מעצבים ואקדמאים להוראת התיאטרון

ראש התוכנית: מיכל בן עמי

תוכנית הלימודים הייחודית מאפשרת לשחקנים ומעצבי במה לקבל תואר ראשון בחינוך (B.Ed. F.A.) ותעודת הוראה בתחום התיאטרון. בעלי תואר ראשון בתיאטרון המתקבלים לתוכנית ישלימו תעודת הוראה בתיאטרון.

התוכנית מאפשרת לפתח קריירה נוספת בתחום החינוך וההוראה ולשכלל יכולות פרשנות ויצירה בימתית. בוגרי התוכנית יוכלו להמשיך לתואר שני בתיאטרון או במקצועות הטיפול באומנות.

התוכנית משלבת קורסים מתחומי התיאטרון והחינוך וכוללת התנסות מעשית בהוראה בבתי ספר יסודיים ותיכונים וקורסים מעשיים ותיאורטיים.

תוכנית לימודים מרוכזת זו נסמכת על הניסיון התיאורטי-מעשי שיש לשחקנים (בוגרי בי"ס למשחק ועיצוב) ועל קורסי התיאטרון שנלמדו במוסד אקדמי מוכר של בוגרי התואר הראשון בתיאטרון, והיא מתמקדת בהרחבת הידע העיוני והמעשי בתחום החינוך וההוראה ובהעמקתו בזיקה להוראת התיאטרון, מתוך התנסות יצירתית מעשית בתחומי הבימוי, הכתיבה, הדרמטורגיה, תפיסת החלל ועוד.

לשחקנים: התוכנית מחייבת יומיים וחצי בשבוע למשך שנתיים.

לאקדמאים: 4 ימים חלקיים (תלוי בפטורים על סמך לימודים והתנסות בהוראה קודמים) במשך שנה.

תעודות לבוגרים:

תואר ראשון B.Ed. F.A.

תעודת הוראה בתיאטרון לכיתות ז'-י'.

התוכנית להסבת שחקנים, מעצבים ואקדמאים להוראת התיאטרון

היקף הלימודים עבור שחקנים ומעצבים:

שעות שנתיות	נושאי לימוד	רכיב
27 ש"ש	אנגלית, לשון	לימודי יסוד
	פילוסופיה, סוציולוגיה, פסיכולוגיה, יהדות, ליקויי למידה, סמינריון בחינוך	לימודי חינוך והוראה
	דרכי הוראה וסדנה דידקטית	דרכי הוראה
	צפייה והתנסות ביסודי ובעל-יסודי	פרקטיקה
28 ש"ש	עיצוב תפאורה ותלבושות, יסודות הבימוי, בימוי מתקדם, תולדות התיאטרון, תיאטרון ישראלי, דרמטורגיה יישומית, תיאוריות בימוי ומשחק, עיבודים בימתיים ליצירות מופת, כתיבה דרמטית, תיאטרון תלוי מקום, סמינריון בתיאטרון, תיאטרון פוסט-מודרני, תיאטרון ופמיניזם, הערכה מדידה וביקורת	לימודי התמחות
55 ש"ש		סה"כ
		לימודי השלמה
		כלי מחשב, זה"ב, ביטחון ובטיחות ועזרה ראשונה

היקף הלימודים עבור אקדמאים מתחום התיאטרון:

שעות שנתיות	נושאי לימוד	רכיב
22 ש"ש	לשון	לימודי יסוד
	פילוסופיה/סוציולוגיה של החינוך, פסיכולוגיה, יהדות, ליקויי למידה, סמינריון	לימודי חינוך והוראה
	דרכי הוראה וסדנה דידקטית	דרכי הוראה
	צפייה והתנסות ביסודי ובעל-יסודי	פרקטיקה
28 ש"ש	עיצוב תפאורה ותלבושות, יסודות הבימוי, בימוי מתקדם, תולדות התיאטרון, תיאטרון ישראלי, דרמטורגיה יישומית, תיאוריות בימוי ומשחק, עיבודים בימתיים ליצירות מופת, כתיבה דרמטית, תיאטרון תלוי מקום, סמינריון בתיאטרון, תיאטרון פוסט מודרני, תיאטרון ופמיניזם, הערכה מדידה וביקורת	לימודי התמחות*
50 ש"ש		סה"כ
		*פטור יינתן על סמך לימודים קודמים
		לימודי השלמה: כלי מחשב, זה"ב, ביטחון ובטיחות ועזרה ראשונה

המחלקה לעיצוב

ראש התוכנית: דנה צרפתי

רקע

המחלקה לעיצוב מכשירה סטודנטים להוראה ולעיצוב בגישה רב-תחומית ומקנה תואר ראשון בעיצוב ותעודת הוראה בעיצוב לבתי הספר העל-יסודיים (B.Ed. Des). המחלקה מציעה תוכנית חדשנית ברוח המגמות העכשוויות בארץ ובעולם ומאפשרת לכל סטודנט לפעול בזירה שבה הוא מעוניין, כמורה לעיצוב וכיוצר רב-תחומי או המתמחה בתחום מדיה מסוים.

מהלך הלימודים

בשנתיים הראשונות מתמחים הסטודנטים בתחומי העיצוב הקלאסיים:

עיצוב תקשורת חזותית בתחומי הפרינט והעיצוב האינטראקטיבי. תקשורת חזותית עוסקת בהעברת מסרים בשפה ויזואלית ובטקסט, באמצעים גרפיים מודפסים, דיגיטליים ואחרים. התכנים מקנים כלים להמשך התפתחות הלומד בסביבות עיצוב רב-תחומיות המאפשרות השתלבות בתעשיית העיצוב, החינוך, הפרסום, המיתוג ובתעשיית ההיי-טק.

עיצוב מוצר/תעשייתי. ההתמחות מתבססת על בחינת נחיצותו של המוצר לאדם ומידת השפעתו עליו. צורתו ותפקודו של המוצר הם תוצר של חשיבה רב-תחומית המשלבת היבטים תרבותיים, הנדסיים, חומריים וחברתיים. הסטודנטים מתנסים בפרויקטים מעשיים בשיתוף גורמי תעשייה וחינוך. התרגילים בעיצוב נושאים אופי חברתי, סביבתי, מחקרי ועוד.

Art Design. במקביל ל"עיצוב" כדיסציפלינה יצרנית של חפצים שימושיים שנועדו לייצור המוני צמחה בשדה העיצוב קטגוריה שזכתה לשם "עיצוב-אומנות". בקטגוריה זו היוצרים מעצבים אובייקטים יחידניים או סדרות מוגבלות על פי תחומי העניין שלהם (בניגוד לפרקטיקה השגורה יותר בעולם העיצוב של היענות לדרישות של לקוח) ומשתמשים בעיצוב ככלי ביטוי אישי או ביקורתי וכבסיס לנסיינות ולמתיחת גבולות של חומרים, טכנולוגיות ורעיונות.

חינוך והוראה. הסטודנטים רוכשים כלים ומיומנויות בסיסיים להוראת העיצוב ומתנסים בצפייה ובהוראה בבתי ספר תוך כדי היכרות עם תוכניות הלימודים וסוגיות פדגוגיות בתחום העיצוב.

בשנה השלישית הסטודנטים מתמחים בשלושה אפיקים:

סביבות חינוך ולמידה: הסטודנטים המתמקדים בתחום זה יכולים להגיע מרקע של עיצוב תעשייתי, עיצוב תקשורת חזותית בשדה הדיגיטלי ועיצוב תקשורת חזותית בשדה הדפוס. הסטודנטים מתנסים בעיצוב מרחבי למידה דרך חומרי לימוד מודפסים, יישומים דיגיטליים, חללים וחפצים המיועדים לחינוך והכשרה. סביבות החינוך והלמידה אינן מוגבלות לבתי ספר אלא מיושמות בארגונים וחברות מסחריות שבהן יש טיפוח, הכשרה וקידום עובדים.

סביבות דיגיטליות: הסטודנטים המתמקדים בתחום זה מגיעים משדה התקשורת החזותית ליישומים דיגיטליים ומעיצוב תעשייתי. הסטודנטים בתחום זה מתנסים בעיצוב הסביבה הדיגיטלית הכוללת הן תוכנה והן חומרה. סטודנטים מתחום העיצוב התעשייתי משתפים פעולה עם מעצבי התוכנה ליצירת מכלול אחד, כמו אפליקציות לומדות וממשקי מחשב.

מעצב-זים: חלק מהמעצבים משרתים את החברה כעובדים עצמאיים או כיוזמים. הכלים העומדים

לרשותנו היום מאפשרים עבודה ותקשורת מרחוק בעיקר בתחום ההיי-טק. מעצבים המשתלבים באופן טבעי בתחום הפיתוח והחדשנות יכולים לתת שירותים לארגונים ותעשיות באופן עצמאי או ליזום פרויקטים עצמאיים. סטודנטים המעוניינים לעסוק ביזמות ומיצוי רעיונות אישיים יכולים להגיע מכל כלי העיצוב הנלמדים במחלקה. כמו כן, מעצבים בתחום ה-Art Design מוצאים את מקומם כיוזמים בתפר שבין עיצוב לאומנות.

בתחום החינוך: ממשיכים הסטודנטים בלימודים עיוניים ומעשיים ומעמיקים בסוגיות החינוך לעיצוב.

בשנה הרביעית מתמקדים הסטודנטים בפרויקט הגמר. הפרויקט הוא נקודת החיבור בין הלימודים המעשיים לעיוניים. אלו מתגבשים ליחידה אחת הבאה לידי ביטוי בתערוכת בוגרים הפתוחה לקהל הרחב ומתפרסמת בכלי המדיה השונים.

הכשרה להוראה - אומנות העיצוב מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	נושאי הלימוד	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי יסוד	לשון עברית (כל הרמות)	4				4
	אוריינות בסביבה ממוחשבת	2				2
	אנגלית (כל הרמות)	4				4
	תרבות ישראל	2				2
סה"כ לימודי יסוד						
לימודי חינוך	מבוא לפילוסופיה של החינוך	2				2
	קריאה מודרכת בפילוסופיה	2				2
	מבוא לסוציולוגיה		2			2
	מבוא למחקר כמותי		2			2
	מבוא למחקר איכותני		2			2
	פיתוח חשיבה בהוראת המקצוע		2			2
	מבוא לפסיכולוגיה של החינוך			4		4
	הערכת הלמידה וניהולה			2		2
	סמינריון בחינוך			6		6
סה"כ לימודי חינוך						
דרכי הוראה	הוראה ולמידה	4				4
	כתיבה אקדמית	2				2
	דרכי הוראה		4			4
	סוגיות בהוראת המקצוע			4		4
סה"כ לימודי הוראה						
התנסות בהוראה	התנסות בהוראה א' - אוכלוסיות מיוחדות	2				2
	התנסות בהוראה ב'		8			8
	התנסות בהוראה ג'			8		8
	מעורבות חברתית			4		4
סה"כ התנסות בהוראה						
לימודים עיוניים	תולדות האומנות - רנסנס ובארוק	2				2
	תולדות האומנות - המאה ה-19	2				2
	תולדות העיצוב	4				4
	מודרניזם באומנות	2				2
	פוסט מודרניזם באומנות		2			2
	צילום סטילס תיאוריה ומעשה	4				4
	מתודולוגיה של העיצוב	2				2
	סוגיות בעיצוב עכשווי		4			4
	עיצוב לקיימות		4			4
	חומרים ותהליכים		2			2
	שיעורי בחירה עיוני שנה ב'		4			4
	שיעורי בחירה עיוני שנה ג'			6		6
	פרוסמינריון עיצוב סביבות השפעה (חובה)	3		3		3
	סמינריון מחקר בעיצוב שנתי (חובה)	4		4		4
	שעורי בחירה עיוני ד'	2			2	2
סה"כ לימודים עיוניים						
סה"כ לימודים עיוניים						

הכשרה להוראה - אומנות העיצוב מסגרת לימודים לתואר B.Ed. (המשך)

פרק	נושא	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודים מעשיים	יסודות העיצוב	8				8
	יסודות דו ממד	1.5				1.5
	יסודות אינטראקטיב	1.5				1.5
	יסודות Art Design	1.5				1.5
	יסודות עיצוב מוצר	1.5				1.5
	מעבדת דגמים	6				6
	יסודות עיצוב טיפוגרפי	4				4
	מדו ממד לתלת ממד	2				2
	יסודות הרישום	4				4
	יסודות המחשה	4				4
	יסודות הפיסול	4				4
	איור		2			2
	מבוא לעיצוב אינטראקטיב		3			3
	מבוא ל-ART DESIGN		3			3
	מבוא לעיצוב דו-ממד		3			3
	מבוא לעיצוב מוצר		3			3
	מבוא מעצב-יזם		3			3
	מבוא לעיצוב סביבות למידה		3			3
	מבוא לסביבות דיגיטליות		3			3
	כלים בעיצוב ב' (בחירה 1 מתוך 2)		3			3
	כלים באומנות ב' (בחירה 1 מתוך 2)		4			4
	סטודיו עיצוב (בחירה 4 מתוך 6)			16		16
	כלים בעיצוב ג' סמסטר א' (בחירה 1 מתוך 2)			3		3
	עיצוב בהדפסה תלת-ממדית			3		3
	סמינריון מעשי (בחירה 1 מתוך 2)				3	3
	סטודיו בחירה מעשי				4	4
	פרויקט גמר				4	4
סה"כ לימודים מעשיים						
סה"כ לילקוט						
לימודי מכללה	תרגול תפירה וגזירה	4				4
	סוליד	3				3
	הדרכה ביכליוגפית	1				1
	תוכנות גרפיות (פוטושופ, אילוסטרייטור ועוד)	1	3	1		5
	ביטחון ובטיחות			1		1
	עזרה ראשונה			4		4
	זהירות בדרכים			1		1
	סדנת סטאד'				4	4

המחלקה לאומנות

ראש המחלקה: ד"ר הדרה שפלן-קצב

מרכז לימודים מעשיים: יאיר ברק

תוכנית הלימודים מכשירה את הסטודנטיות והסטודנטים להוראת האומנות בבתי הספר העל-יסודיים בארץ ומעניקה להם כלים להיות אנשי חינוך יצירתיים בתחום, מתוך עידוד של חשיבה יזמית ומעורבות חברתית ותרבותית.

בתוכנית הלימודים מושם דגש על:

אומנות עכשווית - הכשרה בכל התחומים המקצועיים הרלוונטיים לאומן/ית עכשווי/ית, החל בכלים לעבודת סטודיו ידנית, דרך לימודי מדיה דיגיטלית וכלה בלימודי תרבות, היסטוריה וביקורת.

חינוך והוראה - הכשרה לעסוק בהוראה, חינוך לאומנות ובכל הנושאים הרלוונטיים לכך. לימודי החינוך וההכשרה להוראה קשורים בלימודי האומנות ומהווים חלק בלתי נפרד מהם.

רב-תחומיות - סביבת לימוד מגוונת ואינטגרטיבית שבה הסטודנט/ית מקבל/ת ידע נרחב ועמוק באומנות, בכל סוגי המדיה: רישום וציור, פיסול, צילום, וידאו, מיצב, סאונד, מולטימדיה וגרפיקה, אינטראקטיב. כמו כן, ניתנת האפשרות להתרחב ללימוד כלים משיקים בתחומי העיצוב והתקשורת. בעקבות זאת יכולים בוגרי ובוגרות החוג להשתלב גם בתחומים מקצועיים נוספים כגון: עריכת וידאו, עיצוב גרפי, בניית אתרים, אנימציה ומידול תלת-ממד, תכנון ממשקים, עיבוד תמונה, פוסט-פרודקשן ועוד, ובהמשך - בתחומים הקשורים בטיפול באומנויות.

יחס אישי ותומך - הלימודים נערכים בקבוצות לימוד קטנות המאפשרות מתן תשומת לב מקסימלית לכל סטודנטית וסטודנט וליווי צמוד של תהליכי התפתחותו כאומן. הגשות הפרויקטים מתקיימות באווירה חיובית ופרודוקטיבית מתוך מחשבה שביסודן הן מרחב לימודי מיוחד וממנף. החוג מקיים אירועים משותפים לסטודנטים ולמרצים, בהם: סדנאות מרוכזות, סיורים לימודיים, מרתונים וסדנאות יצירה מחוץ לכותלי בית הספר.

סדנאות לימוד - לרשות הסטודנטים והסטודנטיות עומד מגוון של סדנאות יצירה מרווחות ומאובזרות: סדנת פיסול, סטודיו לצילום, סטודיו לציור, מעבדת מחשבים, אולפן טלוויזיה מקצועי, עמדות לעריכת וידאו, סדנת סאונד וסדנת אינטראקטיב. כמו כן, עומד לרשות הסטודנטים בשנה הרביעית סטודיו לעבודה אישית.

תערוכות - תערוכות אישיות וקבוצתיות של הסטודנטים מתקיימות כמה פעמים בשנה: במהלך הלימודים, בסיום סמסטר ובסוף שנת הלימודים.

אפיקים ייחודיים של קורסי בחירה בשלושה תחומים:

טיפול באומנות - קורסי בחירה בפסיכולוגיה ובטיפול באומנות לסטודנטים/יות לאומנות המעוניינים/ות להמשיך ישירות לתואר שני בטיפול באומנות. במסלולים נלמדים: מבוא לטיפול באומנות, שיעורי הפסיכולוגיה הנדרשים כתנאי קדם לתואר השני לכל מכסת השעות המעשיות הדרושות בקבלה לתואר השני.

לקויות למידה וצרכים מיוחדים - קורסים המאפשרים לרכוש כלים ומיומנויות לעבודה עם תלמידים/ות עם לקויות למידה ו/או מוגבלויות. במסגרת התוכנית נעמוד על המאפיינים הייחודיים של בעלי לקויות שכיחות ועל עקרונות מרכזיים של דרכי הוראה מותאמות בכיתה הטרוגנית (משלבת).

אוצרות - מיועד לסטודנטים/יות לאומנות המעוניינים להרחיב את הכשרתם לכיוונים של אוצרות ותצוגה במרחב. הרחבה טבעית של תחום האומנות ל"אומן-יוצר" וכן הרחבת ידע המורה לאומנות לתחום האוצרות במרחב החינוכי, הציבורי והקהילתי.

פרויקט הגמר בשנה ד' - תערוכת הגמר של שנה ד' היא אירוע חשוב לסטודנט ולמחלקה כולה. במהלך שנה ד' מקבלים הסטודנטים הדרכה מעשית ממנחה פרויקט הגמר, ממרכז הלימודים המעשיים ומראש המחלקה.

תעודות לבוגרים:

1. תואר ראשון B.Ed. F.A.
2. תעודת הוראה באומנות לבתי הספר העל-יסודיים כיתות ט'-י"ב

הכשרה להוראה: אומנות דיגיטלית - מסגרת לימודים לתואר B.Ed. F.A.

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי יסוד	לשון עברית	4				4
	אנגלית לפטור	4				4
	אוריינות בסביבה ממוחשבת	2				2
	תרבות ישראל	2				2
סה"כ לימודי יסוד						
לימודי חינוך	מבוא לפילוסופיה	2				2
	מבוא לסוציולוגיה		2			2
	מבוא לפסיכולוגיה של החינוך			4		4
	קריאה מודרכת בפילוסופיה	2				2
	הערכת הלמידה וניהולה			2		2
	סמינריון בחינוך			6		6
	מבוא למחקר איכותני		2			2
	מבוא למחקר כמותי		2			2
סה"כ לימודי חינוך						
דרכי הוראה	הוראה ולמידה	4				4
	דרכי הוראה		4			4
	סוגיות בהוראה			4		4
	כתיבה אקדמית	2				2
סה"כ התמחות בהוראה						
התנסות בהוראה	התנסויות בהוראה א' - אוכלוסיות מיוחדות	2				2
	היבטים דיגיטליים בחינוך			2		2
	התנסות בהוראה ב'		8			8
	התנסות בהוראה ג'			12		12
סה"כ התנסות בהוראה						
לימודי התמחויות	לימודים עיוניים	12	16	20	4	52
	לימודים מעשיים	47	24	20	4	95
סה"כ התמחויות						
סה"כ לילקוט						
		84	62	66	8	220

לימודי מכללה

הדרכה ביבליוגרפית	1					1
ביטחון ובטיחות	1					1
עזרה ראשונה			3			3
זהירות בדרכים			1			1
סדנת סטאז		4				4
תרגול ספר אומן			2			2
תרגול אומן/אוצר				1		1

התמחות באומנות - מדיה דיגיטלית

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודים עיוניים	תולדות האומנות - מצרים ויוון	2				2
	תולדות האומנות - רומא וימי הביניים	2				2
	תולדות האומנות - רנסנס ובארוק	2				2
	תולדות האומנות - המאה ה-19	2				2
	מודרניזם באומנות	2				2
	פוסט מודרניזם באומנות		2			2
	אומנות וחברה	2				2
	סלון המסורבות		2			2
	מגדר וזהות באומנות המאה ה-20		2			2
	מבוא לאומנות האסלאם		2			2
	מבוא לאומנות ישראלית		2			2
	תיאוריה וביקורת של האומנות			2		2
	תולדות הווידיאו ארט		2			2
	קורסי בחירה מסלולים שנה ב'		2			2
	סוגיות בתרבות חזותית			2		2
	אומנות אקולוגית		2			2
	סוגיות עכשוויות בצילום			2		2
	גלריות - היבטים באומנות	3		3		3
	קורסי בחירה עיוניים ג'-ד'	6		6		6
	סאונד ומדיה	3		3		3
	סמינריון	4	4			4
	שימור דיגיטלי	2		2		2
סה"כ לימודים עיוניים						
לימודים מעשיים	פרימייר + אפטר אפקטס				3	3
	סטודיו בינתחומי א'				8	8
	רישום				4	4
	ציור				4	4
	פיסול א'				8	8
	צילום א'				6	6
	מבוא לווידיאו וקולנוע				6	6
	סדנת פיסול - כלים ומכשירים				6	6
	סטודיו בינתחומי ב'		8			8
	מיצב - פיסול		3			3
	ציור רעיוני		4			4
	וידיאו פרפורמנס		3			3
	צילום סטודיו		3			3
	בחירה: ציור/ תוכנות מתקדמות		3			3
	סטודיו בינתחומי ג'		8			8
	מייקרים				2	2
	קורסי בחירה מעשי-ג'+ד'		12			12
	פרויקט גמר	4	4			4
סה"כ לימודים מעשיים						
סה"כ התמחות						
		47	24	20	4	95
		61	42	33	8	147

בית הספר לתקשורת וקולנוע לתואר ראשון

ראש בית הספר: מאיר ראובני

מנהלת הפקות: יעל הדסי-בכר

בית הספר לתקשורת וקולנוע בפקולטה לאומנויות של מכללת סמינר הקיבוצים הוא היחיד בארץ שמעניק תואר אקדמי משותף בתקשורת וקולנוע וכן תעודת הוראה לבתי הספר העל-יסודיים בשני התחומים. תוכנית הלימודים בחוג נועדה להכשיר ולטפח מורים שהם גם יוצרי קולנוע וטלוויזיה, כותבים ואנשי מדיה מקצועיים.

תוכנית הלימודים לתואר ראשון בתקשורת וקולנוע

תוכנית הלימודים היא רב-תחומית וגובשה על סמך ההכרה שבין לימודי תקשורת וקולנוע מתקיימת זיקה טבעית. הלימודים הם בקבוצות קטנות וכוללים התנסות והכשרה מעמיקה במקצועות המעשיים והעיוניים של לימודי התקשורת, הקולנוע והמדיה.

מהלך הלימודים המעשיים

שנת הלימודים הראשונה מוקדשת לבניית תשתית חשיבתית ומעשית בתחומי הקולנוע והמדיה. בין היתר נלמדים: תסריטאות, בימוי עלילתי, צילום, עריכה, בימוי אולפן טלוויזיה, יסודות הרדיו ויסודות הכתיבה העיתונאית. הדגש על לימודי הפרקטיקה ניתן במקביל ללימודי מבואות בהיסטוריה ותיאוריה של הקולנוע, האומנות והתקשורת.

החל בשנת הלימודים השנייה ועד לשנה האחרונה התוכנית מציעה לסטודנטים בחירה בערוץ לימודים מעשי: בימוי והפקה, כתיבה ומדיה.

לימודי חינוך והוראה

לימודי החינוך נלמדים לצד מקצועות התקשורת והקולנוע החל מהשנה הראשונה ובמשך שלוש שנות הלימודים. השנה הראשונה מוקדשת למבואות וליסודות של התחום. קורסים לדוגמה: מבוא לפילוסופיה, מבוא לסוציולוגיה, פסיכולוגיה. החל מהשנה הראשונה לומדים הסטודנטים עקרונות וטכניקות בבניית מערכי שיעור ועמידה מול כיתה. בשנה השנייה יוצאים הסטודנטים לצפייה והתנסות ראשונית מול כיתה במגמות הקולנוע והתקשורת בתיכונים. בשנה השלישית ממשיכים את ההתנסות בשדה החינוכי ובחרים להשתלם במגמה שתואמת את מסלול הבחירה של הסטודנט.

בשנה הרביעית מתקיימת שנת הסטאז' ועבורו מקבלים שכר הוראה. סטודנטים שמסיימים סטאז' בהוראה מקבלים בנוסף לתעודת ההוראה רשיון הוראה ממשרד החינוך.

קורסי בחירה רב-תחומיים

בד בבד עם ההשתלבות בערוץ הלימודים יוכלו הסטודנטים לבחור קורסים וסדנאות בחירה רב-תחומיים. קורסי הבחירה לדוגמה: חדר כותבים, סדנת קמפיין, אפטר אפקט, עיצוב פס קול,

עריכה והגשת מוזיקה ברדיו וכתביה קומית. ההתמקדות בערוץ מרכזי בצד לימודי בחירה רב-תחומיים בתחומים מעשיים ועיוניים מגוונים ומעשירים את לימודיהם של הסטודנטים.

סדנאות ופרויקט הגמר

תוכנית הלימודים מדגישה בכל שנה, בכל אחד מהמסלולים, פרויקט מרכזי אישי או קבוצתי שמהם יורכבו תיק העבודות של הסטודנט. פרויקטי הגמר מגוונים ומתפרשים על כל תחומי הקולנוע, האומנות והמדיה, והם כוללים סרטי גמר תיעודיים ועלילתיים, כתיבה במגזינים עיתונאיים, שידור בתחנת הרדיו ופיתוח למדיה השונים (טלוויזיה, אינטרנט, סלולר ועוד). תוצרי בית הספר זוכים לשיתוף פעולה עם תעשיות התקשורת והקולנוע הרלוונטיות להם ומופצים ומייצגים את בית הספר בפסטיבלים, שידורים ועוד. אישור פרויקט הגמר נעשה על ידי ועדות בית הספר ואינו מותנה בהכרח בערוץ הלימודים שבו בחר הסטודנט להשתלב.

ציוד, מתקנים ותקציב

בבית הספר לתקשורת וקולנוע שבפקולטה לאומנויות אולפן טלוויזיה, אולפני רדיו, מעבדות מדיה, חדרי עריכה, סאונד ועיבוד תמונה מתקדמים. בית הספר מספק לתלמידיו את כל סוגי הציוד המקצועי הדרוש להם ללימודיהם. ציוד הצילום, הסאונד, הגריפ, התאורה והפוסט הוא בתקן תעשייתי העדכני ביותר. בנוסף, בית הספר תומך כספית בהפקות המאושרות כל שנה.

פעילויות משלימות לתוכנית הלימודים

בית הספר לתקשורת וקולנוע מקיים במשך השנה לצד השיעורים והסדנאות אירועים מגוונים - הרצאות אורח, הקרנות סרטים, תערוכות, פסטיבל סרטים, סדנאות אומן וכנסים שבהם לוקחים חלק תלמידי בית הספר וסגל המרצים בתוכנית.

הלימודים בבית הספר לתקשורת וקולנוע לקראת תואר "בוגר בהוראה באומנויות" B.Ed. F.A. ותעודת הוראה.

משך הלימודים: ארבע שנים - כולל אפשרות לביצוע סטאז' בהוראה (בשכר) בשנה ד'.

הכשרה להוראה - תקשורת וקולנוע

מסגרת לימודים לתואר B.Ed.

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי יסוד	הבעה עברית וכתביה יוצרת	4				4
	אנגלית למטרות אקדמיות	4				4
	אוריינות בסביבה ממוחשבת	2				2
	תרבות ישראל	2				2
סה"כ לימודי יסוד						
לימודי חינוך	מבוא לפילוסופיה של החינוך	2				2
	מבוא לפסיכולוגיה של החינוך			4		4
	מבוא לסוציולוגיה של החינוך		2			2
	קריאה מודרכת	2				2
	מבוא למחקר כמותי		2			2
	מבוא למחקר איכותני		2			2
	דמות המורה והמחנך	2				2
	הערכת הלמידה וניהולה			2		2
	סמינריון חינוך			6		6
סה"כ לימודי חינוך						
דרכי הוראה	הוראה ולמידה	4				4
	דרכי הוראה		4			4
	קורס מלווה - מעורבות חברתית			2		2
	קולוקויום	1	1			2
סה"כ דרכי הוראה						
התנסות בהוראה	התנסויות בהוראה א'	2				2
	ניו מדיה	2				2
	התנסויות בהוראה ב'		8			8
	התנסות בהוראה ג'			8		8
	מעורבות חברתית			4		4
סה"כ התנסות בהוראה						
לימודי התמחות	לימודי התמחות - בימוי והפקה/ כתיבה ומדיה					148
סה"כ ילקוט						
		27	19	27		220

הכשרה להוראה - תקשורת וקולנוע (המשך)

לימודי מכללה

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
	הדרכה ביבליוגרפית	1				1
	ביטחון ובטיחות בבית הספר			1		1
	סיור לימודי			1		1
	עזרה ראשונה			4		4
	זהירות בדרכים			1		1
	תולדות הקולנוע - צפייה	2				2
	תרגיל בימיו א'	2				2
	תרגול צילום	2				2
	תרגול מערכות אולפן טלוויזיה	2				2
	תרגול צילום ב'		1			1
	תרגיל בבימוי ב'		1			1
	צפייה בסרטים ב'+מבחן בקיאות		1			1
	תרגול ציוד הקלטת קול		1			1
	תרגיל סרט תיעודי			2		2
	צפייה בסרטים ג' + מבחן בקיאות			1		1
	תרגיל בבימוי עלילתי מתקדם			1		1
	תרגול צילום ג'		1			1
	תרגול אפטר אפקטס		1			1
	תרגול סדנת דסק רב-תחומי		2			2
	ליווי עריכות פרויקטים		4			4

תקשורת וקולנוע - תחום בימיו והפקה

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי התמחות עיוניים בתקשורת וקולנוע	תולדות הקולנוע	4				4
	מבט קולנועי	3				3
	מבוא לקולנוע ישראלי	2				2
	מבוא לתקשורת המונים	2				2
	תיאוריות ומודלים בתקשורת	2				2
	סמינר מחלקתי			1	1	2
	תיאוריות קולנועיות א'	3				3
	פרו"ס בתיאוריות קולנועיות ב'		3			3
	תולדות הקולנוע הדוקומנטרי		2			2
	מבוא לטלוויזיה		2			2
	תקשורת, משפט ואתיקה		2			2
	סוגיות בקולנוע ישראלי עכשווי		2			2
	סמינריון עבודת פרט			4	4	8
	קורסי בחירה - עיוני		6	6	4	16
	תקשורת ולשון	2				2
	יסודות הבימוי	4				4
	יסודות ההפקה	2				2
	יסודות הצילום	4				4
	יסודות העריכה	4				4
	יסודות ההקלטה	2				2
לימודי התמחות מעשיים בתקשורת וקולנוע	יסודות העבודה באולפן רדיו	2				2
	יסודות העבודה באולפן טלוויזיה	2				2
	מבוא לתסריטאות	2				2
	יסודות הכתיבה העיתונאית	2				2
	יסודות צילום הסטילס	2				2
	תסריטאות ב'		2			2
	משחק מול מצלמה		2			2
	בימוי והפקה סרט עלילתי		3			3
	בימוי והפקה תיעודי א'		4			4
	צילום ותאורה ב'		3			3
	עריכה לסרט עלילתי ודוקו		4			4
	פיתוח פרויקט תיעודי-בימוי			4		4
	קולנוע ניסיוני			2		2
	דיאלוג בימאי-מעצב				2	2
	בימוי שחקנים			3		3
	פיתוח תסריט גמר לסרט קצר			2		2
	צילום ובימוי מתקדם			4		4
	עריכה 3			4		4
	בימוי פרויקט גמר				8	8
	שיעורי בחירה מעשיים		6	6	4	16
	הנחיה אישית				4	4
סה"כ התמחות						148

תקשורת וקולנוע - תחום כתיבה ומדיה

פרק	סעיף	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	סה"כ
לימודי התמחות עיוניים בתקשורת וקולנוע	תולדות הקולנוע	4				4
	מבט קולנועי	3				3
	מבוא לקולנוע ישראלי	2				2
	מבוא לתקשורת המונים	2				2
	תיאוריות ומודלים בתקשורת	2				2
	סמינר מחלקתי			1	1	2
	תיאוריות של קולנוע ומדיה א'	3				3
	פר"ס תיאוריות קולנועיות ב'		3			3
	תולדות הקולנוע הדוקומנטרי		2			2
	מבוא לטלוויזיה		2			2
	תקשורת, משפט ואתיקה			2		2
	סוגיות בקולנוע ישראלי עכשווי		2			2
	סמינריון עבודת פרט			4	4	8
	קורסי בחירה - עיוני		8	8	6	22
	תקשורת ולשון	2				2
	יסודות הבימוי	4				4
	יסודות הצילום	4				4
	יסודות העריכה	4				4
	יסודות ההקלטה	2				2
	יסודות העבודה באולפן רדיו	2				2
	יסודות העבודה באולפן טלוויזיה	2				2
לימודי התמחות עיוניים בתקשורת וקולנוע	מבוא לתסריטאות	2				2
	יסודות הכתיבה העיתונאית	2				2
	יסודות צילום הסטילס	2				2
	בימוי והפקה תיעודי		4			4
	עריכה לסרט עלילתי ותיעודי		4			4
	פיתוח פרויקט תיעודי			4		4
	עריכת פרויקטים			2		2
	עיתונות חדשה			2		2
	יסודות ההפקה	2				2
	פרויקט גמר				8	8
	סדנת דסק רב-תחומי		4	4		8
	קורסי בחירה מעשיים		8	8	8	24
	הנחיה אישית				5	5
סה"כ התמחות						
		44	37	35	32	148

תואר שני מחקרי באוריינות חזותית - אומנויות בחינוך (M.Ed.)

ראש התוכנית: ד"ר טל דקל

רקע

שדה האוריינות החזותית מפתח יכולות עומק בשפות חזותיות ומוביל ליצירת ידע חדש למחקר פעולה יישומי וליצירה חדשה. התחום נשען על מחקר תיאורטי השואף לתרום לשינוי חברתי. המושג "אוריינות חזותית" התגבש על ידי אנשי חינוך שהבינו כי העולם צועד לכיוון של תרבות חזותית.

להיות אורייני מבחינה חזותית פירושו להיות בעל יכולת להתמודד בעולם העכשווי - עולם שבו מסרים חזותיים תופסים מקום שאינו נופל בחשיבותו ממקומם של המסרים המילוליים. ואכן, בראשית העשור השני של המאה ה-21, בעידן שבו אנו מוצפים בערב רב של מסרים חזותיים במגוון רחב של אמצעים - באינטרנט, בטלוויזיה, במרחבים פרטיים ובמרחבים ציבוריים, היכולת לפענח ביטויים חזותיים ולחשוב עליהם באופן ביקורתי הפכה למיומנות חיונית.

למורים במערכת החינוך מיומנות זו חיונית אף יותר, שכן היא משמשת ככלי בעל עוצמה ללמידה ולהוראה ולפיתוח חשיבה יצירתית, ביקורתית ועצמאית.

היקף הלימודים ומבנה התוכנית

היקף הלימודים בתוכנית אוריינות חזותית הוא 44 ש"ס (שעות סמסטריאליות) ובנוסף 4 ש"ס מפגשי סמינר חוגי וסדנאות יצירה.

בתוכנית שלוש חטיבות הכוללות קורסי חובה ובחירה:

חטיבה א': לימודים כלליים בחינוך חזותי ובפיתוח ההוראה/הלמידה - 12 (ש"ס)

כוללת: קורסי בסיס בנושאים המתייחסים לשלוש תמות מרכזיות:

א. מתודולוגיות מחקר והערכה בחינוך חזותי

ב. דיון במפגשים בין יצירה, תרבות וטכנולוגיה.

ג. גישות הוראה/למידה ביקורתיות ואלטרנטיביות, המציגות ערכים של צדק חברתי וסביבתי והעצמה של יחיד וקהילה באמצעות אומנויות שונות.

חטיבה ב': לימודים תיאורטיים ומתודולוגיים באוריינות חזותית - 18 (ש"ס)

כוללת: קורסים העוסקים בתיאוריה ובמתודולוגיה של האוריינות החזותית כשדה מחקר. דיון ביקורתי ביכולות השדה: להבין, ללמוד, לחשוב, ליצור, להשתמש ולתקשר באמצעות מבעים חזותיים. היבטים וסוגיות בשדה האוריינות החזותית: אופני קליטה ותיאוריות פענוח אשר צמחו בזירות שונות של חקר התרבות והבלשנות, כגון: זרמים בסמיטיקה, ביקורת המדינה, פלטפורמות דיגיטליות כסביבות חינוך, תהליכי יצירה ושימוש בכלים ואמצעים להוראה, תקשורת חזותית, אסתטיקה, שפות הצילום, האוצרות, הקולנוע, העיצוב, האדריכלות, מרחבי סביבה ותרבות חזותית בהקשרים של תרבות עממית והיבטים חזותיים של אומנויות הבמה, המחול והמסך.

* התקבל אישור המל"ג להגשת תלמידים לתזה.

חטיבה ג': לימודי חקר ויצירה - 10 (ש"ס)

יילמדו קורסים שיניעו את הלומדים ליצירה חזותית כגון צילום, וידאו פרפורמנס ואוצרות תערוכות. קורסים אלו מתמקדים בהיבטים חזותיים, ערכיים וביקורתיים של האוריינות החזותית לקידום החינוך החזותי, ומקדמים תהליכי שינוי תודעתי ומבני בחינוך החזותי במסגרות שונות. הקורסים בחטיבה זו, הכוללים סמינריונים, הם מתקדמים ומורכבים, ומכילים התנסויות במחקר עצמי ויישומי. בחלק מהקורסים משולבים יוצרים ואומנים חזותיים. בחטיבה זו הלומדים מעמיקים יכולות חקר, למידה, ביקורת, יצירה, חינוך ושימוש במבנים חזותיים.

קורסי בחירה: תיאטרון, מחול, קולנוע, אוצרות ועיצוב סביבות חינוך. במסגרת שלוש החטיבות קיים מאגר של קורסי בחירה העוסקים במחקר וביצירה בתחומים חזותיים שונים.

לשלוש החטיבות מתווספים:

- שיעור סדנאי מלווה לפרויקט הגמר (4 ש"ס)
- 8 מפגשים של סמינר חוגי וסדנאות יצירה המהווים חלק בלתי נפרד מתוכנית הלימודים (4 ש"ס), וההשתתפות בהם היא חובה.

פרויקט הגמר

תואר שני באוריינות חזותית - אומנויות בחינוך מחייב הגשה של פרויקט גמר בהיקף סמינריון מורחב המשלב תשתית מחקרית לצורכי יישום. סמינריון הגמר עוסק בהיבטים של אוריינות חזותית לקידום החינוך החזותי בתפיסותיו החברתיות והסביבתיות ופיתוח ההוראה-למידה בתחומי דעת שונים, מתוך שילוב אומנויות או אמצעים חזותיים. מכאן שניתנת העדפה לנושא שיש בו התמודדות עם צרכים חברתיים וסביבתיים בזירות שונות של חינוך ויצירה. במסגרת זו מוצעים כיוונים שונים, למשל:

- פרויקט יצירה חזותית בתחומי אומנויות העיצוב, אומנות פלסטית ומדיה, קולנוע ותקשורת, מוזיקה, אומנויות הבמה והמחול, ויישומי בסביבות חברתיות שונות.
- פרויקט פיתוח מקורי של מערכת אמצעים חזותיים להוראת תחום דעת כלשהו.
- פרויקט של כתיבת תוכנית לימודים והפעלתה באחד מתחומי היצירה החזותית או בתחומי דעת אחרים. התוכנית יכולה להתבסס על דרכי הוראה באמצעות עקרונות משדה האוריינות החזותית ולהיות מופעלת במסגרת החינוך הפורמלי או הבלתי פורמלי.

סדנה ליווי המחקר לתזה

פרויקט הגמר המחקרי הוא גולת הכותרת של התהליך הלימודי והוא מתבצע בהנחיה אישית. את פרויקט הגמר לתזה תלווה סדנה בהיקף של 2 ש"ס. הסדנה מתקיימת במהלך שנת הלימודים, והיא כוללת התוויה מתודולוגית של הפרויקט האישי, מעקב וליוי. בנוסף יוקדשו 2 ש"ס לכתיבה מחקרית ואקדמית.

המחקר לתזה מיועד רק לסטודנטים שעברו את דרישות הסף.

סמינר חוגי - דיונים עדכניים וסדנאות יצירה

הסמינר החוגי נועד לשמש מקום להצגת תמונת מצב עדכנית ומסגרת דיון, חשיפה ויצירה של סוגיות העומדות בלב התוכנית. מפגשי הסמינר המחלקתי כוללים סדנאות יצירה, ערבי עיון וסיורים הקשורים לנושאי התוכנית. הסדנאות בהנחיית יוצרים רב-תחומיים מתחלפים ותיאורטיקנים מובילים.

הסוגיות נקשרות לקורסים הנלמדים, שבהם מתקיים החיבור בין השדה התיאורטי באוריינות חזותית ובביקורת תרבות לבין הוראה וחינוך, בין תיאוריה ליצירה.

ימי הלימודים

הלימודים מתקיימים פעמיים בשבוע: בימים א' ו-ג', בשעות 10:00-21:00

שיעורים באוריינות חזותית - אומנויות בחינוך

א. שיעורי חובה לשנה א'

שם הקורס	היקף
מבוא לסמיוטיקה	4 ש"ס
כתיבה אקדמית ואישית	2 ש"ס
שיטות מחקר איכותניות לחינוך החזותי	2 ש"ס
יצירה חזותית וחינוך לקיימות	2 ש"ס
כלים להערכה וביקורת	2 ש"ס
אקטיביזם באומנויות	2 ש"ס
המרחב והמקום הישראלי באומנויות	2 ש"ס
סה"כ	16 ש"ס

ב. שיעורי חובה לשנה ב'

שם הקורס	היקף
סדנה לשילוב כלים: הצילום ככלי פדגוגי	4 ש"ס
מבוא לאסתטיקה והערכת אומנות	2 ש"ס
בין האסתטי לפוליטי	2 ש"ס
זהויות במרחבים פרטיים וציבוריים	2 ש"ס
סדנת עבודת הגמר	2 ש"ס
סה"כ	12 ש"ס

ג. סמינריונים לבחירה - 8 ש"ס (2 סמינריונים)

שם הקורס	היקף
קורסי בחירה שנים א' + ב'	8 ש"ס (4 קורסים)
עבודת גמר	1 ש"ס
סמינרים חוגיים	4 ש"ס

ד. קורסי חובה לתזה

שם הקורס	היקף
סמינריון ממין - מתודולוגיות בחשיבה חזותית	4 ש"ס - שנה א'
קורסים בשנה ב' למי שעבר את המיון	
סדנה ייעודית לתזה	2 ש"ס
הייצוג החזותי חישה, תפיסה, קוגניציה	2 ש"ס
מתודולוגיות מחקר בעיצוב	2 ש"ס
זהויות במרחבים פרטיים וציבוריים	2 ש"ס
מבוא לאסתטיקה ופילוסופיה של האומנות	2 ש"ס

התוכנית ללימודי תעודה באוצרות

ראש התוכנית: ד"ר טל דקל

רקע

התוכנית ללימודי אוצרות חושפת לפני תלמידיה גישות ודרכי פעולה באוצרות עכשווית. מטרת התוכנית להכשיר אנשי מקצוע איכותיים בתחום המחייב יצירתיות, יזמות מתוך הנעה עצמית, יכולת מחקרית ורעיונית, תפיסה ויזואלית, פתיחות, כושר התמודדות עם תחומי עשייה מגוונים, יכולות בין-אישיות וראיית-על בין-תחומית. התוכנית מעודדת חשיבה ביקורתית וראייה תרבותית רחבה ומהווה מסגרת בה נלמדים ההיבטים התיאורטיים והמעשיים של האוצרות.

התוכנית מיועדת לבעלי תואר ראשון ורקע בתחומי האומנויות והתרבות. הסטודנטים יעסקו בסוגיות כגון אקטיביזם ואומנות, אוצרות וחשיבה ביקורתית, אומנות ופריפריה, אוצרות במרחבים אלטרנטיביים, אוצרות במרחב המקומי ובמרחב הגלובלי, ועוד.

הלימודים הם ברמה אקדמית גבוהה והסטודנטים יתנסו באצירת תערוכות במרחבים אומנותיים (גלריה, מוזיאון וכד'). התערוכות האישיות שיקימו יהיו תוצאה של תהליך לימוד אינטנסיבי שמתקיים לאורך שנת הלימודים, במהלכו יחשפו למגמות באוצרות עכשווית. לאורך השנה יכירו הסטודנטים סגנונות אוצרות מגוונים ויפגשו עם אמנים, אוצרים במוזיאונים ובגלריות ותיאורטיקנים בולטים בתחום. המפגשים יאפשרו היכרות רחבה עם סצנת האומנות ויפתחו אפשרויות לשיתופי פעולה בעתיד. במהלך שנת הלימודים יתנסו הסטודנטים בפרקטיקות אוצרות ובסדנאות תיאורטיות ומעשיות.

היקף הלימודים ומבנה התוכנית

הקבלה מותנית בריאיון אישי ובהגשת קורות חיים.

ימי הלימודים

הלימודים מתקיימים בימי ג', בשעות 10:00-16:00

פרקטיקום

השנה השנייה (בתום הלימודים בקורסים) תוקדש להתנסות מונחית באצירת תערוכה ובהקמתה במרחב אומנות ממשי (גלריה או מוזיאון) בליווי מנחה אישית שהיא אוצרת מוכרת. הסטודנט יתרגל תכנון כולל של תערוכה תוך גיבוש המקצב, האווירה וה"צבע" הייחודיים לה ומציאת פתרונות במציאות דינמית ומשתנה. כל סטודנט/ית יוביל תכנון והקמה של תערוכה, דרך פיתוח קונספט, תחקיר אוצרותי, גיבוש גוף העבודות ויצירת קשר עם האמנים המציגים, ניתוח טכני ומציאת פתרונות, מציאת חלל מתאים ודיאלוג עם הממסד הקשור בו, הצבה בחלל ועיצוב התערוכה, כתיבת טקסט לקטלוג, גיוס מקורות מימון, פרסום ויחסי ציבור, ועוד.

משך הלימודים ופרישתם

- תוכנית הלימודים מתפרשת על פני 2 סמסטרים, ובסך הכול על פני שנה אקדמית אחת.
- לאחר סיום חובות השמיעה יש לבצע את תערוכת הגמר, בהנחיה אישית (בשנה השניה).
- חובה לצאת לשני ימי סיור לפחות במוזיאונים, המתקיימים בחופשת הסמסטר ובחופשת הקיץ.
- לאורך השנה יש חובות השתתפות בהרצאות אורח, כנסים ומי עיון בתחום האוצרות.

* לבוגרים תוענק "תעודת אוצר" מטעם הפקולטה לאומנויות במכללת סמינר הקיבוצים.

ש"ש	ש"ס	שם קורס
1	2	חקר סגנונות אוצרות סמסטר א'
1	2	תולדות האוצרות סמסטר א'
1	2	תיאוריות במוזאולוגיה ואוצרות סמסטר א'
1	2	פיתוח קטלוג ומאמר אוצרותי סמסטר ב'
1.5	3	סדנת אוצרות מתקדמת - "מקונספט לתערוכה" סמסטר ב'
1	2	מפגשי אוצר
1.5	3	בהנחיה אישית פרויקט גמר: אוצרות תערוכה במרחב אומנותי סמסטר א' + ב'
0.5	1	סיורי גלריות ומוזיאונים
8.5		סה"כ

הסבת אקדמאים/אומנים להוראת האומנויות

1. בתחום התיאטרון - ראו פירוט בעמ' 149

2. בתחום המחול - ראו פירוט בעמ' 137

3. בתחומים: אומנות, עיצוב, קולנוע, תקשורת

מטרת התוכנית היא להקנות ידע בתחום הנלמד ולפתח מיומנויות הוראה, בשילוב בין התיאוריה לבין השדה, מתוך ראיית האומנויות כשדה חשוב לפיתוחו האישי של הלומד ולהשתלבותו החברתית.

התוכנית משלבת ידע תיאורטי בתחומי הדעת עם עשייה אומנותית המצריכה רוחב דעת, יצירתיות, גמישות מחשבתית וחשיבה ביקורתית.

מבנה התוכנית

- לימודי התמחות בתחום הדעת - לימודי אומנויות בהתאם למגמת הלימוד, מתוך התמקדות בפן התיאורטי ובפן המעשי.
- לימודי חינוך והוראה - שיעורים בתחום הפילוסופיה, הסוציולוגיה והפסיכולוגיה של החינוך, שיעורי חינוך מתקדמים בנושאים מגוונים, כגון: תיאוריות בפיתוח חשיבה, תכנון לימודים, הערכת הלמידה וניהולה, מחקר בחינוך. שיעורים הקשורים להוראת תחום ההתמחות, כגון: סדנאות דידקטיות, דרכי הוראה, סוגיות בהוראה.
- התנסות בהוראה - התנסות בשדה החינוך בשהייה בתוך בתי ספר והיחשפות לדינמיקה הבית ספרית ולתהליכים אותנטיים של למידה/הוראה.

ש"ש	שם הקורס	
1	לשון	דרכי הוראה
1	היבטים פילוסופיים וסוציולוגיים	
2	מבוא לפסיכולוגיה של החינוך	
1	תרבות ישראל	
2	סמינריון בחינוך	
1	הערכת הלמידה וניהולה	
2	פיתוח חשיבה בהוראת המקצוע	
1	סוגיות בעבודת המורה והמחנך	
1	היענות לשונות לומדים	
12		סה"כ דרכי הוראה
2	הוראה ולמידה	דרכי הוראה
2	דרכי הוראה א'	
2	סוגיות בהוראת המקצוע	
6		סה"כ דרכי הוראה
2	סדנה דידקטית	התנסות מעשית בהוראה
4	התנסות בהוראה	
6		סה"כ התנסות מעשית בהוראה
24		סה"כ

The collage is a vibrant, abstract composition. It features a variety of elements including:

- Geometric Shapes:** Circles, squares, and rectangles in shades of blue, purple, and pink.
- Floral Motifs:** Stylized flowers and leaves in white, pink, and blue.
- Line Graph:** A line graph with three data series plotted from 2008 to 2012. The y-axis ranges from 1.0 to 3.5. The series show varying trends over the five-year period.
- Icons:** A gear, a book, a pencil, a leaf, a flower, a sun, and a double-headed arrow.
- Patterns:** Striped patterns, dotted lines, and concentric circles.

Year	Series 1 (Top)	Series 2 (Middle)	Series 3 (Bottom)
2008	2.8	2.4	1.4
2009	3.0	1.9	1.6
2010	3.1	2.3	1.6
2011	3.3	2.4	1.7
2012	3.2	2.2	1.7

המכון לחינוך מתקדם: הגות, מחקר ומעשה בחינוך

ראש המכון: פרופ' נמרוד אלוני

המכון לחינוך מתקדם במכללת סמינר הקיבוצים הוקם בשנת 2010 כחלק ממהלך של איגום יחידות ומרכזים במכללה שעסקו בתחומים מגוונים של הגות, מחקר ומעשה חינוכי. יוזמה זו התבססה על ההכרה שקידום משמעותי של החינוך אפשרי רק על היסודות של שיח אקדמי בין-תחומי - גישות הגותיות, פרשניות, איכותניות וכמותיות - ושל שיתופי פעולה והפריה הדדית בין מי שמומחיותם **דעת עיונית-תיאורטית** למי שמצטיינים **בתבונה מעשית-פדגוגית**. התוצרים שאליהם מכוון המכון כוללים: מחקרים ופרסומים אקדמיים, ניירות עמדה ובימות דיון, דגמים חינוכיים ותוכניות לימוד - הן בכתובים והן ביישומים הלכה למעשה במוסדות חינוך.

ברוח מסורת של למעלה מ-70 שנה של סמינר הקיבוצים, המכון לחינוך מתקדם אינו ניטרלי בהשקפת עולמו ואינו מסתגר במגדל שן אקדמי. הוא מבקש לבסס ולהפיץ את הרעיונות והפרקטיקות של **החינוך המתקדם** על שני מובניו הידועים:

❖ **בזיקה לאידיאלים ההומניסטיים של הקידמה** - בדעת המדעית והחשיבה הביקורתית, בתרבות הדמוקרטית ובזכויות האדם, בצדק חברתי ובקיימות הסביבתית.

❖ **בזיקה לעקרונות של החינוך הפרוגרסיבי** - גישה הוליסטית ולמידה פעילה וחוויתית, מעורבות חברתית ואזרחות דמוקרטית, הוראה דיאלוגית וטיפול הסקרנות, האוטונומיה, האותנטיות והיצירתיות של הלומדים.

המכון מתמקד בשמונה תחומי עשייה עיקריים:

1. גישות חדשות בחינוך, בהוראה ובהכשרת מורים ברוח החינוך ההומניסטי, הדמוקרטי, היצירתי והדיאלוגי.
2. חינוך פוליטי לאזרחות דמוקרטית, חינוך ערכי, צדק חברתי, חינוך רב-תרבותי, חינוך לשלום, חינוך סביבתי.
3. תרבות ישראל - מורשתית ועכשווית, יהדות כתרבות ותרבות ים-תיכונית.
4. חינוך אסתטי ואומנותי יצירה, במה, עיצוב ומדיה.
5. חינוך לאורח חיים בריא - חינוך גופני ואוריינות בריאותית.
6. רשתות מחקר: ישראליות ובינלאומיות.
7. רשתות חינוך: מכללה, בתי ספר וקהילה.
8. חינוך ותקשורת, טכנולוגיה בחינוך, מדיה דיגיטלית וכתובה.

פעילות המכון מתקיימת בתשע יחידות ייעודיות:

קתדרת אונסקו לחינוך הומניסטי - בראשות פרופ' נמרוד אלוני

יחידה זו פועלת בזיקה לארגון אונסקו העולמי ולוועד הישראלי לאונסקו כדי לקדם את החינוך ההומניסטי בישראל ובעולם. מיזמיה כוללים: פרסומים אקדמיים ופיתוח דגמים חינוכיים בתחום החינוך ההומניסטי - למסגרות פורמליות ובלתי פורמליות; כתיבת "ספרי הניסוי" של מוסדות חינוך ניסויים-הומניסטיים - הפועלים בהדרכה משותפת של המכון ושל הגוף הניסויים ויוזמות במשרד החינוך; תשתיות פדגוגיות ומאבקים ציבוריים הנוגעים לשכבות החלשות ולילדי הפליטים ומהגרי עבודה; הכנת ניירות עמדה והעמדת בימות דיון בתחומי החינוך ההומניסטי, הדיאלוגי, הביקורתי, הרב-תרבותי, הסביבתי, הפוליטי-דמוקרטי, האומנותי-יצירתי, היהודי-פלורליסטי וחינוך לצדק חברתי ושלו.

היחידה להדרכה וליווי של מוסדות חינוך - בראשות ד"ר הדס דקל

ייעודה של יחידה זו הוא בניית רשת חינוכית - גני ילדים, בתי ספר, תנועות נוער, רשויות מקומיות ורשתות חינוכיות - הפועלת ברוח ההשקפה ההומניסטית-חברתית של מכללת סמינר הקיבוצים והמשמשת שדה התנסות לסגל המכללה והסטודנטים (דגם של בית חולים אוניברסיטאי). היחידה מאגמת את הפעילות של רשת חמ"ה, המרכז לפיתוח מנהלים, המרכז להורות ומשפחה ויוזמות של מסלולים ומורים במכללה לכדי עשייה חינוכית שתסייע בקידום והשיפור של מוסדות החינוך והעמדת מנגנון ללימוד מהצלחות חינוכיות. עיקר מלאכתה של יחידה זו בשנים האחרונות הוא ליווי והדרכה של הצוותים החינוכיים לקראת גיבוש חזונו החינוכי, מימושו המוצלח והפיכת בית הספר למדגים ומוביל בדרכו החינוכית ההומניסטית.

היחידה לכנסים חינוכיים - בראשות ד"ר תמר קטקו

ייעוד היחידה הוא לארגן ולהפיק כנסים אקדמיים וחינוכיים, בעלי אופי בינלאומי או כלל-ישראלי, אשר בהם מכללת סמינר הקיבוצים תעמיד תרומה משמעותית לשיח החינוכי - הן במישור הציבורי והן במישור הפרופסיונלי ייעודי. גולת הכותרת של יחידה זו היא הכנס השנתי לחינוך מתקדם, אשר מזמן לציבור גדול של אנשי חינוך ואקדמיה (כאלף אנשים בכל שנה) מפגשי עיון ודיון עם בכירי אנשי החינוך והאקדמיה, המדע, התרבות, האומנות והמשל - בכלל זה חתנים וכלות של פרס נובל ופרס ישראל, נשיא המדינה, ראש הממשלה ושר החינוך.

היחידה לכתבי עת - עורך ראשי: פרופ' נמרוד אלוני

ייעודה של יחידה זו הוא להקים ולהפעיל את מערך כתבי העת של סמינר הקיבוצים, ובכללם: **גילוי דעת**: כתב עת אקדמי שפיט בתחומי החינוך, החברה והתרבות - בעריכת ד"ר מעין מזור וד"ר אמנון יובל; **החינוך וסביבו**: שנתון מכללת סמינר הקיבוצים - בעריכת ד"ר אסתי אדיבי-שושן, **מחשבה רב-תחומית בחינוך ההומניסטי** - בעריכת ד"ר תמר קטקו, **בין המילים**: כתב עת לתרפיה באומנויות - בעריכת ד"ר נעמה לב ארי. מנהלת הפקות אקדמיות - תמר שקד.

היחידה הבין-תחומית להגות, מחקר ומדיניות - בראשות פרופ' נמרוד אלוני

היחידה הבין-תחומית להגות, מחקר ומדיניות מאגדת פרומים אקדמיים הממוקדים בסוגיות עקרוניות ורלוונטיות למערכת החינוך. מטרת היחידה היא לקיים פעילות עיונית ומחקרית ברמה גבוהה בקרב אנשי סגל המכללה, שתוביל בסופו של דבר לכתיבת מאמרים וניירות עמדה של המשתתפים ולפרסומם במגוון פורמטים: ספרים, מאמרים בכתבי עת, מניפסטים, ניירות עמדה וכדומה - בתמיכת המכללה. הציפייה היא שפעילות הקבוצות המחקריות תתרום בסופו של דבר גם לפיתוח הידע בתחום ותשפיע על המציאות ועל טיפוחו האקדמי של סגל המכללה.

היחידה לקשרים אקדמיים בינלאומיים - בראשות פרופ' נמרוד אלוני

ייעודה של היחידה ליוזם ולפתח קשרים בינלאומיים עם מוסדות להשכלה גבוהה והכשרת מורים, רשתות אקדמיות והוגים וחוקרים מרחבי העולם, מתוך מטרה להעצים את הפוריות האקדמית של סגל המכללה, את איכותה ונראותה. ערוצי שיתוף הפעולה מגוונים: כנסים בינלאומיים, מחקרים משותפים, פרסומים אקדמיים, סמינרים דיסציפלינריים וקבוצות לכתיבת ניירות עמדה ומדיניות.

היחידה לפרסום ספרים - פרופ' נמרוד אלוני

יחידה זו יזמה וכוונה ברית עם הוצאת הקיבוץ המאוחד, מכון מופ"ת והסתדרות המורים, כדי להפיק סדרת ספרים ושמה "מחשבה חינוכית": חלק מהספרים הם ספרי מקור של קבוצות המחקר במכללה, והשנייה ספרים מתורגמים שיצרו בשנים האחרונות פולמוס משמעותי, הטביעו חותם בשיח החינוכי ויש בהם פוטנציאל להעצמת אנשי החינוך הישראלים - באקדמיה ובמעשה. בד בבד עם הפרסום בערוץ זה, היחידה מסייעת בפרסום ספרים גם בהוצאות ספרים אחרות.

היחידה למעורבות חברתית - בראשות ד"ר אדם הישראלי

מכללת סמינר הקיבוצים חרתה על דגלה גישה חינוכית הומניסטית ועמדה אקטיביסטית בתחום האחריות החברתית-סביבתית. לאור ערכים אלו הוקמה היחידה למעורבות חברתית כאחד האפיקים המרכזיים להגשמת החזון של המכללה ושליחותה. מטרת היחידה היא פיתוח תודעה חברתית-חינוכית בקרב באי המכללה - סטודנטים וסגל מינהלי ואקדמי. היחידה פועלת בשלושה מישורים: הראשון הוא הפעלת מערך של קורסי מעורבות חברתית משלבי עשייה בכל תוכניות התואר הראשון כחלק מתוכנית לימודי החובה של הסטודנטים; השני הוא עידוד יוזמות חברתיות ברחבי הקמפוס באמצעות רשת ענפה של שיתופי פעולה בתוך ומחוץ למכללה; השלישי הוא למידה כלל-מכללתית בנושאים חברתיים שעל סדר היום, באמצעות במות שונות ומגוונות. ליחידה צוות מוביל של כעשרה מרצים המלמדים ומפתחים את הקורסים והמיזמים השונים, ומרצים נוספים המפתחים קורסים ייעודיים לנושאים חברתיים שונים.

המרכז להתבוננות - בראשות יוסי בן אשר וד"ר לילך ניישטט

מרכז ההתבוננות נולד מתוך ההכרה, בארץ ובעולם, שמערכת החינוך נדרשת לתת מענה הולם לתופעות ההרסניות ההולכות ומתגברות של לחץ נפשי, ניכור תוך-אישי ובין-אישי, זרות לעולם הטבע, הפרעות אכילה, השטחת התרבות, אובדן משמעות והתמכרות למדיה הדיגיטלית. על רקע

זה, ומתוך הכרה שקניית ידע אקדמי בלבד אינה מסוגלת להעמיד תשובה הולמת, בחרנו להשקיע בפיתוח גישה חינוכית רוחנית בעלת אופי הוליסטי ואינטגרטיבי שוחר טוב לאדם ולסביבה וקשוב למגוון קולות החיים ונקודות המבט.

ייעודו של המרכז לטפח התבוננות פנימית, התפתחות רוחנית ומפגש קשוב עם האחר והסביבה. המרכז מזמין שהות שקטה, נדיבה ומאירת פנים, ובמסגרתו מתאפשרת התפתחות דרך חמישה שערים המשולבים בעולמות החינוך: תודעה, דיאלוג מתבונן, יצירה אישית, מחשבת הגוף ופיתוח כלים פדגוגיים.

במוקד העשייה של המרכז עומד הרצון להצמיח קהילה של אנשי סגל, סטודנטים ואנשי מנהלה שמיומנויות ההתבוננות משמשים אותם בעבודתם ובחיייהם. המרכז מפתח כלים פדגוגיים חדשים כבסיס ללמידה ולמחקר, והוא מהווה מרכז הפצה ליישום הרעיון המייסד לבתי ספר ולמוסדות חינוך אחרים.

הרשות למחקר ולהערכה ע"ש מרדכי סגל

ראש הרשות: ד"ר רינת ארביב אלישיב

הרשות למחקר ולהערכה ע"ש מרדכי סגל פועלת במכללה מאז שנות השמונים. מטרותיה העיקריות הן לקדם את תרבות המחקר וההערכה במכללה באמצעות טיפוח סגל חוקר מצד אחד, ולספק משוב לעשייה החינוכית במכללה לטובת שיפור והתפתחות מצד שני. שני אלה מתבצעים מתוך שמירה על רמה גבוהה ומקצועית של איכות אקדמית. מלבד המחקרים הנעשים בתוך המכללה, הרשות עורכת גם מחקרי הערכה בתחומי החינוך והחברה עבור ובמיון גורמי חוץ.

מתוך כך כוללת עבודתה של הרשות:

א. ביצוע מחקרים בתחום החינוך בכלל ובהכשרת מורים בפרט על ידי חוקרי הרשות ובשיתופי פעולה עם מרצים במכללה ועם גורמי חוץ.

ב. מתן משוב לעשייה החינוכית-אקדמית במכללה לטובת שיפור והתפתחות בעזרת ליווי של תוכניות במחקרי הערכה וכן ביצוע סקרי משוב.

ג. עידוד מרצים במכללה לבצע מחקרים בתחומי התמחותם על ידי מתן ייעוץ וסיוע מתודולוגי בעריכת המחקר על שלביו השונים, וכן מתן ייעוץ וסיוע בהצגת ממצאי מחקרים בכנסים בארץ ובחו"ל.

ד. הצגת הפעילות המחקרית הענפה הנעשית במכללה במגוון דרכים, שהבולטות בהן: כנס מחקרי שנתי, הצגת פרסומי הסגל בחוברת פרסומים שנתית, הצגת תקצירי מחקרי הרשות ומחקרים שנערכו בתמיכתה בחוברת תקצירים שנתית.

ה. ביצוע מחקרי הערכה עבור גורמי חוץ. כמו כן מוצע סיוע כספי לסגל האקדמי במכללה על ידי ועדת טיפוח סגל שבאחריות הרשות. הסיוע מוקדש לטובת:

1. ביצוע מחקרים.

2. השתתפות בכנסים, בימי עיון ובהשתלמויות בארץ.

3. השתתפות בכנסים בחו"ל.

4. כתיבה והוצאת ספרים.

5. תרגום או עריכה לשונית באנגלית של מאמרים.

6. תמיכה בדוקטורנטים בשלבי סיום עבודת המחקר.

7. סיוע בהפקת פוסטרים לטובת הצגתם בכנסים בארץ ובחו"ל.

מידע מפורט ניתן למצוא באתר המכללה: www.smkb.ac.il/research

משרדי הרשות למחקר נמצאים בצד בניין המכללון.

התמחות בהוראה (סטאז')

ראש היחידה: ד"ר דפנה המר-בודנר

על פי הנחיות משרד החינוך, האגף להכשרת עובדי הוראה ואגף התמחות וכניסה להוראה, החל בשנת הלימודים תשס"א חלה חובת הסטאז' על כל המתכשרים להוראה במוסדות להכשרת מורים. חובה זו היא תנאי לקבלת רישיון הוראה.

חובות שנת ההתמחות כוללות:

- א. שליש משרת הוראה (מינימום) במוסדות מוכרים על ידי משרד החינוך.
- ב. השתתפות בסדנת סטאז' במכללה (שיעור אחד למשך כל השנה).
- ג. קבלת הערכה חיובית של הרשויות המוסמכות (ועדה בית ספרית, ועדה מטעם משרד החינוך).
- ד. ליווי של מורה/גננת חונכת.

כל הסטודנטים בהסבה וסטודנטים שסיימו את לימודיהם בעבר חייבים בתשלום עבור סדנת הסטאז'.

סטודנטים סדירים (בשנה ד') או מצטייני משרד החינוך פטורים מתשלום.

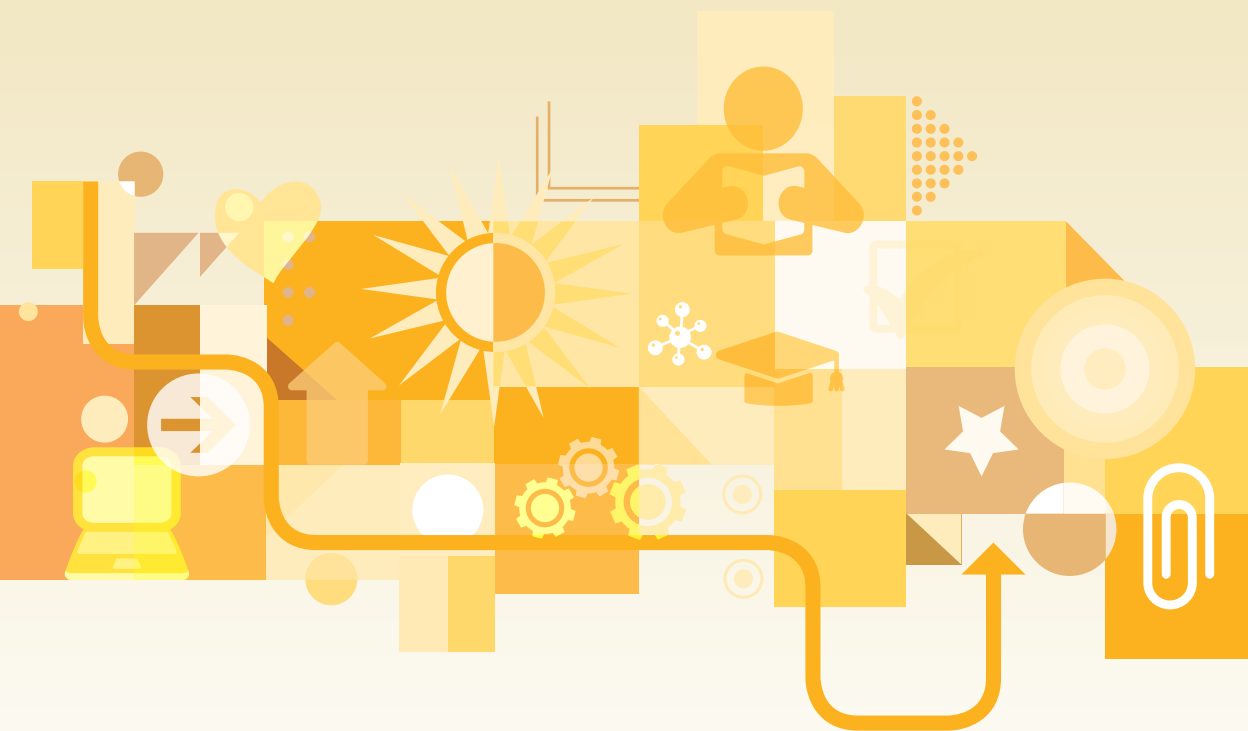
שנה א' להוראה במסגרת "אופק חדש"

על פי מתווה מדיניות "אופק חדש", עובדי הוראה חדשים (מורים וגננות) נכנסים מהשנה שלאחר ההתמחות למערך של פיתוח מקצועי שגם מזכה בדרגות קידום.

בשנה שלאחר ההתמחות מורים חדשים מתבקשים להירשם לקורס המיועד למסיימי סטאז' בלבד. הקורס הוא קורס חובה למורים העובדים בהיקף של חצי משרה ומעלה במסגרת "אופק חדש". למורים העובדים בהיקף של שליש משרה ייחשב הקורס לקרדיט בשנה שלאחר מכן. מורים השייכים ל"עוז לתמורה" רשאים לעשות קורס זה או קורס מקביל ב"פסגות".

היקף הקורס: 30 שעות מפגשים בכיתה ו-20 שעות ליווי אישי של מורה מלווה. השתלבות בקורס מותנית בעבודה בפועל במערכת החינוך.

תשתיות אקדמיות ומערך מסייע

מערך משאבי מידע ולמידה

מערך משאבי המידע והלמידה של מכללת סמינר הקיבוצים כולל את הספרייה המרכזית, את ספריית קמפוס אומנויות ואת משעול (סביבת למידה מתקדמת). מערך זה מציע לבאי המכללה מגוון של משאבי מידע ושירותי יעץ ההולמים את התפיסה של הלומד העצמאי בעידן המידע.

א. הספרייה

מאפייני האוסף:

אוסף הספרייה משקף את תוכניות הלימודים על כל מגוון המקצועות והנושאים במדעי החברה, במדעי הרוח, במדעי הטבע, במתמטיקה ובאומנויות.

שלוש מטרות מנחות את פיתוח האוסף: (1) למלא את צורכי המורים וציבור הלומדים; (2) לאפשר הרחבת ההשכלה הכללית והמקצועית מעבר לתוכנית הלימודים; (3) לעודד את הלומדים לקרוא ספרות עברית ומתורגמת לשם הנאה והעשרה תרבותית.

אוסף הספרים:

אוסף הספרייה המרכזית וספריית קמפוס אומנויות כולל כ-100,000 כותרים בעברית ובאנגלית. מספר כתבי העת: כ-950 בעברית ובאנגלית. אוסף הספרייה בקמפוס אומנויות כולל כ-10,000 כותרים ובהם ספרים, כתבי עת וסרטים, בתחומי הלימוד שבקמפוס: אומנות, עיצוב, אוריינות חזותית, תקשורת וקולנוע, חינוך והוראה ונושאים נבחרים במדעי החברה. הספרים בספרייה ערוכים על המדפים לפי נושאים, בשיטת דינאמי.

מחשוב:

בספרייה רשת מחשוב המשמשת את צוות הספרייה ואת הקוראים. השירותים לקהל ועיבוד כל החומר הנרכש לספרייה נעשים בתוכנת "אלף 500", הנהוגה בספריות אקדמיות בארץ. הספרייה חברה ברשת הספריות הבין-אוניברסיטאית והבין-מכללתית.

מאגרי מידע ממוחשבים:

בספרייה ניתן שירות חיפוש במאגרי מידע. במאגרים חומר בתחומי מדעי החברה (חינוך, פסיכולוגיה, סוציולוגיה), מדעי הטבע, ספורט, מדעי הרוח ויהדות, האומנויות ועוד.

הדרכה לאוריינות מידע:

בתחילת כל שנת לימודים נערכים סיורי היכרות והדרכה בספרייה ובמשעול לכל תלמידי שנה א'. הסיורים וההדרכות מונחים על ידי צוות מקצועי ומיומן. מפגשי הדרכה נוספים מתקיימים בכל אחת משנות הלימוד במכללה ובכל אחד מהמסלולים - הן במסגרת כיתתית והן במסגרת אישית.

ב. משעול

משעול מעמיד לרשות הסטודנטים והמרצים במכללה מערך של משאבי מידע בצורות מדיה מגוונות ובאמצעים טכנולוגיים מתקדמים, וכן שירותי ייעוץ ותמיכה בתהליכי למידה-הוראה. להלן פירוט של שירותים אלה:

משאבי מידע ואמצעים טכנולוגיים ללמידה/הוראה

במרחב המולטימדיה במשעול עומדת לרשות הסטודנטים והמרצים ספריית משאבי מולטימדיה עשירה ומגוונת ובה תקליטורי מוזיקה וסרטים. האמצעים הטכנולוגיים הנחוצים למגוון השימושים במשאבים אלו (צפייה, האזנה, עריכה דיגיטלית, צילום וידיאו וסטילס) זמינים למשתמשים. כמו כן מוצעים במקום הדרכה, ליווי וייעוץ בנושא שילוב וידיאו ומוזיקה בהוראה ולמידה, כחלק מפיתוח מערכי שיעור והעשרתם. מרחב המולטימדיה מקיים סדנאות מוזיקה ווידאו ליצירה אישית וכיתתית, בדגש על בחירה מנומקת ושימוש מושכל במשאבים, והדרכה באיתור תוכני מולטימדיה, עריכתם, עיצובם ושילובם בהוראה.

במרחב המולטימדיה יש אולפן הקלטות המאפשר לסטודנטים ולמרצים היכרות עם הקול האישי ככלי עבודה עיקרי של אנשי חינוך, כמו גם שילוב יצירות מוזיקליות ודיבור בחומרי הוראה דיגיטליים.

במרחב המשאבים עומדת לרשות קהל הלומדים ספרייה עשירה בחומרי הוראה ולמידה שונים מודפסים ואלקטרוניים. חומרי למידה והפעלה למורים ולתלמידים בכל מקצועות ההוראה ובנושאים רבים אחרים, לכל שכבות הגיל: הגיל הרך, בית הספר היסודי והעל-יסודי, הכשרת מורים והוראת עמיתים.

במרחב העיצוב במשעול ניתן ייעוץ בתחום שילוב האומנויות בחינוך. שירות זה נועד להוסיף לארגז הכלים של המחנך-היוצר שיקולי דעת, מיומנויות וטכניקות לעיצוב חזותי-אומנותי של רעיונות פדגוגיים. כאן ניתנים ייעוץ ותמיכה בתכנון, בעיצוב ובביצוע חזותי של חומרי הוראה/למידה, וניתנת הנחיה מקצועית בעיבוד יצירתי של תכנים לימודיים, תוך שילוב אומנויות ומשחק. במרחב מוצע ייעוץ במגוון של משימות עיצוב פדגוגיות כגון: עיצוב הסביבה הלימודית; בניית מרכזי למידה ועיצובם; תכנון וביצוע של כרזות; הכנה ועיצוב של דפי עבודה; תכנון וביצוע של משחקים לימודיים, ועוד. בסדנה תצוגה לימודית מתחלפת של נושאים מתוך לוח השנה ומתוך תוכניות הלימודים, וכן לקט של נושאים מעובדים.

אורנה שחף, מנהלת מינהל הספריות ומשעול
שירי בנדס-גרוסמן, מנהלת הספרייה בקמפוס אומנויות

מהו"ת - מרכז התעצמות ותובנה

סיוע לסטודנטים עם לקויות למידה

מנהלת: ד"ר אופירה טיקוצ'ינסקי

כחלק מהשירותים הניתנים לסטודנטים במכללה תחת קורת הגג של משעול, פועל במקום מרכז התעצמות ותובנה לסטודנטים בעלי לקויות למידה - מהו"ת. מרכז מהו"ת הוא בית חם ועוגן למימוש עצמי לסטודנטים אלו.

גישת המרכז לקידום של הסטודנטים היא הוליסטית ורב-ממדית. הסטודנטים ימצאו במהו"ת מענה לצרכים האקדמיים-לימודיים, כמו קורסים ייחודיים, התאמות אישיות ואפשרות להיעזר בחונך/ת. כן הם יקבלו מענה לצרכים החברתיים-רגשיים שלהם ויונחו לזהות בתוך עצמם יכולות וכישורים.

כדי לקבל סיוע של מהו"ת יש להציג למרכז אבחון תקף (עד 5 שנים ואחרי גיל 17). כדאי להציג את האבחון עוד לפני תחילת הלימודים, כדי שהמרכז יוכל לתת לסטודנט שירות יעיל, מהיר ומקצועי.

המעבדות: ביולוגיה, כימיה, פיזיקה

1. המעבדה לביולוגיה:

כיתות לימוד, מעבדות, אוספים ופינת חי.

2. המעבדה לכימיה:

כיתת מעבדה המצוידת במכשור ובתצוגות, להוראת כימיה וביוכימיה.

3. המעבדה לפיזיקה:

מצוידת במכשור להוראת פיזיקה ומדעי החומר.

מינהל טכנולוגיות ומערכות מידע

מנהל: יואב וולף

מינהל טכנולוגיות ומערכות מידע במכללת סמינר הקיבוצים מספק שירותי מחשוב וטכנולוגיה אקדמיים ומינהליים לסגל המכללה ולסטודנטים.

המינהל נותן בין השאר את שירותי המחשוב האלה:

אתר המכללה מאפשר כניסה לפורטל אקדמי לשימוש הסגל והסטודנטים ומספק מידע אישי בכל הנוגע לתחומי הוראה ולמידה, כגון גישה לאתרי קורסים, צפייה במערכת שעות, בסילבוסים, בציונים ועוד. בפורטל ישנה גם אפשרות לשליחת הודעות אישיות וקבוצתיות בין הסגל, הסטודנטים והעמיתים.

באתר המכללה יש גישה גם לפורטל מרכז התמיכה שבו ניתן למצוא הסברים, הן במלל והן בסרטונים קצרים, בנוגע לתקלות נפוצות ולאופן הגישה למערכות השונות, ונהלים שעל פיהם מרכז התמיכה פועל.

המינהל הטכנולוגי, בשיתוף עם צוות הפדגוגיה הדיגיטלית, מפעיל אתרי קורסים לניהול ההוראה והלמידה ומספק מערכת המאפשרת למידה מקוונת מרחוק.

במכללת סמינר הקיבוצים מאות מחשבים המשמשים להוראה ולעבודה עצמאית. המחשבים ממוקמים ברחבי המכללה, במעבדות מחשבים, בעמדות מרצה, בספרייה ובמשעול. כל המחשבים, ניידים ונייחים, מצוידים במערכות הפעלה ובתוכנות מתקדמות וחדישות. בין השאר, המכללה מספקת קישור למאגרי מידע אקדמיים באתר הספרייה הן בחיבור מהמכללה והן בחיבור מרחוק. זאת ועוד, הספרייה מחוברת למערכת "אלף 22", המשמשת אוניברסיטאות ומכללות ומקושרת לרשת האוניברסיטאית.

שני הקמפוסים של המכללה מרושתים בשתי רשתות אינטרנט אלחוטי: הרשת הראשונה פתוחה וחופשית לשימוש באי המכללה לחיבור מחשבים ומכשירים ניידים; הרשת האלחוטית השנייה סגורה ומיועדת לסטודנטים ולמרצים לצורכי למידה והוראה בהתאם לדרישות האקדמיות.

כיתות ההוראה במכללה מצוידות בעמדות מרצה משוכללות, שבהן ציוד מחשוב ומקרנים לצורכי הוראה. בחלק ממעבדות המחשבים ובחלק מהכיתות הותקנו מקרנים אינטראקטיביים ("לוחות חכמים"). כמו כן, כיתות הלימוד מצוידות במערכת טלפונים פנימית לצורכי יצירת קשר עם מחלקות המחשוב והתפעול. המכללה מספקת גם שירותי השאלת ציוד נייד לצרכים אקדמיים.

לרשות הסטודנטים והסגל עומד מרכז התמיכה של מינהל טכנולוגיות, האמון על מתן שירות ותמיכה בכל תחומי המחשוב והטכנולוגיות וקבלת פניות למחלקת תפעול במכללה. הסטודנטים וחברי הסגל מוזמנים לפנות למרכז התמיכה בטלפון: 03-6902345 (שלוחה פנימית 2345), בדואר אלקטרוני: support@smkb.ac.il או בטופס אינטרנטי: www.smkb.ac.il/it-helpdesk.

מרכז התמיכה פעיל בימים א'-ה', בשעות 7:00-19:00, ובימי ו' וערבי חג בשעות 8:00-13:00.

היחידה לפדגוגיה דיגיטלית

ראש היחידה: ד"ר דובי וייס

ייעודה של היחידה לפדגוגיה דיגיטלית במכללה לקדם שילוב טכנולוגיה באורח החיים של המרצים והסטודנטים ליצירת חוויה פדגוגית מתקדמת ואפקטיבית. המטרה היא לסייע לסגל האקדמי של המכללה להכשיר אנשי חינוך המצוידים במיומנויות ובכלים הנדרשים להוראה בסביבות למידה מתקדמות משולבות טכנולוגיה.

לרשות המרצים והסטודנטים עומדות מגוון מערכות מקוונות הכוללות: אתרי קורסים מבוססי Moodle, פלטפורמות לתקשורת (של המרצה עם הסטודנטים בקורס), סביבות להצגת חומרי למידה, קבוצות דיון מקוונות, כלי בלוג ו-Wiki, כלי משלוח מטלות-תרגילים-מבחנים, עולמות תלת-ממד להדמיות, מערכת להעברת הרצאות סינכרוניות (Real-time) מרחוק באינטראקציה עם הסטודנטים, מערכות להקלטת שיעורים בווידיאו, ומערכת Video-Conference לקיום שיתופי פעולה עם קבוצות ויחידים מחוץ למכללה.

המכללה מעמידה לרשות המרצים והסטודנטים כמה מרחבי למידה חדשניים, הכוללים שימוש בטכנולוגיות ניידות. כמו כן מתקיימים קורסים מקוונים שבהם ההוראה נערכת בעיקרה מרחוק ומאפשרת למידה מהבית במועדים גמישים.

היחידה לפדגוגיה דיגיטלית של המכללה מעניקה ייעוץ טכנו-פדגוגי בנוגע לשילוב מיטבי של טכנולוגיות בעבודת ההוראה ומעביר קורסים בנושא "יישומי מחשב בחינוך".

